

Valsts vides dienests

Rūpniecības iela 23, Rīga, LV-1045, tālr. 67084200, e-pasts ap@vvd.gov.lv, www.vvd.gov.lv

Rīga, 07.12.2023

Paredzētās darbības ietekmes sākotnējais izvērtējums Nr. AP23SI0450

Sākotnējā izvērtējuma mērķis ir noteikt, vai pieteiktā paredzētā darbība atsevišķi vai kopā ar citām darbībām varētu būtiski ietekmēt vidi. Sākotnējā izvērtējuma uzdevums nav precīzi dokumentēt ietekmju apjomu un definēt projekta īstenošanas nosacījumus. Detalizēts ietekmju apjoma un būtiskuma izvērtējums ir veicams ietekmes uz vidi novērtējuma ietvaros atbilstoši likumā "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" un tam pakārtotajos normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai gadījumā, ja sākotnējā izvērtējuma rezultātā tiek secināts, ka pieteiktās paredzētās darbības īstenošanas rezultātā ir iespējama būtiska ietekme uz vidi.

1. Paredzētās darbības ierosinātājs:

VSIA „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi”, reģistrācijas Nr. 40003338357, juridiskā adrese: Republikas laukums 2, Rīga, LV-1010; tālr. 67027587; e-pasts: info@zmni.lv

Iesniegumu iesniegusi pilnvarota persona:

SIA "Zvidze", reģistrācijas Nr. 45403018630, juridiskā adrese: "Rasiņas", Ošupes pag., Madonas nov., LV-4830; tālr. 26458391, e-pasts: zvidze1@inbox.lv

2. Paredzētās darbības nosaukums:

Valsts nozīmes ūdensnoteka Bolupe, meliorācijas kadastra numurs 4254:01, pik.88/00-358/00, atjaunošana.

3. Paredzētās darbības norises vieta:

Bolupes regulētais posms pik.88/00-358/00, Bolupes aizsargjosla.

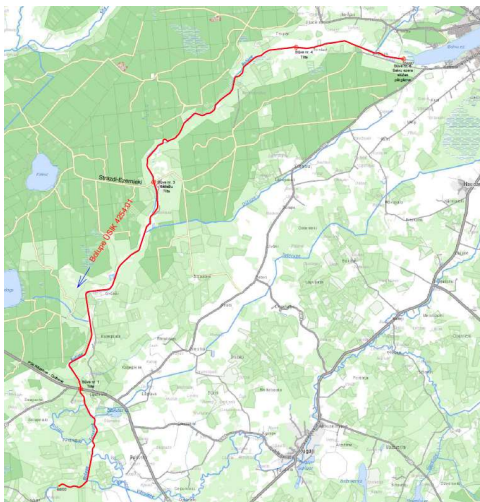
Balvu novada Rugāju, Kubulu pagasta zemes vienības ar kadastra apzīmējumu:

38580090061, 38740010041, 38740020053, 38740100111, 38740110195, 38940150120, un upes posmam piegulošās zemes vienības.

4. Informācija par paredzēto darbību, iespējamām paredzētās darbības vietām un izmantojamo tehnoloģiju veidiem:

Valsts vides dienestā (turpmāk – Dienests), pamatojoties uz VSIA „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi” (turpmāk arī – ZMNĪ) un ZMNĪ Būvniecības informācijas sistēmā (turpmāk – BIS) pilnvarotas personas (04.01.2023.pilnvara Nr.BIS-BV-41-2023-1057) SIA "Zvidze" (turpmāk – Iesniedzējs) iesniegumiem (skat. Izvērtējuma 8. nodaļas dokumentācijas uzskaitījumu), veikts ietekmes uz vidi sākotnējais izvērtējums (turpmāk arī – Izvērtējums) ZMNĪ paredzētajai darbībai Valsts nozīmes ūdensnotekas (turpmāk – VNŪ) Bolupe, meliorācijas kadastra numurs 4254:01, pik.88/00-358/00, atjaunošanai (turpmāk – Paredzētā darbība) Balvu novada Rugāju, Kubulu pagasta zemes vienībās ar kadastra apzīmējumu: 38580090061, 38740010041, 38740020053, 38740100111, 38740110195, 38940150120, un upes posmam piegulošās zemes vienībās (turpmāk arī – Paredzētās darbības vieta).

Saskaņā ar iesniegumiem, paredzēta VNŪ Bolupe posma pik.88/00-358/00 atjaunošana¹ (skat. 1.attēlu), lai nodrošinātu normatīvo aktu izvirzītās prasības pieguļošo platību nosusināšanai, jo esošais ūdensnotekas stāvoklis rada pamatotus draudus pieguļošo un upes sateces baseinā esošo lauksaimniecībā izmantojamo zemju un meža platību ilgstošai applūšanai.

1.attēls. Atjaunojamā Bolupes posma izvietojums (*attēla avots: 03.05.2023. iesniegumam pievienotais Būvprojekts minimālā sastāvā*).

Iesniegumā Iesniedzēja precizējusi atjaunojamā upes posma garumu – 26887 m, pamatojoties uz inženierizpētes rezultātiem, norādot, ka lauku darbu veikšanas laikā ir precizēti ūdensnotekas garuma piketi, nemainot faktisko atrašanās vietu un pārtīrāmo posmu, kā sākotnēji paredzēts.

Iesniegumā norādīts, ka VNŪ Bolupes gultne ir piesērējusi un aizaugusi ar ūdensaugiem, ūdensnotekas nogāzēs aug krūmi, sīkmežs, mežs un atsevišķi augoši koki ar diametru virs 30 cm, norādot, ka ūdensnotekas nogāzes ir deformētas, konstatēti vairāki nogāžu izskalojumi, noslīdējumi. Tāpat norādīts, ka bebru darbības dēļ ir izveidoti vairāki aizdambējumi un gultnes piesērējums.

Iesniegumā norādīts uz ūdensnotekas atjaunošanas nepieciešamību, lai maksimāli nodrošinātu Ministru kabineta (turpmāk – MK) noteikumu Nr.329 “Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 224-15 “Meliorācijas sistēmas un hidrotehniskās būves”” (turpmāk – Noteikumi Nr.329) 21. punktā noteikto prasību izpildi, norādot, ka laika posmā no 1969. (ūdensnotekas ekspluatācijā pieņemšanas gads) līdz 2022. gadam nav veikti pilnvērtīgi kopšanas darbi, gultnē daudz sanešu un ūdensnoteka nenodrošina apkārtējo meliorēto platību nosusināšanu, kas ir pārmitras, un plašā teritorijā konstatējams augsts grunts ūdens līmenis, iesniegumā arī vēršot uzmanību uz to, ka Paredzētās darbības īstenošanai ir būtiska loma upes augšteces posma un upes posmā ietekošo VNŪ un to pieteku (VNŪ) – VNŪ Vārniene (ŪSIK kods 42542:01, pik.00/00-518/83), VNŪ Sudarbe (ŪSIK kods 425424:01, pik.00/00-208/92), VNŪ Ilgančupīte (ŪSIK kods 4254242:01, pik.00/00-45/29), VNŪ Kārnīte (ŪSIK kods 425426:01, pik. 00/00-141/90), VNŪ Dobupe (ŪSIK kods 42545262:01, pik.00/00-86/62, VNŪ Teterupe (ŪSIK kods 42544:01, pik.00/00-196/00), VNŪ Dūrupe (ŪSIK kods 42546:01, pik.00/00-110/94), VNŪ Ragoniņa (ŪSIK kods 425474:01, pik.00/100-41/70), VNŪ Kuma (ŪSIK kods 42548:01, pik. 00/00-219/69), VNŪ Kačupīte (ŪSIK kods 425484:01, pik.00/00-48/26) – ūdens noteces nodrošināšanai (kopējais VNŪ Bolupes sateces baseins, ieskaitot lejteces posmu, sastāda 909.53 km²).

¹ Būvniecības likuma 1. panta 4. punkts un MK 16.09.2014. noteikumu Nr.500 “Hidrotehnisko un meliorācijas būvju būvnoteikumi” (turpmāk – Noteikumi Nr.550) 3. punkta 3.1. apakšpunkts.

² Zemkopības ministrijas 22.11.2021. rīkojums Nr.123 “Par valsts meliorācijas sistēmu un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu 2021. gada datu kopsavilkuma apstiprināšanu” un tā 5. pielikuma “Valsts nozīmes ūdensnoteku datu kopsavilkums uz 2021. gada 1. novembri” 5. punkts.

Iesniegumā sniegta informācija par atjaunojamā, regulētā posma sākotnējo būvprojektu, norādot, ka, saskaņā ar 1956. gada LPSR Ministru Padomes Galvenās meliorācijas pārvaldes Valsts meliorācijas projektēšanas institūta izstrādāto “Balupes un pieteku lejas daļu regulēšanas” projektu, VNŪ Bolupes upes trase projektēta 1956. gadā no taisnēm un riņķa līnijām”, veidojot pārrakumus un taisnojot upi, ar mērķi nodrošināt vasaras-rudens plūdu ar 10% pārsniegšanas varbūtību caurvadi pa projektēto šķērsgriezumu, tādējādi pieļaujot pieguļošo teritoriju applūšanu reizi 10 gados pavasara palu laikā, kas pamatos ar vairākiem faktoriem, to starp ar Bolupes promteku – Aiviekstes un Vecpededzes radīto ūdenslīmeņa uzstādīnājumu Bolupē, kas pie vasaras-rudens plūdu ar 10% pārsniegšanas varbūtību sniedzas līdz pat valsts reģionālajam autoceļam P36 “Rēzekne-Gulbene” (turpmāk – P36), ietekmējot ūdens plūsmu arī Bolupes augštecē, kā arī projektēts atbilstoši tā laika pieguļošo teritoriju zemes izmantošanas mērķiem un iespējām.

Saskaņā ar iesniegumu, Paredzētās darbības ietvaros plānots veikt:

1. apauguma novākšanu atjaunojamā upes posmā un ekspluatācijas aizsargjoslas platībā (~161 ha, platību precizējot būvprojekta izstrādes laikā);
2. bebru aizsprostu (~19 gab.) likvidēšanu atjaunojamajā posmā;
3. celmu laušanu un utilizāciju ūdensnotekas trases platībā (~161 ha, platību precizējot būvprojekta izstrādes laikā);
4. vecās atbērtnes izlīdzināšanu;
5. sedimentācijas basiena izbūvi un ģeotekstila vairogu uzstādīšanu upes piesārņošanas ar grunts daļiņām mazināšanai, konstrukciju izbūves, uzstādīšanas vietas precizējot būvprojekta izstrādes laikā;
6. ūdensnotekas atjaunošanu (pārtīrīšanu) 26887 m garumā, atjaunojot tās sākotnēji projektētos parametrus, darbu veikšanu paredzot no abiem ūdensnotekas krastiem, ņemot vērā ūdensnotekas parametrus (virsplatums ~19-40 m) un tīrīšanai paredzētās tehnikas (ekskavatora) tehniskās iespējas;
7. atjaunošanas darbu laikā izstrādātās grunts (~180 000 – 190 000 m³, apjomu precizējot būvprojekta izstrādes laikā) līdzināšanu ūdensnotekas ekspluatācijas aizsargjoslas platībā vai līdz 30 m attālumā lauksaimniecībā izmantojamās zemes platībā;
8. virszemes noteces vagu ierīkošanu;
9. gultnes un nogāžu nostiprinājumu izbūvi;
10. 2 dreņu izteku atjaunošanu;
11. uz ūdensnotekas esošo būvju – 4 tiltu, 2 kājnieku laipu – apsekošanu un pēc nepieciešamības to konstrukciju atjaunošanu, pārbūvi;
12. atjaunošanas darbu laikā skartās teritorijas labiekārtošanu

atbilstoši iesniegumam, iespēju robežās ievērojot teritorijā esošo īpaši aizsargājamo dabas vērtību aizsardzības prasības.

Izvērtējuma lietā, atbilstoši MK 13.06.2006. noteikumu Nr.475 “Virszemes ūdensobjektu un ostu akvatoriju tīrīšanas un padziļināšanas kārtība” 25. punktā noteiktajam, ir iesniegti sekojoši sertificētu ekspertu atzinumi:

1. Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskā institūta “BIOR” (reģistrācijas Nr.90009235333) 19.12.2022. atzinums Nr.30-1/307-2 par Paredzētās darbības ietekmi uz zivju resursiem ar 28.07.2023. atzinuma papildinājumu Nr.30-1/231-e (turpmāk – Institūta atzinums);
2. sugu un biotopu jomā sertificēta eksperta Uģa Bergmaņa (sertifikāta Nr.014, Nr.082) par Paredzētās darbības ietekmi uz biotopu grupām: meži un virsāji, purvi, tekoši saldūdeņi, un sugu grupu putni (turpmāk – U.Bergmaņa atzinums);
3. sugu un biotopu jomā sertificētas ekspertes Kristīnes Daudziņas (sertifikāta Nr.083) 09.06.2023. atzinums par Paredzētās darbības ietekmi uz īpaši aizsargājamajiem eiropas savienības (turpmāk – ES) nozīmes zālājiem ūdensobjekta posmā pik.88/00-358/00 ar 23.09.2023. atzinuma papildinājumu (turpmāk – K.Daudziņas atzinums);

4. VSIA "MELIORPROJEKTS" (reģistrācijas Nr.50003017621) 08.12.2022. atzinums Nr.04/2-0.3/171e par Paredzētās darbības ietekmi uz upi un apkārtnējiem ūdensobjektiem (turpmāk – VSIA "MELIORPROJEKTS" atzinums).

Paredzētās darbības lietā pieejams Iesniedzējas sagatavots Paredzētās darbības Būvprojekts minimālā sastāvā (turpmāk – BMS), kas sagatavots, ievērojot Noteikumu Nr.550 prasības, būvatļaujas – projektēšanas nosacījumu – saņemšanai³, kurā ietverta informācija par aptuvenajiem Paredzētās darbības risinājumiem un apjomiem, t.sk. Plāna materiāls uz 3 lapām (M 1:5000), kurā uzrādīti īpaši aizsargājami biotopi, saskaņā ar Dabas aizsardzības pārvaldes Dabas datu pārvaldības sistēmas "Ozols"⁴ (turpmāk – DDPS "Ozols") datiem un plānotie atjaunošanas darbu risinājumi, atjaunojamā posma garenprofili ar esošās situācijas atainojumu, hidroloģiskie aprēķini pavasara paliem un vasaras veģetācijas periodam, plāna materiāli ar applūstošajām teritorijām Qpp1% un Qpp10%, upei piegulošo zemes īpašumu (kopā 152) un to īpašnieku uzskaitījums, ZMNĪ Iesniedzējai izsniegts projektēšanas uzdevums, meliorācijas jomā sertificēta eksperta Ivara Kupča (sertifikāta Nr.5-04050) sagatavots Būves tehniskās apsekošanas atzinums par 06.05.2022. veiktu upes tehnisko apsekošanu (turpmāk – BTAA), kurā norādīts uz atjaunojamā posma slikto tehnisko stāvokli un atjaunošanas nepieciešamību.

Iesniegumos un tiem pievienotajos dokumentos sniegto informāciju un viedokli Dienests Izvērtējumā plašāk atspoguļojis Izvērtējuma 4. nodaļā, vērtējot Paredzētās darbības iespējamo ietekmi uz vidi, ņemot vērā likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" (turpmāk – IVN likums) 11. pantā noteiktos kritērijus.

Atbilstoši Valsts zemes dienesta Kadastra informācijas sistēmai⁵ (turpmāk – Kadastra informācijas sistēma), atjaunojamais upes posms atrodas Balvu novada pašvaldībai (turpmāk – Pašvaldība) piekritīgajos nekustamajos īpašumos – nekustamajā īpašumā "Bolupe" (kadastra Nr.38580090061, zemes vienības kadastra apzīmējums 38580090061), Kubulu pagastā, Balvu novadā un nekustamajā īpašumā ar kadastra Nr.38740010041 (zemes vienības kadastra apzīmējums 38740010041), nekustamajā īpašumā "Bolupe" (kadastra Nr. 38740020053, zemes vienības kadastra apzīmējums 38740020053), nekustamajā īpašumā "Bolupe" (kadastra Nr. 38740100111, zemes vienības kadastra apzīmējums 38740100111), nekustamajā īpašumā "Bolupe" (kadastra Nr. 38740110195, zemes vienības kadastra apzīmējums 38740110195), Nekustamajā īpašumā "Bolupe" (kadastra Nr. 38740150120, zemes vienības kadastra apzīmējums 38740150120), Rugāju pagastā, Balvu novadā. Atjaunojamam posmam piegulošajās teritorijās reģistrēti pamatā fizisku un juridisku personu zemes īpašumi, minimāli valsts un pašvaldības īpašumi.

ZMNĪ pienākums veikt valsts meliorācijas sistēmu un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu būvniecību, uzturēšanu un ekspluatāciju noteikts ar Meliorācijas likuma 19. pantu un Ministru kabineta 03.08.2010. noteikumu Nr.714 "Meliorācijas sistēmas ekspluatācijas un uzturēšanas noteikumi" (turpmāk – Noteikumi Nr.714) 4. punkta 4.3. apakšpunktu.

Valsts meliorācijas sistēmas un valsts nozīmes meliorācijas sistēmas uzskaitītas un ZMNĪ valdījumā nodotas ar MK 13.06.2008. rīkojumu Nr.318 "Par valsts meliorācijas sistēmu un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu nodošanu valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi" (turpmāk – Rīkojums Nr.318), t.sk. atjaunojamais Bolupes posms (ūdenssaimniecisko iecirkņu kods 4254, upes kopējais garums 67.42 km, t.sk. regulētais garums 51.80 km, ekspluatācijā pieņemšanas gads: 1958., 1961.), atbilstoši Rīkojuma Nr.318 1. pielikuma III daļas tabulas 5. punktam un ZMNĪ uzturētajai Meliorācijas kadastra informācijas sistēmai⁶.

Meliorācijas sistēmu būvniecībai, uzturēšanai un ekspluatācijai ir saistoši Aizsargjoslu likuma 35. un 47. pantā noteiktie aprobežojumi ekspluatācijas aizsargjoslās ap meliorācijas būvēm un ierīcēm, t.sk. Aizsargjoslu likuma 47. panta otrās daļas prasība, ka aizsargjoslās ap valsts un

³ Balvu novada pašvaldības būvniecības lietā Nr.BIS-BL-679538-20374 09.06.2023. izsniegtā būvatļauja Nr.BIS-BV-4.4-2023-52 (3.6/2023/33).

⁴ <https://ozols.gov.lv/ozols/> un <https://ozols.gov.lv/pub>

⁵ <https://www.kadastrs.lv/>

⁶ <https://www.melioracija.lv>

valsts nozīmes meliorācijas būvēm un ierīcēm aizliegts atstāt augošus krūmus un kokus, ja tie traucē veikt meliorācijas sistēmu un hidrotehnisko būvju ekspluatācijas un uzturēšanas darbus, kā arī atjaunošanas vai pārbūves būvdarbus.

Atbilstoši Aizsargjoslu likuma 18. pantam un MK 02.05.2012. noteikumu Nr.306 "Noteikumi par ekspluatācijas aizsargjoslas ap meliorācijas būvēm un ierīcēm noteikšanas metodiku lauksaimniecībā izmantojamās zemēs un meža zemēs" (turpmāk – Noteikumi Nr.306) 3. punktam, gar ūdensnotekām (ūdensteču regulētajiem posmiem un speciāli raktām gultnēm), kā arī hidrotehniskām būvēm un ierīcēm, t.sk. atjaunojamo Bolupes posmu, ir noteiktas sekojošas ekspluatācijas aizsargjoslas:

1. lauksaimniecībā izmantojamās zemēs – ūdensnotekas abās pusēs 10 metru attālumā no ūdensnotekas kroles;
2. meža zemēs – atbērtnes pusē (atkarībā no atbērtnes platuma) astoņu līdz 10 metru attālumā no ūdensnotekas kroles,

kas VNŪ ekspluatācijas aizsargjoslā ZMNĪ vispārēji neaizliedz veikt ar VNŪ atjaunošanu saistītos darbus. Vienlaikus, ievērojot īpašumtiesību regulējošo normatīvo aktu prasības un Noteikumu Nr.550 16. punktā noteikto, jebkādu darbu veikšana citu īpašnieku zemēs ir saskaņojama ar to īpašniekiem, visu tieši skarto zemju īpašniekus informējot par konkrētiem Paredzētās darbības ietvaros veicamajiem darbiem to zemes īpašumos un saņemot zemes īpašnieku piekrišanu (rakstisku saskaņojumu), saskaņojumus pievienojot būvprojektam.

5. Paredzētās darbības ietekmes uz vidi vērtēšanas nepieciešamības pamatojums (iespējamās ietekmes būtiskuma novērtējums):

Dienests ZMNĪ Paredzētajai darbībai piemēroja ietekmes sākotnējā izvērtējuma procedūru, pamatojoties uz IVN likuma 3.² panta pirmās daļas 5) punktu, jo pirmšķietami tika identificētas pazīmes par Paredzētās darbības varbūtēji būtisku ietekmi uz vidi, ņemot vērā IVN likuma 11. panta pirmās daļas 3. punkta un otrās daļas 2) punkta un 3) punkta "a", "c", "d" apakšpunkta kritērijus, t.sk. varbūtēju ietekmi uz atjaunojamā upes posma lejtecē esošu valsts nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (turpmāk arī – ĪADT) un Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) (turpmāk arī – Natura 2000) – dabas liegumu "Lubāna mitrājs" (turpmāk arī – DL "Lubāna mitrājs").

Dienests Izvērtējumu veicis, atbilstoši IVN likumam un Ministru kabineta 13.01.2015. noteikumu Nr. 18 "Kārtība, kādā novērtē paredzētās darbības ietekmi uz vidi un akceptē paredzēto darbību" 13.punktā noteiktajam, balstoties uz IVN likuma 11. pantā noteiktajiem kritērijiem, Eiropas Savienības sākotnējā izvērtējuma vadlīnijās noteikto pieeju un kritērijus, kas interpretē Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvu 2014/52/ES (ar ko groza Direktīvu 2011/92/ES par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu).

Paredzētā darbība (Izvērtējuma objekts) ir Izvērtējuma 4. nodaļā aprakstītā darbība, atbilstoši ZMNĪ un Iesniedzēja iesniegtajai informācijai.

IVN likuma 8. panta pirmā daļa nosaka, ka par paredzēto darbību, kas minēta šā likuma 3.² panta pirmajā daļā, ierosinātājs, piesakot Dienestā, norāda vismaz divus dažādus risinājumus attiecībā uz šīs darbības vietu vai izmantojamo tehnoloģiju veidiem, savukārt, ja paredzētā darbība var būtiski ietekmēt Eiropas nozīmes aizsargājamo teritoriju (*Natura 2000*), ierosinātājs iesniegumā Dienestam norāda visus iespējamus risinājumus attiecībā uz šīs darbības vietu un izmantojamo tehnoloģiju veidiem.

Ievērojot, ka Paredzētā darbība ir esošas VNŪ atjaunošana, secināms, ka alternatīva darbības vietai nepastāv. Paredzētajai darbībai pastāv tikai varbūtējas alternatīvas attiecībā uz izmantojamo tehnoloģiju vadiem, vai "0" alternatīva visā atjaunojamās upes posmā vai tās daļā, ja Izvērtējumā tiktu konstatēts, ka Paredzētā darbība pilnībā vai tās daļā ir aizliegta ar normatīvajiem aktiem.

Izvērtējuma procedūras laikā, saņemts ZMNĪ sniegts viedoklis par iespējamiem Paredzētās darbības alternatīviem tehnoloģiju veidiem, kurā norādīts, ka, ievērojot atjaunojamā ūdensnotekas virsplatuma parametrus (~19-40 m) ūdensnotekas pārtīrīšana paredzēta un nepieciešama no abiem krastiem tehnisku iemeslu dēļ, jo nav iespējams veikt atjaunošanas darbus ūdensnotekā tikai no

viena krasta, norādot, ka ekskavators ar garo strēli no viena krasta var aizsniegt tikai līdz 20 m tālu, vienlaikus norādot uz divām varbūtējām alternatīvām un to pozitīvajiem un negatīvajiem aspektiem.

1. Alternatīva – veikt atjaunošanas darbus ar rakšanas tehnikas pārvietošanos pa upes gultni mazūdens periodā, tādējādi posmos, kur gultnes aizaugums ir salīdzinoši mazāks pret vidējo, izrakto grunti novietot vienā krastā, un sekojoši to arī tur izlīdzināt. Plusi šādai darbībai būtu – lielā daļā no atjaunojamā upes posma tiktu saglabāta pretējā krasta veģetācija, izņemot posmus, kur nebūtu iespējams visu izrakto piesērējumu izlīdzināt vienā krastā, jo izlīdzināmās grunts slānis būtu pārāk augsts, piemēram – sedimentācijas baseina iebūves vietā; vietās, kur krastos jau atrodas neizlīdzināta atbērtne; vai vietās, kur izrokamais piesērējuma apjoms pārsniedz 8 m^3 uz tekošo metru, norādot, ka 8 m^3 uz tekošā metra izlīdzināšana 10 m joslā rada 1 m augstu atbērtnes joslu, atbērtnes nogāzes veidojot attiecībā 1:2, norādot, ka šāda nogāžu attiecība no jauna uzbērtai gruntij ir minimāli nepieciešamais pie esošā ūdensnotekas grunts sastāva (pamatā smilts grunts). Otrs pozitīvais aspekts šādai darbībai – būtu vieglāk plānot piekļuvi ūdensnotekai posmos, kur atbērtnes novietojums ir sadrumstalots, kur nepieciešams mainīt atbērtnes puses pa krastiem – piemēram atbērtnes josla garā posmā iet pa kreiso krastu, tad seko biotops, kur atbērtnes joslu jāparedz pretējā krastā, un atbērtnes puse tiek mainīta, bet nav tuvumā esošu piebraucamo ceļu – ekskavatoram pārvietojoties pa gultni nebūtu jāmeklē veidi, kā rakšanas tehnikas vienības pārvietot pretējā krastā. Kā 1. Alternatīvas mīnuss norādīts, ka darbos pielietotajām tehnikas vienībām jābūt perfektā stāvoklī, lai nerastos potenciālas, piemēram, eļļas noplūdes, kā arī kā vienu no lielākajiem mīnusiem, norādot uz augsto risku vājas nestspējas grunts posmos vai lokālas bedrēs, kur garā strēles ekskavators var nogrimt, kas rada ļoti augstus riskus naftas produktu piesārņojuma, kā arī lokālas vietās būtiskas izmaiņas glābšanas darbu laikā. ZMNĪ attiecībā uz 1. alternatīvu norādījis, ka gadījumā, ja Dienests tehniskajos noteikumos izvirzītu prasību, ka meža zemēs atbērtne jāveido ne platāka par 8 m, tad sekojoši prasības izpildei būs nepieciešams grunti līdzināt abos krastos jau sākot no 6 m^3 piesērējuma izrakšanas no tekošā metra, savukārt izvirzot prasību – lauksaimniecībā izmantojamajā zemē izrakto grunti izlīdzināt ne biežākā slānī par 20 cm, tad būs nepieciešams palielināt atbērtnes platumu, norādot, ka lai izlīdzinātu 2 m^3 izraktā piesērējuma 20 cm slānī, nepieciešams atbērtnes platums būs 10 m, attiecīgi 4 m^3 – 20 m, u.t.t.), vienlaikus norādot uz iespējamiem izņēmuma gadījumiem vietās, kur darbus aprobežo īpaši aizsargājama (turpmāk – ĪA) biotopu platībās, kur atbērtnes platums būtu maksimāli mazs (tehniski iespējams ir 4 m – 3 m ekskavatora pārvietošanās ceļš un 1 m drošības josla gar pašu ūdensnotekas krastu, lai nerastos esošā krasta deformācija, noslīdējumi ūdensnotekā no ekskavatora pašmasas), vai nepieciešamības gadījumā grunts pārvietošana no biotopu platībām, vienlaikus piebilstot, ka no grunts pārvietošanas iespēju robežās būtu maksimāli jāizvairās, jo tas būtiski sadārdzina projekta izmaksas, pagarina darbu ilgumu un var radīt grunts sablīvēšanos zālāju platībās (arī izmantojot slodzi izlīdzinošos paklājus).

2. Alternatīva – veikt atjaunošanas darbus ar zemes sūkni, norādot, ka, veicot darbus ar zemes sūkni, jāreķinās ar plašām ietekmētajām teritorijām ārpus ūdensnotekas aizsargjoslas. Zemes sūknis sūc grunts daļiņas kopā ar ūdeni, proporcijai sastādot 1 pret 9 – 90 daļu sastādot ūdenim, nevis piesērējumam. Tādēļ izsūknēto grunti nevar izsūknēt turpat atbērtnes joslā, jo tā uzreiz skalosies atpakaļ gultnē. Tātad metodes pielietošanai ir jāparedz speciāli izveidoti lauki reljefa pazeminājumos atbērtnei ārpus VNŪ ekspluatācijas joslas, kur sūknēt grunti. Atsūknētajai ūdens daļai jānodrošina promtece vai jāļauj tam izfiltrēties caur vietējo grunti, un tad attiecīgi teritorija jāatstāj šāda vai grunts jāpārvieto uz atbērtni. Ir iespējams veikt atsūknēšanu arī GEOTUBE maisos, bet pie šī apjoma darbiem tas nav īstenojams saprātīgos termiņos. Kā arī tas neatceļ izsūknētās grunts izlīdzināšanu atbērtnē. ZMNĪ norādījusi, ka kopumā vērtējot gultnes atjaunošanas darbus ar zemes sūkni, tie būs ļoti dārgi, laikietilpīgi, ar sliktu kvalitāti un tiks ietekmētas nesamērīgi plašas privātpašnieku zemju teritorijas (ja kāds vispār šādam risinājumam savā īpašumā piekristu), jo tālākā iespējamā sūknēšana bez pārsūknēšanas starpstacijām ir ~500 m, papildus norādot, ka sūknēšanas darbi var notikt pie pontona jeb sūkņu kuģa peldēšanas iespējām, kas neatbrīvo no tā ka iepriekš ūdens noteka jāatbrīvo no kritālām un bebru aizsprostiem.

Tehniski sūknēšanas darbi var notikt, faktiski tikai palu laikā kas nodrošinātu augstu ūdens līmeni, attiecīgi tas ļauj peldēt sūkņu tehnikai.

ZMNĪ, neskatoties uz norādītajām alternatīvām, sniegusi viedokli, ka ZMNĪ ieskatā drošākais, efektīvākais, mazāk pieguļošo teritoriju skarošais, videi draudzīgākais un visīsākajā laikā īstenojamais risinājums būtu veikt VNŪ Bolupe pik.88/00-339/10 un pik.355/22-356/87 atjaunošanas darbus iesniegumā paredzētajā veidā, rakšanas darbus veicot no abiem krastiem ar garās strēles ekskavatoru, norādot, ka, veicot būvprojekta izstrādi, tiks noteikts izrokamās grunts apjoms attiecīgajā posmā un izvērtēts, cik plaša teritorija nepieciešama grunts izlīdzināšanai, norādot, ka attiecīgi, pie mazāka izrokamā grunts apjoma posmos iespējams samazināt atbētnes platumu krastos, lai maksimāli mazāk skartu pieguļošo teritoriju, bet rokot no viena krasta nav iespējams atjaunošanas darbus veikt kvalitatīvi. Vienlaikus ZMNĪ norādījusi, ka 1.Alternatīvu arī ir vērts apsvērt, bet pastāv riski, kad būvdarbu laikā ūdenslīmenis ūdensnotekā nebūs pietiekoši zems lai šāda veida darbus vispār varētu veikt, savukārt par 2.Alternatīvu ZMNĪ norādījusi, ka tā nav apspriežama, jo iztērēto finanšu līdzekļu apjoms pret izdarīto darbu kvalitāti būtu nesamērīgs, ietekmētā teritorija būtu vairākkārt lielāka, kā iepriekš minētajos darbu veidos. Tāpat ZMNĪ viedoklī par iespējamām Paredzētās darbības alternatīvām, norādījusi uz apņemšanos, ka vietās, kur tiešā ūdensnotekas trases tuvumā atrodas Eiropas Savienības (turpmāk – ES) nozīmes ĪA biotopi (skat. informāciju Izvērtējumā turpmāk), darbi tiks paredzēti no viena krasta, ja biotops atrodas vienā krastā, rakšana tiks veikta no pretējā krasta, bet vietās, kur biotopi atrodas abos krastos, rakšanas darbus veiks no viena krasta, paredzot darbus uz slodzi izlīdzinošiem paklājiem, grunts izlīdzināšanu veicot atbilstoši K.Daudziņas atzinumā ietvertajiem norādījumiem – vai nu izrakto grunti promvedot, vai izlīdzinot maksimāli šaurā joslā gar upi, ne biežāk kā 20 cm slānī, vai arī kombinējot – atļauto apjomu atbilstoši situācijai dabā izlīdzinot krastā, pārējo promvedot.

Attiecībā uz atjaunojamo upes posmu pik.339/10-355/22, kas DDPS “Ozols” reģistrēts kā īpaši aizsargājams biotops 3260 Upju straujteses un dabiski upju posmi, ZMNĪ norādījusi, ka norādītajā posmā ZMNĪ apņemas darbus veikt saudzīgi un minimālā apjomā, izvācot tikai lokālus šķēršļus – bebru aizsprostus un to paliekas, kritalas gultnē, vienlaikus norādot, ka darbus ZMNĪ ieskatā būtu vēlams veikt ar ekskavatoru un no darbu kvalitātes viedokļa ekskavatoram būtu jāpārveidojas pa abiem krastiem, lai šos šķēršļus varētu spēt izvākt, norādot, ka šāda izmēra ūdensnotekā darbus būs ārkārtīgi sarežģīti un pat bīstami veikt ar roku darbu, norādot, ka, ja šajā biotopā ir svarīga arī ūdensnotekas ekspluatācijas aizsargjoslā (nevis gultnē) esošais kokaugu, zemsedzes sastāvs un biežums, var tikt izskatīta iespēja šajā posmā darbus veikt tikai no viena krasta, paredzot izvākt tikai būtiskākos šķēršļus, kas kavē vienmērīgu ūdens plūsmu un darbu laikā iespēju robežās nepārveidojot ūdensnotekas nogāzes.

Dienests Izvērtējumā ir ņēmis vērā ZMNĪ sniegto informāciju un viedokli par Paredzētās darbības iespējamām alternatīvām, kas ņemts vērā vērtējot konkrētus IVN likuma 11. panta kritērijus, t.sk. ņēmis vērā viedokli par zemes sūcēja izmantošanas iespējamību VNŪ Bolupes posma atjaunošanai un tās izmantošanas finansiālos aspektus, atzīstot metodes pielietošanas nepieciešamību vietās, kur ir būtiski ierobežojumi vai aizliegumi citu metožu pielietošanai.

Attiecībā uz IVN likuma 11. panta pirmās daļas 1. punktā noteiktajiem paredzēto darbību raksturojošiem kritērijiem kā “apjoms un tehniskie risinājumi”, ir norādāms, ka Paredzētā darbība apjoma ziņā ir vērtējama kā nozīmīga, jo: 1. Paredzētās darbības ietvaros (viena projekta ietvaros, ~ vienlaicīgi visā posma garumā) paredzēts veikt ~27 km gara ūdensnotekas posma atjaunošanu, veicot apauguma novākšanu ūdensnotekas gultnē, nogāzēs un krastā – ekspluatācijas aizsargjoslas platumā vai platākā joslā (saskaņā ar BMS līdž ~161 ha platībā), veicot sākotnēji projektēto upes parametru atjaunošanu, atjaunošanas darbu rezultātā izstrādājot grunti (ūdensnotekas piesērējumu) ~180 000–190 000 m³ apjomā un to paredzot izlīdzināt ekspluatācijas aizsargjoslas platībā; 2. Paredzētās darbības mērķis ir nodrošināt VNŪ Bolupe sateces baseina (saskaņā ar BMS pik.88/00 – 868.46 km², kopēja sateces baseina platība 909.53 km²) ūdens atvades iespējas, atbilstoši meliorācijas jomu regulējošajos normatīvajos aktos noteiktajām prasībām.

Dienests, vērtējot Paredzētās darbības raksturu un plānoto būvniecības darbu ietekmes apjomus, secina, ka Paredzētā darbība nav saistāma IVN likumā noteiktajām darbībām, kurām ir

limitēti darbu apjomi, t.sk. uz Paredzēto darbību, nav attiecināms IVN likuma 2. pielikuma 1. punkta 1., 2., 3., 4. apakšpunktā norādītie apjomi, jo Paredzētās darbības ietvaros plānots veikt esošas VNŪ atjaunošanu un nav prognozējams būtisks papildus teritoriju skārums, dabu ietvaros radot ietekmi pamatā uz esošo VNŪ trasi un tās ekspluatācijas aizsargjoslu, nodrošinot līdzšinējā, reģistrētā zemes lietošanas veida saglabāšanu, atjaunošanas iespējamību. Vienlaikus esošā situācija ūdensnotekas trasē radīs būtiskas situācijas izmaiņas trases platībā, ja tiek veikta apauguma (koku un krūmu, arī meža) novākšana pilnā trases platībā, vienlaikus šādas prasības ir ietvertas meliorācija jomu regulējošo normatīvu aktu prasībās, t.sk. Aizsargjoslu likuma 47. panta otrajā daļā un Noteikumu Nr.714 7. punkta 7.1.1. un 7.2.1. apakšpunktā, kas aizsargjoslās ap valsts un valsts nozīmes meliorācijas būvēm un ierīcēm aizliedz atstāt augošus krūmus un kokus, ja tie traucē veikt meliorācijas sistēmu un hidrotehnisko būvju ekspluatācijas un uzturēšanas darbus, kā arī atjaunošanas vai pārbūves būvdarbus. Pie normatīvajiem aktiem atbilstošas VNŪ apsaimniekošanas, apauguma esamība ūdensnotekas trasē vispārēji nebūtu pieļaujama, vienlaikus izvērtējot iespēju maksimāli saglabāt kokaugu apaugumu, kur tas netraucē darbu veikšanu vai ir pamatots no nogāžu un krastu noturības saglabāšanas viedokļa, ĪA dabas vērtību saglabāšanas viedokļa, kas jāņem vērā arī Paredzētās darbības gadījumā. VNŪ krastos identificējamais apaugums, vienlaikus norāda arī uz iespējamu apauguma atjaunošanās iespējamību nākotnē, ja pēc Paredzētās darbības īstenošanas netiek veikta atbilstoša VNŪ apsaimniekošana.

Vērtējot, Paredzētās darbības rezultātā iegūstamās grunts apjomus, norādāms, ka tie ir vērtējami kā apjomīgi, vienlaikus veiktā darbība nav raksturojama kā derīgo izrakteņu ieguves process, jo Paredzētās darbības ietvaros ir paredzēts izstrādāt ūdensnotekas piesērējumu, t.sk. nogāžu, krastu erozijas process rezultātā radīto, to paredzot izlīdzināt tiešā atjaunojamās ūdensnotekas posma tuvumā, vienlaikus neizslēdzot iespēju veikt iegūtā materiāla transportēšanu un realizāciju, ievērojot likumā "Par zemes dzīlēm" noteiktās prasības.

Vērtējot uzrādīto informāciju par VNŪ tehnisko stāvokli un aptuveno izstrādājamās grunts apjomu, lai nodrošinātu iespējami zemāku atbērtņu veidošanu, t.sk. ņemot vērā Noteikumu Nr.329 265. punkta prasību, pastāv iespējamība, ka Paredzētās darbības ietvaros tiek skartas papildus platības ārpus ekspluatācijas aizsargjoslas platības, vienlaikus, šāda iespēja būs iespējama, ja tiks saņemts attiecīgs zemes īpašnieka saskaņojums.

Vērtējot plānoto atjaunojamās VNŪ posma kopgarumu un līdzvērtīgus atjaunošanas būvdarbus, neskatoties uz to, ka atjaunošanas darbi plānoti viena projekta ietvaros, aptuveni vienlaicīgi visā posma garumā, prognozējams, ka darbos iesaistītās tehnikas vienības tiks izvietotas izklaidus visā posma garumā vai darbi ar atsevišķu tehnikas vienību izmantošanu tiks veikti pa posmiem, tādējādi Dienesta ieskatā, Paredzētā darbība apjoma ziņā nav saistāma ar būtiskām būvniecības darbu ietekmēm uz apkārtējo teritoriju.

Vērtējot paredzētās darbības galveno mērķi un ietekmes zonu, arī lokālo ietekmes zonu, Paredzētās darbības īstenošanai ir būtiska loma upes sateces baseina (~868.46 km²) hidroloģiskā režīma uzlabošanai, t.sk. Izvērtējuma 4. punktā uzskaitīto VNŪ sateces baseinā, kas ir vērtējams kā būtisks un nozīmīgs Paredzētās darbības pozitīvais aspekts. Vienlaikus Izvērtējumā pirmšķietami secināts, ka neveicot upes lejteces posma pik.00/00-88/00 (arī VNŪ regulētais posms) atjaunošanas darbus, pastāv risks iespējamībai, ka Paredzētās darbības īstenošana, var radīt pēkšņus, straujus un nekontrolētus papildus applūšanas riskus tam piegulošajās teritorijās. Ievērojot, ka upes lejteces posmam piegulošās teritorijas un arī atjaunojamā posma lejteces posms jau šobrīd ir pakļauts augstam applūšanas riskam (skat. informāciju Izvērtējumā turpmāk), ko ietekmē lejtecē esošās Aiviekstes upes hidroloģiskā situācija, Dienesta ieskatā Paredzētās darbības īstenošana nevar radīt būtiskus papildus teritorijas aplūšanas riskus, ja Paredzētā darbība tiek veikta, pamatojoties uz detalizētiem inženierizpētes un aprēķinu rezultātiem, neparedzot risinājums, kas var radīt būtiski negatīvu ietekmi uz līdzšinējo plūdu režīmu teritorijā. Vienlaikus Paredzētās darbības ietvaros nodrošinot atbilstošu situācijas izpēti lejteces posmam, nepieciešamības gadījumā, atsevišķa administratīvā procesa ietvaros, paredzot atbilstīgu risinājumu veikšanu upes lejteces posmā, kas ir ZMNĪ pienākums, atbilstoši Meliorācijas likumā noteiktajam deleģējumam.

Attiecībā uz IVN likuma 11. panta pirmās daļas 2. punktā noteiktajiem paredzēto darbību raksturojošiem kritērijiem kā “paredzētās darbības un citu darbību savstarpējā un kopējā ietekme”, ir norādāms, ka kopējā varbūtējā ietekme ir saistāma ar citiem teritorijā veiktiem un plānotiem meliorācijas sistēmu jaunbūves, pārbūves un atjaunošanas darbiem.

Saskaņā ar ZMNĪ iesniegto informāciju, laika posmā no 2016 gada, VNŪ Bolupes sateces baseinā atjaunotas sekojošas ūdensnotekas:

1. VNŪ Bolupe, 4254:01, pik.444/00-675/56, 23.1 km, 2020. gads, augšteces posms, ietek Pērkonu ezerā;
2. VNŪ Žaugupe, 425494:01, pik.00/00-51/44, 5.14 km, 2016. gads, ietek Pērkonu ezerā;
3. VNŪ Dūrupe, 42546:01, pik.00/00-110/94, 11.10 km, 2017. gads, ietek Bolupē ~pik.210/90;
4. VNŪ Raganīņa, 425474:01, pik.00/00-41/70, 4.17 km, 2021.gads, ietk Bolupē ~325/00;
5. VNŪ Palnupīte, 425492:01, pik.25/00-127/20, 10.20 km, 2021.gads, ietek Pērkonu ezerā;
6. VNŪ Cimpīte, 4254232:01, pik.00/00-62/27, 6.23 km, 2023.gads (notiek Būvdarbi), ietek Bolupes ~pik.100/00 ietekošajā VNŪ Vārniene ~3.10 k attālumā no Bolupes;
7. pašvaldības nozīmes koplietošanas ūdensnoteka, 4254951:P:2, pik.00/00-37/42, 3.74 km, 2017.gads, ietek Bolupē ~pik.467/10;
8. pašvaldības nozīmes koplietošanas ūdensnoteka, 425451:P:1, PIK 00/00-38/64, Rugāju pagasts, atjaunošana 3.86 km, 2019.gads, ietek Bolupē ~pik.139/30;
9. AS “Latvijas valsts meži” (turpmāk – LVM) meža meliorācijas sistēma “Lāčugabalu masīvs” 2100 ha platībā;
10. LVM meža meliorācijas sistēma “Sebežu masīvs” 220 ha platībā.

Saskaņā ar ZMNĪ iesniegto informāciju, laika posmā līdz 2027. gadam, VNŪ Bolupes sateces baseinā paredzēts atjaunot sekojošas ūdensnotekas:

1. VNŪ Bolupe, 4254:01, pik.88/00-358/00, 27.0 km, 2024. gads (Paredzētā darbība);
2. VNŪ Teterupe, 42544:01, pik.00/00-196/00, 19.60 km, 2025.gads, ietek Bolupē ~pik.124/30;
3. VNŪ Kurna, 42548:01, pik.00/00-200/00, 20.0 km, 2026.gads, ietek Bolupē ~pik.347/60.

VNŪ Bolupe sateces baseinā esošo VNŪ un citu meliorācijas sistēmu optimālas ūdens noteces nodrošināšanai ir būtiski nodrošināt galvenās ūdensnotekas funkcionalitāti uz ko iesniegumos norādījusi ZMNĪ un Iesniedzēja, un kam piekrīt arī Dienests, vienlaikus konstatējot, ka VNŪ lejteces posma pik.00/00-88/00 un arī atjaunojamā Bolupes lejteces posma hidroloģisko režīmu un ūdens noteces iespējas būtiski ietekmē Aiviekstes upes hidroloģiskais režīms, vienlaikus Paredzētās darbības īstenošanas rezultātā, atjaunojot sākotnēji projektētos Bolupes parametrus, tiks radīta iespēja ātrākai ūdens atvadei Aiviekstes upes pēcpalu periodā, kas tiek pieļauts atbilstoši Noteikumu Nr.329 21. punktā noteiktajam.

ZMNĪ pieeja veikt pakāpenisku sateces baseinā esošo VNŪ atjaunošanu, t.sk. paredzot risinājumus piesārņojuma un erozijas risku mazināšanai, ir atzīstama par piemērotu risinājumu pēkšņu un nozīmīgu ietekmju uz vidi mazināšanai, maksimāli nodrošinot citu meliorācijas sistēmu atjaunošanas vai pārbūves iespējamību, lai nodrošinātu zemes īpašumu atbilstošu apsaimniekošanu, t.sk. sateces baseinā esošo LVM apsaimniekoto meža zemju apsaimniekošanu.

Saskaņā ar Izvērtējuma lietā saņemtu informāciju par VNŪ Bolupe vietā konstatētām īpaši aizsargājamām dabas vērtībām, kas konstatētas varbūtēja vēja elektrostaciju parka izpētes ietvaros, kā arī Zemkopības ministrijas tīmekļa vietnē⁷ publicēto informāciju, pastāv varbūtēja iespējamība vēja parka un ar to saistītās infrastruktūras izbūvei Paredzētās darbības vietā, bet, saskaņā ar Dienesta rīcībā esošo informāciju, šāda iespējamība šobrīd ir vērtējama tikai kā varbūtēja un kopumā nav saistāma ar risinājumiem, kas var radīt būtiskas kopējas ietekmes uz vidi, vienlaikus Paredzētās darbības īstenošana var būt noteicošs faktors nepieciešamās infrastruktūras netraucētai ūdens atvades nodrošināšanai, kas attiecināms arī uz citiem sateces baseinā esošiem un plānotiem infrastruktūras objektiem.

Paredzētās darbības īstenošanas rezultātā, pamatojoties uz Izvērtējuma lietā esošo informāciju, Dienests pilnībā neizslēdz varbūtējus riskus ietekmei VNŪ Bolupe lejteces posmu,

⁷ <https://www.zm.gov.lv/lv/veja-parku-ierikšanas-izpetei-piemeroto-zemju-karte>

t.sk. tās atjaunošanas, pārtīrīšanas nepieciešamību, kas precizējams būvprojekta izstrādes laikā, veicot papildus inženierizpēti un paredzot atbilstošus risinājumus ietekmju mazināšanai. Vienlaikus, saskaņā ar Dienesta rīcībā esošo informāciju par VNŪ Bolupe sateces baseinu un citiem līdzvērtīgiem VNŪ atjaunošanas būvprojektiem, iespējamība, ka Paredzētās darbības īstenošana varētu radīt būtiskus papildus lokālus plūdu riskus ir mazticamas.

Attiecībā uz IVN likuma 11. panta pirmās daļas 3. punktā noteikto paredzēto darbību raksturojošo kritēriju kā “dabas resursu, jo īpaši zemes dziļi, augsnes un bioloģiskās daudzveidības izmantošana”, ir norādāms, Paredzētās darbības īstenošana – būvniecības darbi – nav saistāmi ar būvmateriālu (piemēram, grunts, smilts, nesaistītu minerālmateriālu maisījumi, utml.) izmantošanu nozīmīgos apjomos. Paredzētās darbības īstenošanai nepieciešamie būvmateriāli – derīgie izrakteņi – tiks precizēti būvprojekta izstrādes laikā. Būvdarbu veikšanai būs jāizmanto materiāli un resursi, kam saņemtas nepieciešamās atļaujas un licences, atbilstoši likumā “Par zemes dzīlēm” noteiktajam, t.sk. pieļaujot būvdarbiem izmantot objektā iegūtus resursus – augsni, smilti, laukakmeņus.

Saskaņā ar iesniegto informāciju, atjaunojamā VNŪ posma krastos galvenokārt atrodas meža zemes un lauksaimniecībā izmantojamas zemes (turpmāk – LIZ), kas pamatā ir aizaugušas un tiek fragmentāri, kur tehniski iespējams, apsaimniekotas pļaujot, vietām izmantojot arī kā aramzemi. Paredzētās darbības īstenošanai paredzēts veikt apauguma novākšanu ūdensnotekas gultnē, nogāzēs un ekspluatācijas aizsargjoslas platībā, saskaņā ar BMS ~161 ha kopplatībā.

Vērtējot DDPS “Ozols” pieejamos meža datus un ortofotokartēs pieejamo informāciju, secināms, ka ūdensnotekai tieši piegulošajā teritorijā lielākais īpatsvars no platības sastāda LIZ ar koku un krūmu apaugumu un zaļu purva teritorijas (pārmitras teritorijas krastā), kas norāda uz potenciāli maznozīmīgu ietekmi uz esošajiem koksnes resursiem no mežsaimnieciskā viedokļa. Tāpat vērtējot, piegulošo meža zemju raksturojumu – pamatā bērza, baltalkšņa, egles, priedes audzes, atsevišķām ozola, melnalkšņa, ošu, apses audzēm, var pieņemt, ka paredzētās darbības īstenošana kopumā neradīs būtiski negatīvu ietekmi uz vērtīgām mežaudzēm (izņemot atsevišķus meža nogabalus), VNŪ trases (virsplatums+atbērtnes joslas) atmežošana rezultātā. Tāpat VNŪ atjaunošanas darbu ietekmes uz hidroloģisko režīmu zonā (Izvērtējumā, pamatojoties uz Noteikumu Nr.329 11. pielikuma 1. tabulu, tiek pieņemts līdz ~100 m attālumā), nav prognozējamas būtiski negatīvas tiešas ietekmes uz meža un arī lauksaimniecības zemju resursiem, ievērojot Paredzētās darbības raksturu – atjaunošana. Tieši otrādi, Paredzētās darbības īstenošana radīs pozitīvu ietekmi uz piegulošajām teritorijām no saimnieciskā viedokļa.

Lai maksimāli novērstu Paredzētās darbības ietekmi uz bioloģisko daudzveidību teritorijā lokālā mērogā, papildus teritorijā esošo ĪA dabas vērtību aizsardzībai, kas vērtēta Izvērtējumā turpmāk, ir būtiski nodrošināt arī citu dabas elementu maksimālu saglabāšanu.

Paredzētās darbības īstenošana ir saistāma ar ietekmi uz augsnes resursiem VNŪ trases vietā, kas, atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajam, t.sk. Noteikumu Nr.329 9. nodaļā noteiktajam, iespēju robežās ir saglabājama un izmantojama būvdarbu skartās teritorijas labiekārtošanai. LIZ veicot izstrādātās grunts līdzināšanu līdz 20 cm slānī un pēc tam to pārrašanu ar plēsuma arklu vai diskošanu, būtiska ietekme uz augsnes resursiem un skartās teritorijas turpmāko izmantošanu nav paredzama.

Kā norādīts Izvērtējumā iepriekš, lai arī Paredzētās darbības īstenošanas rezultātā tiks izstrādāta grunts (saskaņā ar iesniegumu pamatā smilts), Paredzētā darbība nav raksturojama kā darbība derīgo izrakteņu ieguvei, jo VNŪ atjaunošanas darbu rezultātā iegūto grunti (esošo piesērējumu) paredzēts novietot un izlīdzināt VNŪ ekspluatācijas aizsargjoslas platībā.

Paredzētā darbība ir saistāma ar tiešu ietekmi uz virszemes ūdensobjektu – Bolupi, būvdarbu laikā, pasliktinot upes līdzšinējo ekoloģisko un ūdens kvalitāti. Vienlaikus norādāms, ka Paredzētās darbības ietvaros ir paredzēti risinājumi ietekmju mazināšanai, ilgtermiņā nodrošinot ūdensobjekta un sateces baseinā esošo teritoriju apstākļu uzlabošanu, turklāt jāņem vērā, ka meliorācijas jomu regulējošo normatīvo aktos atjaunojamajam upes posmam ir noteikta īpaša (valstiska) loma un uzdevumi, vides kvalitātes nodrošināšanai upes sateces baseinā.

Paredzētās darbības ietekme uz zivju resursiem ir vērtēta Institūta atzinumā, saskaņā ar

kuru Institūts, pamatojoties uz tā rīcībā esošo informāciju par Paredzēto darbību, iepriekšējos periodos veiktu kontrolzveju Bolupē un savienotajos ūdensobjektos (Vārniene, Balvu ezers) un 24.07.2023. veiktu Paredzētās darbības vietas apsekošanas, t.sk. 2 parauglaukumos (1. vietas koordinātas – 57.61165, 25.96893, 2. vietas koordinātas – 57.61850, 25.99719) veiktas kontrolzvejas, rezultātiem, ir vērtējis gan Paredzētās darbības ietekmi uz saimnieciski izmantojamiem zivju resursiem, gan arī ietekmi uz aizsargājamām zivju sugām⁸.

Saskaņā ar Institūta atzinumu 2023. gadā veiktās izpētes laikā, ūdens dziļums upē kontrolzvejas laikā bija no 0.2 m līdz 1.1 m, platums ~7 m, straumes ātrums ~0.02-0.05 m/s, izpētes laikā konstatējot bārdaino akmeņgrauzi *Barbatulus barbatulus*, raudu *Rutilus rutilus*, vēdzeli *Lota lota*, asari *Perca fluviatilis*, grunduli *Gobio gobio*, platgalvi *Cottus gobio*, ausleju *Leucaspis delineatus*, sapalu *Leuciscus cephalus*, plici *Blicca bjoerkna*, mailīti *Phoxinus phoxinus*. Atbilstoši agrāk veiktu kontrolzveju rezultātiem Bolupē konstatēts arī baltais sapals *Leuciscus leuciscus*, deviņadatu stagars *Pungitius pungitius*, karūsa *Carrasius carassius*, līdaka *Esox lucius*, plaudis *Abramis brama*, strauta nēģis *Lampetra planeri*.

Institūta atzinumā norādīts, ka upē veiktajā zivju konstatētas aizsargājamas zivju sugas ausleja un platgalve, atzinumā norādot, ka Latvijas ūdeņos ausleja ir salīdzinoši plaši izplatīta un maz apdraudēta suga, kas konstatēta lielā daļā no Institūta apsekotajiem ezeriem, ūdenstecēm un par ūdensnotekām pārveidotās ūdenstecēs. Atzinumā arī norādīts, ka arī platgalve ir Latvijā salīdzinoši plaši izplatīta un maz apdraudēta suga, un platgalves lielākajā daļā gadījumu tiek konstatētas salīdzinoši strauji tekošos ūdeņos ar akmeņainu gultni. Atzinumā secināts, ka upes apsekošanas laikā īpaši aizsargājamo sugu ietekmējoši faktori netika konstatēti, kā varbūtējus potenciāli nozīmīgus upē esošo aizsargājamo zivju izplatības ietekmējošus faktoros norādot ūdensobjektu aizaugšana un piesēršana.

Saskaņā ar Institūta atzinumu, upē veiktajā zivju uzskaitē konstatēta rauda, asaris, sapals, vēdzele un plicis, konstatējot arī saimnieciski (maksķerēšanā) izmantojamu izmēru sasnieguši īpatņus, norādot, ka atsevišķu zivju sugu īpatņu skaits (rauda, asaris, pirmajā parauglaukumā arī vēdzele, otrajā parauglaukumā sapals) uz kontrolzvejas laukumu sastāda vairākus desmitus īpatņu, secinot, ka ūdenstece ir vērtējama kā piemērota arī citām saimnieciski nozīmīgām zivju sugām (līdaka, plaudis, karūsa, līnis) un Bolupes zivsaimnieciskā nozīme ir vērtējama kā salīdzinoši liela.

Institūta atzinumā ietvertajā zivsaimnieciskās ekspertīzes vērtējumā, pamatojoties uz MK 08.05.2001. noteikumos Nr.188 “Saimnieciskās darbības rezultātā zivju resursiem nodarītā zaudējuma noteikšanas un kompensācijas kārtība” (turpmāk – Noteikumi Nr.188) noteikto, ir norādīts, ka ūdensnotekas atjaunošanas darbi var atstāt vairāku veidu nelabvēlīgo ietekmi uz zivju resursiem, norādot, ka nozīmīgākie nelabvēlīgās ietekmes veidi ir zivju (arī zivju ikru, kāpuru un mazuļu) un zivju barības organismu bojāeja, zivju un citu ūdens organismu dzīvotņu pārveidošana, norādot, ka zivju bojāeja zivju resursiem nodara tiešus zaudējumus, savukārt zivju barības organismu bojāeja, dzīvotņu pārveidošana nodara zaudējumus ietekmēto ūdeņu potenciālās zivsaimnieciskās produktivitātes samazināšanās rezultātā. Atzinumā norādīts, ka konkrētajā gadījumā zivju bojāejas risks potenciāli saistāms ar dažādu saimnieciski izmantojamu zivju (asaru, līdaku, raudu, vēdzeļu u.c.) mazuļiem, norādot, ka zivju bojāejas risku var samazināt galvenokārt, neveicot darbus zivju nārsta un ikru attīstības laikā, kā arī, caurskatot izņemto substrātu un atlaižot ūdenstecē kopā ar to izņemtās zivis, vienlaikus norādot, ka tik būtiska apjoma zivju bojāeja, kas varētu ietekmēt zivju dabisko atražošanas turpmākajos gados, nav sagaidāma.

Institūta atzinumā arī norādīts, ka līdzīgi kā zivju bojāeja, arī zivju barības organismu bojāeja ir saistīta galvenokārt ar to izņemšanu no vides kopā ar substrātu, taču to bojāeju var izraisīt arī darbu radītais uzduļķojums vai cita veida ūdens piesārņojums, norādot, ka zivju barības organismu bojāeja zivju resursiem nodara zaudējumus zivju biomasas pieauguma un, līdz ar to, arī dzīvotņu produktivitātes samazināšanās rezultātā. Institūts atzinumā prognozējis, ka

---

⁸ MK 14.11.2000. noteikumi Nr.396 „Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu”, Eiropas Padomes 21.05.1992. Direktīva 92/43/EEK par dabisko biotopu, savvaļas faunas un floras aizsardzību un 1979. gada Bernes konvencija par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu aizsardzību

ūdensnotekas atjaunošanas darbu rezultātā zaudējumi sasniegs naudas izteiksmē aprēķināmu apjomu, vienlaikus norādot, ka darbu ietekmi uz zivju barības organismiem var samazināt, galvenokārt ierobežojot būtiska uzduļķojuma un cita veida piesārņojuma nonākšanu Bolupē un Vecpededzē.

Institūta atzinumā arī norādīts uz iespējamību, ka veicot ūdensnotekas atjaunošanu, tiks atjaunota vai daļēji atjaunota ūdensnotekas un ar to savienoto grāvju gultne, taču šo pārveidojumu ietekme uz dzīvotņu produktivitāti pašlaik nav iespējams viennozīmīgi novērtēt, norādot, ka nogulumu izvākšanas rezultātā var palielināties saimnieciski izmantojamo sugu nārstam un mazuļu attīstībai piemērotu dzīvotņu platība, līdz ar ko ietekmētajā ūdensnotekas daļā var palielināties arī zivju mazuļu produktivitāte. Tomēr atzinumā arī norādot, ka ūdensnotekas gultnes pārveidošana var būt saistīta ar pieaugušām zivīm piemērotu dzīvotņu platības un, līdz ar to, saimnieciski (maksājamā) izmantojamo zivju biomasas pieauguma samazināšanos, atzinumā norādot, ka darbu ietekmi uz zivju dzīvotnēm var samazināt galvenokārt, iespēju robežās ūdensnotekas un ar to savienoto grāvju gultnē saglabājot zivju dzīvotņu daudzveidību – veidojot vai saglabājot gultnes padziļinājumus, atstājot vai ievietojot kokus, akmeņus vai citus dzīvotņu daudzveidību palielinošus elementus.

Institūts atzinumā ir ietvēris norādījumus zivju resursiem nodarīto zaudējumu aprēķināšanai un kompensācijai, norādot, ka zivju resursiem nodarīto zaudējumu novērtēšana ir jāveic pēc Paredzētās darbības beigšanas, ņemot vērā faktisko darbu veikšanas laiku, darbu ietekmēto ūdensnotekas platību, darbu ietekmi uz ūdens kvalitāti, rekomendāciju darbu nelabvēlīgas ietekmes samazināšanai un citu pieejamo informāciju, zaudējumu aprēķinā iekļaujot galvenokārt zaudējumus, kas nodarīti zivju bojāejas dēļ, kā arī zaudējumi, kas radušies zivju dzīvotņu produktivitātes samazināšanās rezultātā, pēc nepieciešamības aprēķinā iekļaujot arī citu veidu zaudējumus, norādot, ka aprēķinu ir vēlams balstīt uz 2023. gadā Institūta veiktajiem ūdensnotekas zivju faunas apsekošanas rezultātiem.

Institūts atzinumā norādījis sekojošus ieteicamos (nepieciešamos) pasākumus Paredzētās darbības nelabvēlīgās ietekmes uz zivju resursiem mazināšanai:

- samazināt zivju bojāejas risku un darbu ietekmi uz zivju dabisko atražošanu:
  - Bolupes atjaunošanas darbus veikt iespējami īsā laika periodā;
  - iespēju robežās samazināt darbu tieši ietekmētās Bolupes gultnes daļas platību;
  - ar Bolupes gultni saistītus darbus, kā arī darbus, kas saistīti ar būtiskas ūdens piesārņošanas risku, neveikt laika periodā no 1. janvāra līdz 20. jūnijam;
- samazināt dzīvotņu pārveidošanas ietekmi – iespēju robežās un cik tālu tas nav pretrunā ar plānoto darbu mērķi – atstāt Bolupē un ar to savienotajos grāvjos atsevišķus kokus, siekstas, akmeņus un citus zivju dzīvotņu daudzveidību palielinošus elementus;
- samazināt ietekmi uz ūdens kvalitāti:
  - iespēju robežās samazināt uzduļķojuma veidošanos un izplatīšanos (izveidojot sedimentācijas baseinu vai veikt citus pasākumus) un novērst cita veida piesārņojuma (naftas produkti no tehniskas, celtniecības ķīmija, celtniecības atkritumi u.c.) nonākšanu ūdenī leļpus darbu veikšanas vietas.

Dienests vērtējot Paredzētās darbības raksturu un Institūta atzinumā sniegto informāciju un viedokli, secina, ka Paredzētās darbības īstenošana ir saistāma ar ietekmi uz zivju resursiem, t.sk. upē konstatētām un potenciāli iespējamām zivju sugām, vienlaikus Paredzētās darbības īstenošanai pastāv iespēja izvirzīt prasības ietekmju uz zivju resursiem mazināšanai, turklāt spēkā esošie normatīvie akti zivsaimniecības jomā neizslēdz esošu VNŪ atjaunošanas iespējamību ar Noteikumiem Nr.188 nosakot prasības ietekmju uz zivju resursiem kompensācijai.

Attiecībā uz IVN likuma 11. panta pirmās daļas 4. punktā noteikto paredzēto darbību raksturojošo kritēriju kā “atkritumu rašanās”, Paredzētā darbība nav saistāma ar būtiska atkrituma apjoma rašanos ne būvniecības darbu laikā, ne turpmākās VNŪ ekspluatācijas laikā.

Paredzētās darbības īstenošanas laikā, apauguma novākšanas un celmu raušanas rezultātā, tiks radīti koksnes atkritumi, kas maksimāli būtu iesaistāmi saimnieciskajā darbībā (piem., izmantojot kā kurināmo). Vienlaikus koksnes atkritumus atstājot vidē, t.sk. meža zemēs aprokot

atbērtnes joslas platībā, tie laika gaitā sadalīsies, neradot negatīvu ietekmi uz vidi.

Ievērojot Paredzētās darbības vietas apstākļus, t.sk. atjaunojamo drenu izteku vietu skaitu (~2 gab, pamatā VNŪ ietek dažādas nozīmes ūdensnotekas, grāvji) un šķērsojošo transportbūvju risinājumus (tilti, laipas) un skaitu, prognozējamos atjaunošanas/ pārbūves risinājumus, ievērojams būvniecības atkritumu apjoms nav prognozējams.

Dienesta ieskatā, ņemot vērā Paredzētās darbības raksturu un vietas apstākļus, t.sk. piegulošo zemju izmantošanas raksturu, risks, ka Paredzētās darbības ietvaros no upes varētu tikt izņemts vēsturiski piesārņotas gruntis, ir mazticams.

Paredzētās darbības laikā radušies sadzīves un būvniecības atkritumi apsaimniekojami atbilstoši to klasei normatīvajos aktos atkritumu apsaimniekošanas jomā noteiktajā kārtībā.

Dienesta ieskatā atkritumu, t.sk. pie apsaimniekošanu ir iespējams reglamentēt ar tehniskajiem noteikumiem, tajos izvirzot atbilstīgas prasības atkritumu apsaimniekošanai.

Attiecībā uz IVN likuma 11. panta pirmās daļas 5. punktā noteiktajiem paredzēto darbību raksturojošiem kritērijiem kā “piesārņojums un traucējumi”, ir norādāms, ka Paredzētā darbība – esošas VNŪ atjaunošana – tiek veikta ar mērķi uzlabot esošās ūdens caurplūdes iespējas upē, radot priekšnoteikumu hidroloģisko apstākļu uzlabošanas iespējām upes sateces baseina mērogā. Paredzētās darbības īstenošanas rezultātā tiks novērsti traucējumi, kas radušies VNŪ normatīvajiem aktiem neatbilstošas apsaimniekošanas rezultātā.

Vienlaikus, neskatoties uz iepriekš norādīto pozitīvo aspektu, Paredzētā darbības īstenošana teorētiski var radīt ietekmi uz VNŪ lejteces posmu pik.00/00-88/00, kura atjaunošana netiek paredzēta. Saskaņā ar ZMNĪ un Iesniedzējas iesniegto informāciju, Paredzētās darbības īstenošana neradīs būtiski negatīvu papildus ietekmi uz upes lejteces posmu, jo tās hidroloģisko režīmu jau šobrīd būtiski ietekmē Aiviekstes upes hidroloģiskais režīms un ūdens atvades iespējas. Dienests, vērtējot Paredzētās darbības vietas un uzņemošo ūdensobjektu apstākļus, konstatējis, ka ZMNĪ un Iesniedzēja Izvērtējumam iesniegtā informācija, viennozīmīgi neaplicina faktu, ka Paredzētā darbība neradīs papildus traucējumus upes lejteces posmā un tam piegulošajā teritorijā, bet Dienesta ieskatā tie visticamāk nebūs ilgstoši un tik nozīmīgi, lai radītu būtisku ietekmi uz teritoriju izmantošanas iespējamību atbilstoši to paredzētajiem mērķiem. Turklāt Dienesta ieskatā ticamam ietekmju apjomu novērtējumam, ir nepieciešami konkrēti Paredzētās darbības būvprojekta risinājumi, ņemot vērā visus darbības ierobežojumus, t.sk. īpašumtiesību jomā, prasības ietekmju uz lejteces posmu novēršanai un mazināšanai ietverot Dienesta tehniskajos noteikumos Paredzētās darbības veikšanai.

Paredzētās darbības īstenošana ir saistāma ar vides piesārņošanas riskiem, galvenokārt attiecībā uz Bolupes ūdens piesārņošanu, kas Paredzētās darbības ietvaros ir neizbēgama.

Paredzētās darbības īstenošana, iesniegumā paredzētajā veidā, pamatā ir saistāma ar Bolupes uzduļķojumu un grunts daļiņu piesārņojumu.

Saskaņā ar Paredzētās darbības iesniegumu atjaunojamā posma lejtecē ir paredzēta sedimentācijas baseina izbūve, plānota ģeotekstila vairogu uzstādīšana atjaunojamā posma lejtecē un citviet upē pēc nepieciešamības, kas Dienesta ieskatā ir vērtējams kā Paredzētajai darbībai atbilstošs risinājums piesārņojuma izplatības mazināšanai.

Vērtējot ZMNĪ piedāvāto VNŪ pārbūves risinājumu ar tehnikas atrašanos ūdens vidē, varbūtējā tehnoloģija nenovērsīs ūdens uzduļķojuma rašanos būvdarbu laikā, bet var radīt papildus ūdens piesārņošanas riskus degvielas un citu ķīmisku vielu noplūdes rezultātā. Tomēr šāda risinājuma pielietošana, ierobežotu apstākļu gadījumos, nav pilnībā izslēdzama, vienlaikus darbu veicējam maksimāli paredzot risinājumus piesārņošanas rīku novēršanai.

Arī būvdarbu laikā teknikai pārvietojoties pa atbērtnes joslu un veicot degvielas uzpildi pastāv iespējami augsnes, grunts un upes piesārņošanas riski, bet tie vērtējami kā varbūtēji, turklāt maksimāli novēršami darbu laikā izmantojot tehniskā kārtībā esošu tehniku, veicot saudzīgu degvielas uzpildi, darbu vietā nodrošinot absorbentu materiālu un bonu pieejamību, maksimālai varbūtēja piesārņojuma novēršanai.

Arī pēc atjaunošanas būvdarbu pabeigšanas, pastāv upes piesārņošanas ar grunts daļiņām upes gultnes, nogāžu un atbērtņu joslu erozijas procesu rezultātā, tāpēc Paredzētās darbības

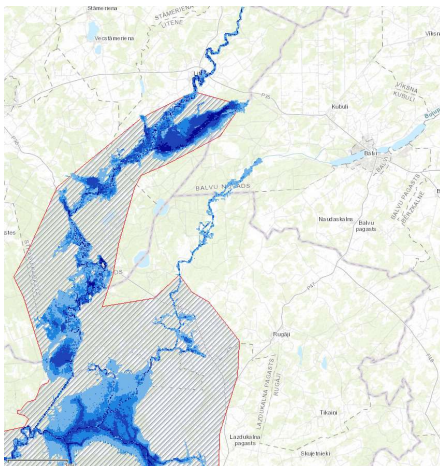
īstenošanas laikā ir nepieciešams paredzēt vietas apstākļiem atbilstošus upes parametrus un nostiprinājumus, īpaši ņemot vērā upes lejteces applūšanas riskus. Vienlaikus šādu erozijas risku iespējamība būs lokāla, neradot būtisku ietekmi uz upi kopumā.

VNŪ Bolupe atjaunošanas darbi, ievērojot ka upes posmā tiek novadīti attīrītie notekūdeņi no Balvu pilsētas notekūdeņu attīrīšanas iekārtām, var veicināt varbūtēja (teorētiska) upes piesārņojuma izplatību upē iekārtu avāriju rezultātā, tomēr VNŪ atjaunošana visticamāk būs pozitīvs faktors no attīrīto notekūdeņu sajaukšanās zonas un optimālas ūdens promteces viedokļa, neradot augstus ūdensteces aizaugšanas riskus upes posmā pie attīrīšanas iekārtām un upē kopumā.

Paredzētās darbības īstenošana ir saistāma ar VNŪ atjaunošanas darbiem raksturīgām ietekmēm – traucējumiem, varbūtēju piesārņojumu. Ievērojot esošo upi šķērsojošo infrastruktūras būvju izvietojumu un nozīmi, iespējamais tehniskos risinājumus, Paredzētā darbība neradīs būtisku un nenovēršamu ietekmi uz to izmantošanas iespējamību būvdarbu laikā vai pēc to īstenošanas. Tāpat, lai arī Paredzētās darbības ietvaros ir paredzēta Bolupes atjaunošana ievērojamā garumā 27 km garumā, iespējamība, ka būvdarbi tiks veikti vienlaicīgi visā upes garumā, izmantojot tehnikas vienības ievērojamā skaitā, ir mazticama. Veicot būvniecības darbus lokālās vietās, pakāpeniski visā atjaunojamā posmā, iespējamība, ka būvniecības darbi radīs būtiskas tehnikas radītas trokšņu vai gaisa piesārņojuma, t.sk. varbūtēja putekļu piesārņojuma, ietekmes uz vidi un cilvēkiem ir maziespējama, ievērojot arī teritorijai piegulošo teritoriju izmantošanas raksturu, apdzīvotības blīvumu, kas apskatīts Izvērtējumā turpmāk.

Attiecībā uz IVN likuma 11. panta pirmās daļas 6. punktā noteiktajiem paredzēto darbību raksturojošiem kritērijiem kā “būtisks ar paredzēto darbību saistīts avāriju vai katastrofu risks”, ir norādāms, ka konkrētā teritorija neatrodas tādā vietā, kur būtu raksturīgs lielāks dabas katastrofu risks, nekā citviet Latvijas teritorijā, ja neskaita varbūtējus plūdu riskus upei piegulošajās teritorijās.

Atbilstoši spēkā esošajam Balvu novada Rugāju pagasta teritorijas plānojumam – Rugāju novada teritorijas plānojums⁹ – un Balvu novada Kubulu pagasta teritorijas plānojumam – Balvu novada teritorijas plānojums 2012. – 2023.gadam¹⁰ (turpmāk kopā – Teritorijas plānojums), Paredzētās darbības vietā un VNŪ lejteces posmam pik.00/00-88/00 piegulošajās teritorijās (izņemot posmam ~pik.62/00-69/00 piegulošajās teritorijās), nav norādītas applūstošas teritorijas (skat. 3., 4. attēlu), savukārt, saskaņā ar VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” (turpmāk – LVĢMC) Plūdu riska un draudu kartēm (skat. 2. attēlu), Bolupes lejteces posms, t.sk. atjaunojamā posma lejteces posms, ir pakļauts plūdu riskam ar 10% pārsniegšanas varbūtību. Applūstošās teritorijas ar 10% pārsniegšanas varbūtību un 1% pārsniegšanas varbūtību norādītas arī BMS plānos.

2.attēls. Applūstošās teritorijas Paredzētās darbības vietā (attēla avots: LVĢMC Plūdu riska un plūdu draudu kartes).

⁹ https://geolattvija.lv/geo/tapis#document_9805

¹⁰ https://geolattvija.lv/geo/tapis#document_198

Pamatojoties uz iesniegto informāciju, Paredzētā darbība nav vērtējama kā darbība, kuras rezultātā var tikt radīti būtiski papildus plūdu riski teritorijā, kur līdz šim tie nav prognozēti un novēroti, ja darbības ietvaros netiek paredzēti risinājumi, kas būtiski pārveido upes krastus, kas liedz netraucētu ūdens pieteci un atceci no piegulošajām platībām.

Tāpat, pamatojoties uz iesniegto informāciju un vietas apstākļiem, prognozējams, ka Paredzētās darbības īstenošana, pilnībā nenovērsīs plūdu riskus teritorijā, bet Paredzētās darbības īstenošanai ir būtiska loma pēcplūdu periodā, kas sekmēs ātrāku ūdens noteci no upes sateces baseina teritorijas, kas nav pretrunā ar Noteikumu Nr.329 21. punktā noteiktajām prasībām ūdensnotekām, t.sk. VNŪ. Pilnīga plūdu riska novēršana upei piegulošajās platībās, atbilstoši Aizsargjoslu likuma 37. panta pirmās daļas 4. punktā noteiktajam, nav būtiski nepieciešama, ņemot vērā piegulošo teritoriju izmantošanas raksturu, izņemot atsevišķus esošus infrastruktūras objektus, atsevišķu viensētu teritorijas.

Ievērojot, ka Paredzētā darbība kopumā nav raksturojama kā plūdu risku sekmējoša darbība, pilnībā gan neizslēdzot iespējamības lokālas, īslaicīgas ietekmes, Paredzētās darbības īstenošana nav saistāma ar būtisku ietekmi uz vidi un cilvēkiem varbūtēju plūdu laikā, t.sk. būvdarbu laikā, jo plūdu iespējamība un intensitāte ir prognozējama, nepieciešamības gadījumā paredzot tehnikas un būvdarbos iesaistīto personu pārvietošanu, varbūtēju plūdu gadījumā pārtraucot būvdarbus.

Ievērojot, ka Paredzētās darbības vieta ir pakļauta un arī pēc darbības īstenošanas būs pakļauta plūdu riskam, kas pamatā saistāms ar Aiviekstes upes un tās pieteku hidroloģisko režīmu, ūdens atvades iespējām, Paredzētās darbības īstenošana teorētiski var būt saistāma ar ievērojamiem upes un krastu erozijas riskiem, ja būvdarbu laikā vai pēc būvdarbu pabeigšanas līdz nogāžu un krastmalu nostiprināšanās, teritorija applūdis. Tai pašā laikā varbūtēju plūdu gadījumā teritorijas applūšana no lejteces puses un pēcplūdu periodā ūdens notece no teritorijas būs vienmērīga, salīdzinoši lēna, izgulsnējot varbūtēju piesērējumu lokālās vietās, neradot ievērojamus izskalojumus. Būtiskākie erozijas riski saistāmi ar straujām un spēcīgām lietus gāzēm atjaunošanas darbu laikā un pēc būvniecības darbu pabeigšanas, kas VNŪ tiesiskajam valdītājam (ZMNĪ) atbilstoši meliorācijas jomu regulējošo normatīvo aktu prasībām, t.sk. Noteikumu Nr.714 prasībām, būs jānovērš, paredzot atbilstošu VNŪ apsaimniekošanu ilgtermiņā.

Maksimālai plūdu radītu ietekmju mazināšanai, būvprojekta izstrādes laikā būs jāparedz atbilstoši risinājumi nogāžu un atbērtnu joslu nostiprināšanai, neparedzot būtisku uzbērums veidošanu vai uzbērums veidošanu, kas ierobežo ūdens uzplūšanas un noteces iespējas no teritorijas.

Paredzētās darbības īstenošana ir pieļaujama tikai veidā, kas nepasliktina hidroloģiskos apstākļus apkārtējā teritorijā.

Paredzētās darbības īstenošana nav saistīta ar būtiskiem būvniecības darbu iesaistītās tehnikas vai bīstamu vielu (degvielas) pārvadājumu avārijām, kas varētu radīt apdraudējumu videi vai iedzīvotājiem, t.sk. būvdarbos iesaistītām personām, būvdarbu laikā ievērojot atbilstīgas darbu drošības un vides aizsardzības prasības.

Attiecībā uz IVN likuma 11. panta pirmās daļas 7. punktā noteikto paredzēto darbību raksturojošo kritēriju kā "cilvēka veselības riski", norādāms, ka Paredzētās darbības īstenošana nav saistāma ar būtiskām ietekmēm uz cilvēku veselību, ņemot vērā Paredzētās darbības tuvumā esošo apbūves raksturu un intensitāti (izklaidus, visā posma garumā izvietotas atsevišķas viensētas – skat. informāciju Izvērtējumā turpmāk) un prognozējamās Paredzētās darbības būvdarbu ietekmes, t.sk. varbūtējas trokšņa ietekmes, kas vērtējamas kā maznozīmīgas un īslaicīgas, pie nosacījuma, ja būvdarbos tiek izmantota tehniskā kārtībā, darbi tiek veikti valstī apstiprinātā darba laikā, respektējot atpūtas un svētku dienas. Norādāms, ka lai arī uz Paredzēto darbību (būvniecības darbiem) nav attiecināmi Ministru kabineta 07.01.2014. noteikumos Nr.16 "Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kartība" noteiktie vides trokšņa robežlielumi, iespējamība, ka norādītajos noteikumos noteiktie robežlielumi viensētu teritorijās, t.sk. tuvākajās, varētu tikt pārsniegti ir maziespējami. Paredzētās darbības radītie trokšņi un varbūtējais tehnikas izplūdes gāzu un putekļu piesārņojums grunts pārvietošanas laikā, ir pielīdzināmas meža apsaimniekošanas un LIZ

apsaimniekošanas darbu radītajām ietekmēm, turklāt būs īslaicīgs.

Paredzētās darbības īstenošana nav saistāma ar būtiskiem dzeramā ūdens piesārņošanas riskiem vai cita veida vides piesārņošanu, kas varētu radīt ietekmi uz cilvēku veselību. Saskaņā ar Teritorijas plānojumu, Paredzētās darbības vieta neatrodas esošu ūdens ieguves vietu stingrā režīmā, bakterioloģiskās vai ķīmiskās aizsargjoslas, bet individuālās ūdens ieguves vietas tuvāko viensētu teritorijas ir jāapzina būvprojektēšanas darbu ietvaros, inženierizpētes laikā, novēršot varbūtējas būvdarbu ietekmes uz individuālajām ūdens ieguves vietām, ievērojot Aizsargjoslu likuma 9. panta otrajā daļā un 39. panta 1. punktā noteikto.

Attiecībā uz IVN likuma 11. panta otrās daļas 1. punktā noteikto paredzētās darbības vietu un šīs vietas ģeogrāfiskās īpatnības raksturojošo faktoru kā "līdzšinējais un apstiprinātais teritorijas izmantošanas veids un funkcionālais zonējums", ir norādāms, ka atjaunojamā Bolupes posma krastos galvenokārt atrodas meža zemes un LIZ, ar atsevišķu viensētu apbūvi.

Teritorijā esošās LIZ pārsvarā ir raksturojamas kā aizaugušas pļavas, vietumis arī kā aramzeme. Vērtējot DDPS "Ozols" pieejamos meža datus, konstatējams, ka salīdzinoši liels īpatsvars no upei piegulošajām teritorijām ir raksturojamas kā zāļu purva platības, kas norāda apgrūtinātu noteci no upei tieši piegulošās platības. Savukārt upes krastos reģistrētās mežaudzes, pamatā ir raksturojamas kā salīdzinoši mazprasīgas (pamatā baltalkšņa, bērza audzes), vietumis upes krastā sastopamas arī ozola, melnalkšņa, ošu audzes.

Paredzētās darbības mērķis ir nodrošināt hidroloģisko apstākļu uzlabošanu upei piegulošajā platībā un upes sateces baseinā kopumā, uzlabojot ūdens atvades iespējas un zemes īpašumu apsaimniekošanas iespējas. Saskaņā ar iesniegumu VNŪ Bolupes piegulošās teritorijas atrodas smilts nogulumos, sekojoši pieguļošo platību gruntsūdens līmeņa svārstības ir salīdzinoši straujas, un strauji paaugstinās, paaugstinoties ūdenslīmenim VNŪ Bolupē. Ja netiek nodrošināts optimāls hidroloģiskais režīms upē un piegulošajās platībās, tiek radīta ietekme uz piegulošo teritoriju kvalitāti un apsaimniekošanas iespējām, par ko liecina arī konstatējamā situācija ūdensnotekas krastos.

Atbilstoši Noteikumu Nr.329 21. punktam un iesniegumā norādītajam, ūdensnotekām, t.sk. atjaunojamajam Bolupes posmam, ir jācaurvada vasaras-rudens plūdu ar 10% pārsniegšanas varbūtību caurplūdums), neappludinot apkārtējās pļavas vai mežus, un jācaurvada vasaras-rudens plūdu ar 2% pārsniegšanas varbūtību caurplūdums stingrāka prasība),), neappludinot apkārtējos tīrumus un ganības. Saskaņā ar iesniegumu, pie pašreizējās situācijas ("0" alternatīvas) VNŪ Bolupe atjaunojamā posma garumā nespēj novadīt pat 10% vasaras-rudens plūdus, nemaz nerunājot par pavasara paliem ar pārsniegšanas varbūtību 10%.

Ņemot vērā Bolupes pieguļošo zemju lietošanas veidus (galvenokārt meža zemes un pļavas), pavasara palos, atbilstoši Noteikumu Nr.320 21. punktā noteiktajam, ir pieļaujama pieguļošo teritoriju applūšana, ar piebildi, ka atkarībā no zālāja sugas pieļaujama zālāju īslaicīga applūšana ne ilgāk par 10 līdz 30 diennaktīm, vienlaikus, šāds ilgstošs ūdenslīmeņa uzstādīnājums Bolupē rada ūdenslīmeņa uzstādīnājumu arī tajā ietekošajās meliorācijas sistēmās, kas rada ilgstošu gruntsūdens līmeņa paaugstinājumu tām pieguļošajās teritorijās.

Esošie vietas apstākļi un meliorācijas jomu regulējošo normatīvo aktu prasības, norāda uz nepieciešamību veikt Paredzēto darbību, lai nodrošinātu iespējami optimālus zemes īpašumu apsaimniekošanas priekšnosacījumus.

Atbilstoši Teritorijas plānojumam, upes vietā ir noteikts funkcionālais zonējums Ūdeņu teritorija (Ū), piegulošajās teritorijās noteikts funkcionālais zonējums Mežu teritorija (M), Lauksaimniecības teritorija (L), atbilstoši esošajiem zemes lietošanas veidiem. Saskaņā ar Teritorijas plānojuma teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem un MK 30.04.2013. noteikumos Nr.240 "Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi" noteikto, funkcionālajā zonā Ūdeņu teritorija ir atļauta ūdenssaimnieciska un inženiertehniska izmantošana, kas pieļauj esošu VNŪ atjaunošanas darbu veikšanu, ievērojot meliorācijas jomu regulējošo normatīvu aktu prasības. Tāpat funkcionālajā zonā Mežu teritorija un Lauksaimniecības teritorija ir pieļaujama esošu būvju atjaunošana, īpaši tādu, kuri nodrošina teritoriju apsaimniekošanas iespējamību atbilstoši Teritorijas plānojumā noteiktajam izmantošanas veidam.

Saskaņā ar Teritorijas plānojumu, upes tuvumā – zemes vienības ar kadastra apzīmējumu 38740010004 daļā ārpus Bolupes aizsargjoslas (100 m krastā) – ir noteikta funkcionālā zona Rūpnieciskās apbūves teritorija (R2), kur kā galvenā izmantošana noteikta derīgo izrakteņu ieguve. Vērtējot LVGMC Zemes dzīļu informācijas sistēmā (turpmāk – ZDzS) pieejamos datus, Teritorijas plānojumā norādītā zemes vienība ir vērtējama kā teorētiski perspektīvā iespējama derīgo izrakteņu ieguves vieta, bet ne esoša atradne (ZDzS uzrādītajā vietā vai citā vietā Paredzētās darbības vietā nav reģistrētas esošas vai izpētītas derīgo izrakteņu ieguves vietas). Vienlaikus secināms, ka Paredzētās darbības īstenošana nevar negatīvi ietekmēt Teritorijas plānojumā noteikto zemes vienības izmantošanu perspektīvā, tieši otrādi Paredzētās darbības īstenošana var uzlabot varbūtējās atradnes teritorijas hidroloģiskos apstākļus. Saskaņā ar DDPS “Ozols” pieejamiem datiem par iespējamām kūdras fonda teritorijām, secināms, ka Paredzētās darbības vietā vai tās tuvumā, nav reģistrētas arī potenciāli iespējams kūdras ieguves teritorijas.

Ņemot vērā Teritorijas plānojumā noteikto un Paredzētās darbības raksturu un mērķi, Paredzētā darbība nav raksturojama kā tāda, kas būtu pretrunā ar Teritorijas plānojumu, vai radītu ietekmi uz Teritorijas plānojumā noteikto funkcionālo zonējumu izmantošanas iespējamību.

Attiecībā uz IVN likuma 11. panta otrās daļas 2. punktā noteikto paredzētās darbības vietu un šīs vietas ģeogrāfiskās īpatnības raksturojošo faktoru kā “attiecīgajā teritorijā esošo dabas resursu relatīvais daudzums, pieejamība un pietiekamība, kvalitāte un atjaunošanās iespējas”, ir norādāms, ka Paredzētā darbība ir saistāma ar ietekmi uz teritorijā esošo un plānoto zemes īpašumu lietošanas, izmantošanas veidu, esošo apaugumu, t.sk. meža zemi, augsnes un derīgo izrakteņu (grunts) ieguvi/ izmantošanu ietekmi uz upi, tās kvalitāti un zivju resursiem, kas Izvērtējumā plašāk vērtēts jau iepriekš, turpmāk Izvērtējumā, attiecībā uz iepriekš norādītajiem ietekmes objektiem, apskatot tos aspektus, kas nav apskatīti vai pietiekami detalizēti apskatīti iepriekš.

Paredzētā darbība ir saistāma ar potenciāli iespējamu būtisku ietekmi uz teritorijā esošiem ĪA biotopiem un ĪA sugām, ja Paredzētās darbības īstenošanas laikā netiek paredzēti vai nav iespējami pasākumi ietekmju novēršanai vai mazināšanai.

Saskaņā ar DDPS “Ozols” pieejamo informāciju, izskatot pieejamo informāciju par ĪA dabas vērtību esamību aptuveni 500 m joslā gar upi katrā krastā (zonā, kurā pastāv varbūtējās tiešas Paredzētās darbības (trokšņa) ietekmes (līdz ~500 m), hidroloģisko apstākļu izmaiņas (līdz ~100 m), paredzētās darbības vietā un tās tuvumā ir reģistrētas sekojošas īpaši aizsargājamas dabas vērtības:

1. ĪA tekošu saldūdeņu biotopi – 3260 Upju straujtecēs un dabiski upju posmi – atjaunojamais upes posms ~pik.340/80-355/00 (neatbilst citi atjaunojamā posma posmi) un ~pik.347/50 ietekošā Kurna (VNŪ, 42548:01), ~pik.166/90/50 ietekošā Ladzeņa (koplietošanas nozīmes ūdensnoteka, 425452:K:1);
2. ĪA stāvošu saldūdeņu biotops – 3150 Eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju – Balvu ezers;
3. ĪA zālāju biotopi – 6450 Palieņu zālāji, 6510 Mēreni mitras pļavas, 6270* Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas, 6530*Parkveida pļavas un ganības;
4. ĪA meža biotopi – 9080* Staignāju meži 91E0* Aluviāli meži (aluviāli krastmalu un palieņu meži), 9010* Veci vai dabiski boreāli meži, 9050 Lakstaugiem bagāti egļu meži;
5. ĪA sūnu suga – gada staipekņi – zemes vienības ar kadastra apzīmējumu 38580090044 meža 3. nogabalā, ~65 m attālumā no upes krasta;
6. ĪA putnu sugu – lielā čakste, lielais dumpis, niedru lija, ķīķis, vakarlēpis, melnā dzilna, apodziņš, sila cīrulis, dzērve, u.c. – novērojumi, ar piezīmi ar piezīmēm par iespējamu ligzdošanu teritorijā;
7. ĪA zīdītāju sugas – Eirāzijas ūdra – novērojumi, upē autoceļu šķērsojumu vietās, par kurām un papildus teritorijā konstatētām īpaši aizsargājamām dabas vērtībām norādīts Izvērtējuma lietā iesniegtajos sugu un biotopu jomā sertificētu ekspertu atzinumos – U.Bergmaņa atzinumā un K.Daudziņas atzinumā.

U.Bergmaņa atzinums sniegts par Paredzētās darbības ietekmi uz biotopu grupām: meži un virsāji, purvi, tekoši saldūdeņi, un sugu grupu: putni, pamatojoties uz 06.11.2022. un

13.11.2022. teritorijas apsekošanas un kamerālas izvērtēšanas rezultātiem.

Saskaņā ar U.Bergmaņa atzinumu, atjaunojamais Bolupes posms šķērso galvenokārt ar mežiem klātu apvidu, atzinumā norādot, ka kopš Bolupes gultnes padziļināšanas un iztaisnošanas ~1962. gadā (pagājuši ~ 60 gadi), upes gultnē un krastos ir pamanāmas dabisku ūdensteču pazīmes – daudzviet upe meandrējas, ir izveidojušies stāvkrausti/krastu atsegumi, upes gultnē ir atsegušies akmeņi, ka eksperts 12 vietās uz Bolupes konstatējis bebru aizsprostus un 7 vietās iekritušus kokus vai cita veida sanesumus, kas kavē ūdens plūsmu upē, vienlaikus norādot, ka *teritorijas* apsekošanas laikā bebru aizsprostu un citu lokālu šķēršļu izraisīta applūšana ārpus ūdenstece robežām eksperts nav konstatējis.

U.Bergmaņa atzinumā norādīts, ka atbilstoši DDPS “Ozols” datiem, Paredzētās darbības tiešās ietekmes zonā jeb eksperta veiktās izpētes teritorijā (50 m attālumā no Bolupes ass) ir atzīmēti četrus veidu ES nozīmes¹¹ meža un tekošu saldūdeņu biotopi (skat. 1.tabulu).

1.tabula. U.Bergmaņa atzinumā norādītie un vērtētie biotopi.

Attēls no DDPS “Ozols”	Atzinumā ietvertā informācija	Zemes vienības kadastra apzīmējums
	3260 Upju straujteces un dabiski upju posmi (biotopa 2. variants – dabiskas upes un upju posmi, kuros vidējais straumes ātrums <0.2 m/s) ~ 1.6 km garumā	38580090061
	9080* Staignāju meži (biotopa 1. variants – tipiskais) ~ 0.2 km garumā robežojas ar izpētes teritoriju	38580050051
	9050 Lakstaugiem bagāti egļu meži (biotopa 1. variants – sausieņu) ~ 0.3 km garumā robežojas ar izpētes teritoriju	38580050072
	9010* Veci vai dabiski boreāli meži (biotopa 1. variants – sausieņu) ~ 0.3 km garumā robežojas ar izpētes teritoriju	38580050072

U.Bergmaņa atzinumā, attiecībā uz Paredzētās darbības ietekmi uz ES nozīmes un Latvijā ĪA meža biotopiem norādīts, ka attiecībā uz biotopu 9010* Veci vai dabiski boreālie meži aizsargājamo biotopu saglabāšanas vadlīnijās (turpmāk – vadlīnijas) meliorācijas sistēmu pārbūve (nosusināšana) tieši nav norādīta kā negatīvi ietekmējošs faktors, taču, kā viens no ietekmējošiem faktoriem un apdraudējumiem ir uzsvērts šo biotopu sadrumstalošana, kas var izpausties gan kā pārrāvums biotopa vienlaidus platībā, gan arī kā hidroloģiskā režīma izmaiņš infrastruktūras objektu būvniecība/pārbūves rezultātā cauri biotopiem¹². Attiecībā uz biotopu 9080* *Staignāju meži*, vadlīnijās biotopa nosusināšana ir norādīta kā nozīmīgākais negatīvi ietekmējošais faktors, kā rezultātā izmaiņās hidroloģiskie, augsnes un mikroklimatiskie apstākļi, mainās kokaudzes struktūra un biotopiem specifiskais sugu sastāvs, un vienlaicīgi tiek arī uzsvērts, ka bebru aizsprosti var negatīvi ietekmēt konkrētos biotopus, augsnes appludināšanas rezultātā kokaudze

¹¹ Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:31992L0043>

¹² 9010* Veci vai dabiski boreālie meži. Grām.: Ikaunieca S. (red.) Aizsargājamo biotopu saglabāšanas vadlīnijas Latvijā. 6. sējums. Meži. Dabas aizsardzības pārvalde, Sigulda: 55-73.

var nokalst¹³. Eksperts atzinumā notrādījis, ka tā kā *teritorija* tieši nerobežojas ar ES nozīmes un Latvijā īpaši aizsargājamiem meža biotopiem, Bolupes tīrīšanai/padziļināšanai nebūtu negatīva ietekme uz konkrētajiem meža biotopiem un īpaši to aizsardzības pasākumi nebūtu nepieciešami.

U.Bergmaņa atzinumā, attiecībā uz Paredzētās darbības ietekmi uz ES nozīmes un Latvijā īpaši aizsargājamo biotopu 3260 Upju straujteses un dabiski upju posmi un uz tīrāmo vai padziļināmo ūdensteci kopumā, norādīts, ka Bolupes kā ūdensteces struktūru dabiska attīstība ir notikusi vismaz 60 gadu garumā pēc upes dabiskās gultnes iztaisnošanas un padziļināšanas, līdz ar to upes gultnes un krastu ekoloģiskā funkcionalitāte pēdējās desmitgadēs ir ievērojami uzlabojusies un attīstījusies dabiskajiem procesiem raksturīgā virzienā, uzsverot, ka krastu nobrukumi un atsegumi pie upēm un ūdenskrātuvēm ir piemērota (vienīgā) ligzdošanas vieta Latvijā īpaši aizsargājamai un ES Putnu direktīvas I pielikumā¹⁴ iekļautai putna sugai zivju dzenītim Alcedo atthis¹⁵, norādot, ka, ņemot vērā krastu struktūru, zivju dzenīša ligzdošana šeit ir ticama. Tāpat norādīts, ka Bolupe ir arī piemērota barošanās vieta Latvijā īpaši aizsargājamai un ES Putnu direktīvas I pielikumā iekļautai putna sugai melnajam stārķim Ciconia nigra, norādot uz sugas aizsardzības plānā¹⁶ norādīto, ka melnā stārķa barība ir galvenokārt neliela izmēra saldūdens zivis, ko stārķis ķer dažādos seklūdeņos, ka barības pieejamība un tās kvalitāte ir būtiskākais faktors, kas nosaka šīs sugas ligzdošanas sekmes. Atzinumā arī norādīts, ka krastu paceres ir nozīmīga barošanās vieta un slēptuve arī Latvijā īpaši aizsargājamai un ES Biotopu direktīvā¹⁷ iekļautai sugai Eirāzijas ūdram Lutra lutra, turklāt ūdensteces dabiskās struktūras veicina arī citu sistemātisko grupu – zivju, abinieku un bezmugurkaulnieku dzīvnieku faunas daudzveidību¹⁸, starp kurām ir arī īpaši aizsargājamas sugas un kuras ir nozīmīgas daudzu citu sugu barības ķēdēs.

Eksperts atzinumā norādījis, ka pārtīrot VNŪ Bolupi, tajā esošais ūdens tiks saduļķots un lejtecē esošajā Bolupes daļā un Aiviekstē ieplūstu ūdens ar ievērojamu augsnes daļu daudzumu, kā rezultātā tiktu palielināta barības vielu ienese lejtecē esošajās ūdenstecēs, to gultnes papildus aizsērētu un tiktu veicināta to aizaugšana, eitrofikācija un caurplūdes samazināšanās, norādot, ka arī šādas saimnieciskās darbības izraisītas pārvērtības ir uzskatāmas par piesārņojumu¹⁹.

Eksperts arī norādījis, ka ūdensteču pārtīrīšanas rezultātā tiktu pārveidoti posmi ar ūdensteču dabiskajiem struktūras elementiem – likumiem, pacerēm, smilšu sērēm, padziļinājumiem u.c., kas ir nozīmīgas bezmugurkaulnieku dzīvnieku (kukaiņi, gliemji) un zivju dzīvotnes, kā arī mugurkaulnieku dzīvnieku (piemēram, ūdrs, melnais stārķis) barošanās vietas, norādot, ka, kaut arī Bolupes teritorija tās garākajā posmā nav atzīta par biotopu 3260 Upju straujtece un dabiski upju posmi, tai ir līdzvērtīga funkcija kā dabiskajām upēm, jo nodrošina ūdens organismiem dzīves vietas un ir to migrācijas koridoru²⁰.

U.Bergmaņa atzinumā norādīts, ka, ņemot vērā Bolupes kā ūdensteces struktūru dabisku attīstību vismaz pēdējo 60 gadu garumā pēc upes meliorācijas, kā arī faktu, ka nav konstatēti izteikti un plaši piegulošo teritoriju applūdumi, ūdensteces kā hidroloģiskā režīma regulatora funkcionalitātes un vienlaicīgai dabas aizsardzības prasību nodrošināšanā eksperta ieskatā ir ievērojami sekojoši nosacījumi:

- ūdensteces (teritorija) gultne un krastu nogāzes nav pārveidojamas;

¹³ 9080* Staigājumu meži. Grām.: Ikauniece S. (red.) Aizsargājamo biotopu saglabāšanas vadlīnijas Latvijā. 6. sējums. Meži. Dabas aizsardzības pārvalde, Sigulda: 99-109.

¹⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009.gada 30.novembra direktīvas 2009/147/EK par savvaļas putnu aizsardzību <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A32009L0147>

¹⁵ LOB 1996. Latvijas meža putni. Zivju dzenītis. Rīga.

¹⁶ M. Strazds. 2005. Melnā stārķa Ciconia nigra aizsardzības plāns Latvijā. Rīga

¹⁷ Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:31992L0043>

¹⁸ Urtāns A. V. (red.). Aizsargājamo biotopu saglabāšanas vadlīnijas Latvijā. II Upes un ezeri. Dabas aizsardzības pārvalde, Sigulda.

¹⁹ 14. nodaļa. 3150 Eitrofi ezeri ar ieģrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju. Grām.: Urtāns A. V. (red.). Aizsargājamo biotopu saglabāšanas vadlīnijas Latvijā. II Upes un ezeri. Dabas aizsardzības pārvalde, Sigulda, 92-114.

²⁰ 17. nodaļa. 3260 Upju straujteses un dabiski upju posmi. Grām.: Urtāns A. V. (red.). Aizsargājamo biotopu saglabāšanas vadlīnijas Latvijā. II Upes un ezeri. Dabas aizsardzības pārvalde, Sigulda, 128-173.

- ir pieļaujama un ir vēlama ūdens plūsmu kavējošu šķēršļu – iekritušu koku, sanesumu un bebru aizsprostu izvākšana;
  - piekļuves nodrošināšanai ir pieļaujama koku ciršana, ievērojot normatīvo aktu prasības attiecībā uz mežsaimniecisko darbību upju aizsargjoslās,
- norādot, ka ievērojot norādītos nosacījumus tiks saglabātas Bolupes kā ūdensteces dabiskās struktūras un tiks veicināta tām raksturīgo sugu eksistence un pārvietošanās, kā arī no šīm sugām atkarīgo citu sugu barošanās iespējas.

U.Bergmaņa secinājumu daļā norādīts, ka ievērojot atzinumā norādītos ieteiktos ietekmi uz vidi mazinošos pasākumus, plānotajai pieļaujamajai darbībai – lokālo šķēršļu izvākšanai no Bolupes, nebūs negatīva ietekme uz ES nozīmes un Latvijā ĪA meža biotopiem, īpaši aizsargājamām sugām, DL “Lubāna mitrājs” un ūdenstecēm.

K.Daudziņas atzinums sniegts par Paredzētās darbības ietekmi uz biotopu grupu zālāji un sugu grupu vaskulārie augi, pamatojoties uz 10.06.2023. teritorijas apsekošanas un kamerālas izvērtēšanas rezultātiem.

Saskaņā ar K.Daudziņas atzinumu, atjaunojamajam Bolupes posma apkārtnē ir plaši mežu masīvi, kas ieskauj LIZ, norādot, ka lielākā daļa LIZ ir ilggadīgie zālāji (kods 710), bet pie upes grūtāk apsaimniekojamās un pieejamās platības (piemēram kā palienes) ir pamestas (nekoņps LIZ), savukārt bioloģiski vērtīgo zālāju (turpmāk – BVZ) lielākā daļa tiek apsaimniekota, tikai nelielā daļā apsaimniekošana ir pārtraukta (avots: LAD bloku karte).

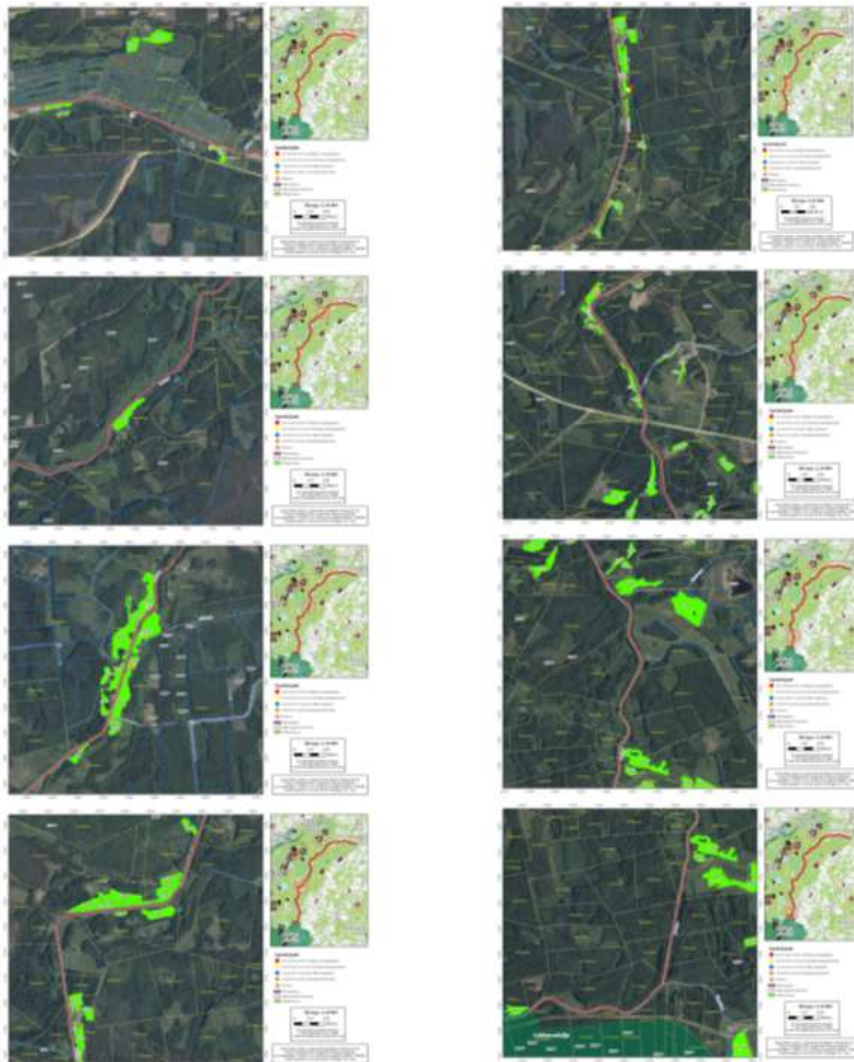
Saskaņā ar K.Daudziņas atzinumu, atbilstoši DDPS “Ozols” datiem pētāmās teritorijas tiešās ietekmes zonā jeb izpētes teritorijā (50 m attālumā no Bolupes) ir konstatēti 5 ES nozīmes ĪA zālāju biotopi – 6230* Vilkakūlas zālājs, 6270* Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas, 6450 Paliņu zālāji, 6510 Mēreni mitras pļavas, 6530*_1 Parkveida pļavas un ganības – un 1 ĪA vaskulāro augu suga (gada staipekņis *Lycopodium annotinum*), apsekojuma laikā Paredzētās darbības iespējamās ietekmes zonā, konstatējot vēl 3 ĪA vaskulāro augu sugas – smaržīgā naktsvijole *Platanthera bifolia*, Baltijas dzegužpirkstīte *Dactylorhiza baltica*, stāvlapu dzegužpirkstīte *Dactylorhiza incarnata* (skat. 3.attēlu).

Saskaņā ar K.Daudziņas atzinumu:

- 6230* Vilkakūlas zālājs (1. un 2.variants) sastopams 4 poligonos, kuri atrodas vairāk nekā 32 m attālumā un tikai neliela daļa no poligona ir tiešās ietekmes zonā, poligoni atrodas pacēlumā. Zālāji tiek apsaimniekoti gan ganot govīs, gan pļaujot sienu, to savācot, norādot, ka agrākā nepareizā apsaimniekošana – smalcināšana ir veicinājusi kūlas slāņa veidošanos un ekspansīvo sugu izplatīšanos, bet neskatoties uz to zālājos saglabājusies laba zālājiem raksturīgo sugu daudzveidība 13-22 sugas uz 1 m² un 5-10 indikātorsugas ar sastopamību 80% - 100% no zālāja platības.
- 6270* Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas 1. un 3. variants ir sastopams gan kā atsevišķs (vienlaidus) biotops, gan mozaikā, šis ir otrs biežāk sastopamais zālāju biotopa veids pētāmajā teritorijā, norādot, ka zālāji tiek apsaimniekoti pļaujot un sienu savācot ruļļos, norādot, ka negatīvu ietekmi atstājusi iepriekšējā nepareizā apsaimniekošana – smalcināšana un siena atstāšana uz lauka, veicinot kūlas slāņa veidošanos un ekspansīvo sugu izplatīšanos. Norādīts, ka nevēlamo sugu ekspansija zālājos sasniedz līdz 60 % no biotopa platības, tādas sugas kā *Aegopodium podagraria*, *Calamagrostis epigeios*, *Anthriscus sylvestris*, *Dactylis glomerata*, *Phleum pratense*, *Taraxacum officinale*. Dažviet novēroti meža cūku rakumi, kas arī īslaicīgi ietekmē sugu sastāvu. Saglabājusies zālājiem raksturīgo sugu daudzveidība – vidēji no 14 līdz 30 sugas uz 1m² un 5-7 indikātorsugas ar sastopamību 35%-80% no zālāja platības;
- 6450 Paliņu zālāji 1. un 3. variants ir sastopams gan kā atsevišķs (vienlaidus) biotops, gan mozaikā, šis ir biežāk sastopamais zālāju biotopa veids pētāmajā teritorijā, norādot, ka zālāji tiek apsaimniekoti ganot govīs, pļaujot un sienu savācot ruļļos. Negatīvu ietekmi ir atstājusi iepriekšējā nepareizā apsaimniekošana – smalcināšana un siena atstāšana uz lauka, veicinot kūlas slāņa veidošanos un ekspansīvo sugu izplatīšanos. Nevēlamo sugu ekspansija zālājos sasniedz 50 % no biotopa platības, tādas sugas kā *Anthriscus sylvestris*, *Urtica dioica*, *Dactylis glomerata*, *Phleum pratense*, *Elytrigia repens*, *Filipendula ulmaria*. Dažviet novēroti meža

cūku rakumi, kas īslaicīgi ietekmē sugu sastāvu. Neskatoties uz to, ka palu darbība ir traucēta, lielākajā daļā palieņu zālāju ir saglabājusies laba zālājiem raksturīgo sugu daudzveidība 4-25 sugas uz 1 m². Pārsvārā palieņu zālajos nav konstatētas indikatorsugas, izņemot palieņu zālāja trešo variantu (6450_3), kur sastopamas 4-9 indikatorsugas ar sastopamību 40%-80% no zālāja platības.

- 6510 Mēreni mitras pļavas 1. variants aizņem salīdzinoši nelielu platību, veido mozaīku ar 6270*_3 (10%) un 6450_3 (5%), norādot, ka šie visticamāk ir senie zālāji, kas vedojušie upes krastos. Zālāji tiek apsaimniekoti gan ganot aitas, gan pļaujot sienu savācot. Abos zālajos saglabājusies laba zālājiem raksturīgo sugu daudzveidība 25 sugas uz 1 m², indikatorsugas *Briza media*, *Carex panicea*, *Dianthus deltoides*, *Plantago media*, *Linum catharticum* sastopamas 20% - 30% no platības. Nevēlamo sugu ekspansija zālajos sasniedz 30 % no biotopa platības, tādas sugas kā *Dactylis glomerata*, *Phleum pratense*, *Calamagrostis epigeios* un pēc apsekojuma dabā tiek secināts, ka pēdējos gados ir sācis dominēt *Anthriscus sylvestris* (dominē 20% no zālāja biotopa platības).
- 6530*_1 Parkveida pļavas un ganības sastopamas nelielā platībā un tikai neliela daļa no poligoniem ir tiešās ietekmes zonā, norādot, ka klāja platība bez kokiem un krūmiem sastāda 5-40%. Platība ar zālājam raksturīgo zemsedzi sastāda 5-35%, norādot uz nepieciešamību zālāja apsaimniekošanas atjaunošanai un lieko koku, krūmu izciršanai.

3.attēls. ĪA zālāju biotopu un sugu atradņu izvietojuma shēma (attēla avots: K.Daudziņas atzinuma 1. pielikums uz 8.attēliem).

Par teritorijā konstatētām ĪA vaskulāro augu sugu atradnēm, K.Daudziņas atzinumā norādīts, ka:

- Baltijas dzegužpirkstīte konstatēta ārpus Paredzētās darbības ietekmes zonas nelielā, mitrākā ieplakā X:682497 Y:326507 2 ziedoši eksemplāri; X:682485 Y:326485 5 ziedoši eksemplāri, norādot, ka suga sastopama diezgan bieži un vienmērīgi visā Latvijas teritorijā, kā arī Latvija ir bagātākais šīs sugas izplatības apvidus visā tās areālā;
- stāvlapu dzegužpirkstīte *ir* konstatēta ārpus Paredzētās darbības ietekmes zonas nelielā, mitrākā ieplakā X:682485 Y:326485 7 ziedoši eksemplāri, norādot, ka suga Latvijā ir sastopama diezgan bieži visā valstī;
- smaržīgā naktsvijole ir konstatēta vairākās vietās (X:684434, Y:329722; X:684420, Y:329733; X:681693, Y:325160; X:681635, Y:325004; X:681687, Y:325154; X:681703, Y:325151), tieši 6270_3 *Sugām bagātās ganībās un ganītās pļavās*, poligonā 20DM204_14, divi ziedoši eksemplāri, viena atradne atrodas tiešā ietekmes zonā 42 m attālumā un otra 60 m attālumā. Poligonā 20DM204_5, 5 ziedoši eksemplāri, divas atradnes no tām atrodas tiešā ietekmes zonā 45 m attālumā un otra 15 m attālumā;
- gada staipeknis konstatēts egļu damaksnī (1 eksemplārs) X:687524 Y:334855), norādot, ka šī atradne atrodas ārpus Paredzētās darbības tiešās ietekmes zonas, norādot sugas populācija netiks ietekmēta, ka suga ir Latvijā bieži sastopama visā valsts teritorijā.

K.Daudziņas atzinumā, pamatojoties uz Izvērtējuma laikā saņemtu informāciju, ietverta informācija arī par ~18 m attālumā no Bolupes konstatētu palu staipeknīša *Lycopodiella inundata* atradni zemes vienības ar kadastra apzīmējumu 38740020008 meža 1. kvartāla 28., 30., 39., 40. un 21. nogabalos, un precizēta informāciju par biotopu 6230* *Vilkakūlas zālāji*, 6270**Sugām bagātām ganībām un ganītām pļavām*, 6450 *Palieņu zālāji* un 6530* *Parkveida pļavas un ganības izvietojumu* (skat. 4.attēlu).

4.attēls. ĪA zālāju biotopu un sugu atradņu izvietojuma shēma (*attēla avots: K.Daudziņas atzinuma papildinājums*).

K.Daudziņas atzinumā norādīts, ka *Palieņu zālāja* nozīmīgākais biotopu uzturošais faktors ir pali, bet *Bolupes* taisonosanas rezultātā pali šajos zālajos vairs nav tik izteikti un intensīvi, norādot, ka zālāji ir izveidojušies un/vai pielāgojušies šī brīža hidroloģiskajam režimam un izteiktāk gar upes malu zālajos var novērot agrāko nosusināšanas ietekmi, nosusinātajās palienēs ieviesušās sugas kā *Anthriscus sylvestris*, *Dactylis glomerata*, *Phleum pratense*, kas grūti pacieš aplūšanu, bet šobrīd izteikti sastopamas gar atbērtnes malu. Atzinumā norādīts, ka upes padziļināšana *Palieņu zālājiem* un *Sugām bagātām ganībām un ganītām pļavām* 3. variantam radītu būtisku ietekmi, jo pēc nosusināšanas ilgākā laika periodā mainās augu sugu sastāvs, izzūd slapjiem zālājiem raksturīgās augu sabiedrības un to sugas, savukārt *Vilkakūlas zālājiem*, *Parkveida pļavas un ganības*, *Mēreni mitrām pļavām* un *Sugām bagātām ganībām un ganītām pļavām* (1. variantam) ietekme būs neitrāla vai nebūtiska, jo pali nav zālāja uzturošais faktors, kā arī tie veidojas mēreni mitrās, ne mitrās vai pārmitrās augsnēs.

Atzinumā arī norādīts, ka kopumā paredzētās darbības rezultātā aizsargājamajām sugām – gada staipeknim, smaržīgajai naktsvijolei, Baltijas un stāvlapu dzegužpirkstēm populācijas lielums netiks samazināts, jo tās neatrodas tiešās darbības veikšanas zonā, un *Bolupes* attīrīšanas darbi

atstās neitrālu vai nebūtisku ietekmi uz sugu atradnēm, jo upe ir bijusi meliorēta iepriekš un sugas ir pielāgojušās vai izaugušas pie esošajiem hidroloģiskajiem apstākļiem (sausā līdž mēreni mitra augsne).

Attiecībā uz palu staipeknīša atradni norādīts, ka suga galvenokārt aug skrajās grupās pārpurvotos vai smilšainos upju un ezeru krastos, purvos, purvu malās, periodiski pārmitrās un skrajās vietās, ka konkrētā atradne konstatēta 5 un 6 gadus jaunās mistrotās damakšņu un platlapju āreņu jaunaudzēs, kur grūtības sugas aizsardzībā ar laiku radīs tas, ka atradne atrodas mežā, kurā ar laiku koki radīs apēnojumu un izzudīs skrajie laukumi, kas nepieciešami palu staipeknītim. Palu staipeknītis Latvijā ir reta un īpaši aizsargājama suga, kura aizsardzībai var veidot mikrolietumu, šajā gadījumā ar apsaimniekošanas pasākumiem labvēlīgai dzīvotnes uzturēšanai, vienlaikus norādot, ka šo sugu būtiski ietekmē hidroloģiskās izmaiņas, tāpēc upes padziļināšana var nelabvēlīgi ietekmēt atradni, jo nav ekspertei nav zināms, cik būtiskas būs ūdens svārstības un ietekme uz palu staipeknīša atradni pēc Paredzētās darbības īstenošanas.

Eksperte atzinumā norādījusi, ka plānoto VNŪ atjaunošanas darbu rezultātā nebūs negatīva ietekme uz ES īpaši aizsargājamajiem zālājiem, vaskulāro augu sugām un arī teritorijā esošiem dižkokiem (skat. informāciju Izvērtējumā turpmāk), ja tiks ievēroti sekojoši ietekmi mazinoši pasākumi:

1. ieteicams nepadziļināt Bolupi, bet gan attīrīt – atbrīvojot upi no šķēršļiem (sakritušajiem kokiem, bebru dambjiem) un aizsērējuma;
2. no upes gultnes izgrābtais aizsērējums ir berams un izlīdzināms vietās, kur nav ES nozīmes aizsargājami biotopi, neveidojot stāvus no jauna uzbērtus upes krastus;
3. ja nav iespējas izvest izsmelto aizsērējumu ārpus ES nozīmes aizsargājamajiem zālājiem, tad tos izlīdzināt ne biežākā kārtā kā 20 – 30 cm šaurā (līdz 2 m) joslā gar upes malu;
4. smagās tehnikas pielikšana ir jāplāno tā, lai šķērsojot šos biotopus neiebraukātu dziļas risas, kas apgrūtinātu tālāku šo zālāju apsaimniekošanu. Ja tomēr tiek bojāta zālāja virsma, tad veikt atjaunošanas darbus (piemēram, nolīdzināt velēnu ar atbilstošu tehniku);
5. koku un krūmu ciršanas darbi jāveic kvalitatīvi, nedrīkst atstāt augstus celmus, kas vēlāk varētu traucēt bioloģiski vērtīgo zālāju apsaimniekošanu. Nocirstie koki, krūmi un ciršanas atliekas obligāti ir jāizvāc no ES aizsargājamajiem zālājiem.

Dienests vērtējot pieejamo informāciju par Paredzētās darbības prognozējamās tiešās ietekmes zonā esošajām ĪA dabas vērtībām un U.Bergmaņa atzinumā un K.Daudziņas atzinumā ietvertu informāciju un viedokli, secina, ka Paredzētā darbība kopumā, visā atjaunojamā posmā, nav vērtējama, kā tāda, kas būtu pretrunā ar ĪA biotopu un sugu aizsardzību regulējošo normatīvo aktu prasībām, kas norādītu “0” alternatīvas īstenošanas nepieciešamību. Teritorijā esošo ĪA biotopu un sugu aizsardzībai pastāv iespēja noteikt ietekmju mazinošus pasākumus, nodrošinot maksimālu ĪA dabas vērtību aizsardzību, pamatojoties uz Sugu un biotopu aizsardzības likuma 9. pantā u.c. pantos noteiktajām prasībām, kas ierobežos Paredzētās darbības īstenošanu, bet ne pilnībā aizliegus.

Paredzētajai darbībai ir saistošas arī MK 18.12.2012. noteikumu Nr.939 “Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā” 20. punkta 20.4. apakšpunkta prasība, aizliegums veikt atmežošanas (apauguma novākšanas) darbus zemes vienības ar kadastra apzīmējumu 38580050072 meža 73. kvartāla 39., 40. nogabalos, jo Izvērtējuma ietvaros saņemta informācija no Valsts meža dienesta par norādītajos meža nogabalos Meža valsts reģistrā reģistrētu īpaši aizsargājamo iecirkni “aizsargājams meža biotops” – atbilst ĪA biotopam 9010* Veci vai dabiski boreāli meži, kas vērtēts arī U.Bergmaņa atzinumā.

Vērtējot sugu un biotopu jomā sertificētu ekspertu atzinumus, būtiski Paredzētās darbības ierobežojumi (tuvi “0” alternatīvai) ir noteikti U.Bergmaņa atzinumā, kas ir pretrunā ar Paredzētās darbības mērķi un Izvērtējuma lietā pieejamiem hidromeliorācijas jomas ekspertu atzinumiem, viedokli, t.sk. ZMNĪ un Iesniedzēja iesniegtos sniegtos viedokli.

Dienesta ieskatā, Paredzētā darbība ir īstenojama maksimāli saskaņojot ĪA dabas vērtību aizsardzības vajadzības un meliorācijas jomu regulējošās prasības, jo arī melioratīvie pasākumi, īpaši attiecībā uz VNŪ atbilstošās funkcionalitātes nodrošināšanu ir vērtējami kā būtiski ietekmju

uz vidi mazināšanai.

Paredzētās darbības vietas tuvumā esošās ĪADT un tajās esošās dabas vērtības, mikroliegumu teritorijas norādītas un ietekmju izvērtējums tiek veikts Izvērtējumā turpmāk, vērtējot Novērtējuma likuma 11. panta otrās daļas 3) punkta d) kritēriju.

Attiecībā uz IVN likuma 11. panta otrās daļas 3. punktā noteikto paredzētās darbības vietu un šīs vietas ģeogrāfiskās īpatnības raksturojošo faktoru kā “dabiskās vides absorbcijas spēja”, ir norādāms uz sekojošiem aspektiem:

Paredzamā ietekme uz starptautiskas nozīmes mitrājiem, virszemes ūdensobjektu aizsargjoslām un upju grīvām:

Bolupes lejteces posms pik.00/00-88/00, ko Paredzētās darbības ietvaros nav paredzēts atjaunot, lai arī tas atbilst VNŪ statusam un ir regulēts, šķērso DL “Lubāna mitrājs” teritoriju (kopplatība 51 344 ha), kas ir noteikta ne tikai Natura 2000 teritorija, bet arī starptautiskas nozīmes mitrāju RAMSAR teritorija²¹.

Paredzētā darbība nav raksturojuma kā tāda, kas varētu radīt būtisku ietekmi DL “Lubāna mitrājs” teritoriju kā starptautiskās nozīmes mitrāja teritoriju, jo, ņemot vērā Paredzētās darbības novietojumu, tā neietekmēs hidroloģisko (nosusināšanas) režīmu mitrāja teritorijā. Turklāt Paredzētās darbības īstenošana pilnībā arī nenovērsīs atjaunojamā posma plūdu riskus, tādējādi palielinot mitrāja platību plūdu periodos. Teorētiski Paredzētā darbība var radīt ietekmi uz nelielu mitrāja teritorijas platības kvalitāti, ja Paredzētās darbības ietvaros netiek paredzēti atbilstoši pasākumi upes lejteces posma piesārņojuma risku mazināšanai, kas saskaņā ar iesniegumiem tiks paredzēti.

Paredzētās darbības īstenošana, neveicot upes lejteces posma atjaunošanu DL “Lubāna mitrājs” teritorijā, teorētiski var radīt lokālus papildus, intensīvākus applūšanas riskus posmam piegulošajās platībās, kas izvērtējams būvprojekta izstrādes laikā, zinot konkrētus Paredzētās darbības risinājumus un apjomus, nepieļaujot applūšanas risku intentificēšanos ne Paredzētās darbības vietā, ne DL “Lubāna mitrājs” teritorijā.

Paredzētā darbība radīs ietekmi uz Bolupi un tās aizsargjoslu.

Saskaņā ar meliorācijas jomu regulējošos normatīvajos aktos noteikto, atjaunojamam Bolupes posmam ir VNŪ statuss un ZMNĪ un Iesniedzējas iesniegtā informācija un publiski pieejami kartogrāfiskie materiāli, t.sk. zemes virsmas modeļi, apliecina upes posma regulēšanas, taisnošanas faktu. VNŪ uzturēšanu, atjaunošanu, pārbūvi regulē meliorācijas jomu regulējošo normatīvo aktu prasības, kas norādītas jau Izvērtējumā iepriekš, kā arī Aizsargjoslu likuma 18., 35., 47. panta prasības.

Vienlaikus Bolupe ir vērtējama kā nozīmīgs virszemes ūdensobjekts, kura aizsardzībai ir saistošas arī Aizsargjoslu likuma 7. un 37. panta prasības, kas noteiktas virszemes ūdensobjektu aizsardzībai. Saskaņā ar Aizsargjoslu likuma 7. panta otrās daļas 1. punkta g) apakšpunktu un Teritorijas plānojumu, Bolupei ir noteikta virszemes ūdensobjekta aizsargjosla 300 m platumā katrā upes krastā, kā arī atbilstoši LVĢMC Plūdu riska un plūdu darbu kartēm un iesniegto BMS, upei piegulošās platības ir pakļautas plūdu riskam ar 10% pārsniegšanas varbūtību, kuras, saskaņā ar Aizsargjoslu likuma 7. panta otrās daļas 1. punkta o) apakšpunktu, iekļaujamas virszemes ūdensobjekta (Bolupes) aizsargjoslā.

Saskaņā ar Aizsargjoslu likuma 7. panta pirmo daļu virszemes ūdensobjektu aizsargjoslas noteiktas, lai samazinātu piesārņojuma negatīvo ietekmi uz ūdens ekosistēmām, novērstu erozijas procesu attīstību, ierobežotu saimniecisko darbību applūstošajās teritorijās, kā arī saglabātu apvidum raksturīgo ainavu, Aizsargjoslu likuma 37. pantā nosakot aprobežojumus darbību veikšanai virszemes ūdensobjektu aizsargjoslās, t.sk.:

1. 37. panta pirmās daļas 4. punktā nosakot, ka applūstošajās teritorijās aizliegts veikt teritorijas uzbēršanu, būvēt ēkas un būves, arī aizsargdambjus, punkta apakšpunktos nosakot izņēmuma gadījumus, ar b) apakšpunktu atļaujot esošu būvju atjaunošanu;

²¹ <https://www.daba.gov.lv/lv/ramsar-mitraji>

2. 37. panta pirmās daļas 5. punkta b) apakšpunktā nosakot, ka 10 m platā joslā gar virszemes ūdensobjektiem, papildus citiem 37. panta pirmās daļas apakšpunktos noteiktajam, ir aizliegts būvēt un izvietot jebkādas ēkas un būves, tai skaitā nožogojumus, nosakot izņēmumus attiecībā uz esošo būvju atjaunošanu, kā arī krastu nostiprināšanu.

Norādītajos Aizsargjoslu likuma punktos, nav precīzi noteiktas prasības, ierobežojumi grunts būvju atjaunošanai, kas saistāmi ar ūdensnotekas atjaunošanas darbu laikā izstrādātā grunts piesērējuma novietojumu un izlīdzināšanu ūdensnotekas ekspluatācijas aizsargjoslas platībā. Tomēr vērtējot Paredzētās darbības raksturu un izstrādātās grunts (piesērējuma) izcelsmi (gultnes, nogāžu, krastu izskalojumi, nobrukumi), secināms Paredzētās darbības īstenošanas laikā paredzētie un nepieciešamie grunts līdzināšanas darbi ir vērtējami kā Aizsargjoslu likumam atbilstoši, atjaunojot, nostiprinot upes krastus, vienlaikus Paredzētās darbības ietvaros nepieļaujot būtisku uzbērums veidošanu un citus risinājumus, kas var ietekmēt plūdu režīmu upei piegulošajās platībās, t.sk. nepieļaujot vecupju aizbēršanu.

Vērtējot Aizsargjoslu likumā noteikto, secināms, ka uz Paredzēto darbību ir attiecināmi likumā noteiktie izņēmuma gadījuma un darbība nav pretrunā ar Aizsargjoslu likumu, pamatojoties uz Aizsargjoslu likuma 7. panta pirmajā daļā noteikto, Paredzētās darbības īstenošana pieļaujama maksimāli samazinot piesārņojuma iespējamību, novēršot erozijas procesu attīstību, saglabājot apvidum raksturīgo ainavu.

vietā vai tās tuvumā nav reģistrētas starptautiski nozīmīgas mitrāju teritorijas. Saskaņā ar Iesniegumu un spēkā esošo Teritorijas plānojumu, paredzētā Rail Baltica dzelzceļa līnijas trase šķērsos Neriņas upi un tās aizsargjoslu (50 m katrā krastā). Saskaņā ar Meliorācijas kadastra informācijas sistēmu Neriņa ir regulēta ūdenstece un tās trases novietojums neliecina par būtiskiem upes dabiskošanās procesiem. Ievērojot upes izvietošanu, melioratīvo nozīmi, sateces baseina lielumu, upe nav vērtējama kā nozīmīga no zivju resursu aizsardzības viedokļa, bet zivju iespējamība tajā nav pilnībā izslēdzama.

Paredzētās darbības ietvaros, izstrādājot precīzākus tehniskos Rail Baltica dzelzceļa līnijas šķērsojuma risinājumus, ir secināts, ka nepieciešams veikt lokālas izmaiņas Neriņas upes gultnē ~35 m garumā, mainot upes leņķi pret plānoto dzelzceļa uzbērums, lai upe ar dzelzceļa koridoru veidotu pēc iespējas taisnāku leņķi, kā norādīts iepriekš, nav konstatēti apstākļi, kas liecinātu, ka plānotais risinājums radīs būtiski negatīvu ietekmi uz upi un hidroloģiskajiem apstākļiem teritorijā, upes ūdens kvalitāti, būvdarbu laikā paredzot atbilstošus risinājumus piesārņojuma izplatības novēršanai citu ūdensnoteku šķērsojumu, pārbūves vietās.

Saskaņā ar Ministru kabineta 31.05.2011. noteikumu Nr.418 „Noteikumi par riska ūdensobjektiem” 1.pielikumu Bolupes upe ir noteikta kā riska ūdensobjekts Daugavas upju baseinu apgabalā. Kā būtiskākais riska cēlonis upē ir norādīts punktveida piesārņojums (notekūdeņos esošie biogēni) un plūdu risks.

Paredzētās darbības īstenošana, tiešā veidā neietekmēs punktveida piesārņojuma riskus, kas ir notekūdeņu apsaimniekotāju atbildība, bet, veicot Bolupes posma atjaunošanu, un nodrošinot iespējami optimālus apstākļus ūdens caurplūdes nodrošināšanai, var uzlaboties upes un ūdens kvalitāte notekūdeņu izlaides vietu tuvumā un upē kopumā.

Attiecībā uz plūdu riska ietekmju mazināšanu, Paredzētās darbības īstenošana pilnībā nenovērsīs plūdu risku teritorijā, turklāt pastāv augsts risks, ka paredzētie atjaunošanas darbi var veicināt upes kvalitātes pasliktināšanos, īpaši, ja plūdi būs būvdarbu laikā vai īsi pēc to pabeigšanas. Tomēr vērtējot Paredzētās darbības ilgtermiņa ieguvumus, Paredzētā darbība ir vērtējama kā plūdu riska mazināšana darbība, Paredzētās darbības laikā maksimāli novēršot prognozējamās ietekmes uz upes kvalitāti.

Paredzamā ietekme uz Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslu un jūras vidi:

Paredzētās darbības vieta neatrodas Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslā un ņemot vērā paredzētās darbības vietas attālumu līdz jūrai (~160 km) ietekme uz jūras vidi nav sagaidāma.

Paredzamā ietekme uz ar mežu klātām teritorijām:

Atjaunojamais Bolupes posms pamatā tek caur meža zemju platībām, t.sk. tā krastos reģistrētas meža zemes, kā arī LIZ platības.

Paredzētās darbības īstenošana radīs tiešu negatīvu ietekmi uz mežu atbērtnu joslu platībā, savukārt uzlabojot ūdens noteces iespējas upē tiks radīta pozitīva ietekme uz saimniecisko mežu (ietekmes uz aizsargājamām meža platībām skatītas Izvērtējumā iepriekš un turpmāk) augšanas apstākļiem teritorijā, nodrošinot hidroloģiskā (nosusināšanas) režīma uzlabošanu vai iespējas veikt citu meliorācijas sistēmu atjaunošanas, pārbūves darbus sateces baseinā.

Lai arī Paredzētās darbības veikšanai būs nepieciešams veikt meža zemju apauguma likvidēšanu VNŪ trases platībā, kopējais ietekmes apjoms nav vērtējams ka tāds, kas varētu radīt būtiski negatīvu ietekmi uz mežu lokālā vai plašākā mērogā. Turklāt jāņem vērā, ka meliorācijas jomu regulējošo normatīvo aktu prasības (Noteikumi Nr.714), kā arī Aizsargjoslu likuma 47. panta otrā daļa, pieļauj apauguma, t.sk. meža zemē, novākšanu ekspluatācijas aizsargjoslas platībā un vietās, kur tas nepieciešams, atjaunošanas darbu veikšanai, vienlaikus ievērojot Aizsargjoslu likuma 7. panta pirmajā daļā un 37. pantā noteikto, maksimāli saglabājot esošo meža un kokaugu apaugumu upes krastos.

Meža teritorijas no būvniecības darbu ietekmju, gaisa piesārņojuma mazināšanas viedokļa ir uzskatāmas kā teritorijas ar augstu absorbcijas spēju, kas samazina ietekmes uz apkārtējo teritoriju ārpus būvniecības vietas meža zemē. Ievērojot, ka Paredzētā darbība plānota pamatā mežu ieskaudā ainavā, teritorijā esošā meža piesārņojuma akumulācijas iespējas ir vērtējamas kā nozīmīgas.

Būvdarbiem nepieciešamie meža zemju atmežošanas darbi veicami ievērojot Meža likumu un uz tā pamata izsniegto normatīvo aktu prasības, t.sk. kompensējot atmežošanas darbu rezultātā radīto ietekmi uz vidi.

Paredzamā ietekme uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām:

Paredzētā darbība paredzēta ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, bet tās tuvumā atrodas vairāki dabas pieminekļi aizsargājami koki (skat. 3. attēlu un 2.tabulu) un lejpus atjaunojamajam upes posmam atrodas valsts nozīmes ĪADT – dabas liegums “Lubāna mitrājs” (skat.5.attēlu), kas ir arī Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamā dabas teritorija (*Natura 2000*) un starptautiski nozīmīga mitrāju teritorija (RAMSAR), un upes lejteces posms pik.0/00-88/00 tek caur dabas liegums “Lubāna mitrājs” teritoriju.

2.tabula. Dabas pieminekļi paredzētās darbības tuvumā.

Suga (apkārtmērs/ aptuvenais vainaga projekcijas rādiuss, m)	Aptuvenais attālums līdz upei, m	Upes pik. (aptuveni)	Zemes vienības kadastra apzīmējums
parastā liepa <i>Tilia cordata</i> (4.25/9)	30	344/70	38580090020
parastā egļe <i>Picea abies</i> (3.07/7.7)	30	337/80	38580090026
Parastais ozols <i>Quercus robur</i> (4.32/11)	86	206/20	38740040245
Parastais ozols <i>Quercus robur</i> (4.15) un Parastais ozols <i>Quercus robur</i> kritala (4.7/11)	110	205/00	38740040055
Parastais ozols <i>Quercus robur</i> (3.6/11 - potenciāls)	95	201/50	
Parastais ozols <i>Quercus robur</i> (4.43/11)	80	199/70	
Parastais ozols <i>Quercus robur</i> (4.46/11)	65	199/20	
Parastais ozols <i>Quercus robur</i> (4.77/13.5)	65	166/80	

Vērtējot atjaunojamajam upes posmam tuvāko dabas pieminekļu novietojumu un to aptuvenos parametrus, paredzētā darbība nav vērtējama kā tāda, kas būtu pretrunā ar likumā “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” (turpmāk – ĪADT Likums) un Ministru kabineta 13.03.2010. noteikumu Nr.264 “Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” (turpmāk – Noteikumi Nr.264) 8. nodaļā noteiktajām prasībām, īpaši aizsargājamo dabas pieminekļu – aizsargājamo koku aizsardzībai, jo paredzētās darbības vieta (upe un tās ekspluatācijas aizsargjosla) nav paredzēta aizsargājamo koku teritorijā – teritorijā ap kokiem vainagu projekcijas platībā, kā arī 10 metru platā joslā no tās (mērot no aizsargājamā koka vainaga projekcijas ārējās malas). Tāpat, ņemot vērā, ka ir paredzētā esošās VNŪ atjaunošana,

neparedzot tās padziļināšanu vai pārbūvi, mainot trases novietojumu, nav sagaidāms, ka paredzētās darbības īstenošana varētu radīt būtisku ietekmi uz līdzšinējo hidroloģisko režīmu, kas varētu radīt būtisku ietekmi uz aizsargājamo koku augšanas apstākļiem.

Teritorijā esošo dabas pieminekļu – aizsargājamo koku aizsardzībai, paredzētās darbības iespējamo ietekmju novēršanai, ir iespējams noteikt prasības, kas jāievēro veicot būvprojektēšanas un būvniecības darbus, atbilstoši Noteikumos Nr.264 noteiktajam.

5.attēls. DL „Lubāna mitrājs” atrašanās vieta – attēlā sarkanā krāsā iezīmēta kontūra (*attēla avots: DDPS “Ozols”*).

DL „Lubāna mitrājs” (LV0536600) izveidots, lai nodrošinātu Latvijas lielākā iekšzemes mitrāju kompleksa vienotu aizsardzību un, saskaņā ar ĪADT Likuma pielikuma 292. punktu, tas izveidots 3.tabulā norādīto biotopu un sugu aizsardzībai.

3.tabula. Dabas lieguma ĪA biotopi un ĪA sugas.

Biotopa apzīmējums	3150, 3160, 3260, 5130, 6120*, 6210, 6230*, 6270*, 6410, 6430, 6450, 6510, 6530*, 7110*, 7120, 7140., 7150, 9010*, 9020*, 9050, 9060, 9070, 9080*, 9160, 91D0*, 91E0*, 91F0, 91T0
Putnu sugas	apodziņš, baltais stārķis, baltmugurdzenis, baltpiers zoss, baltvaigu zīriņš, brūnā čakste, čūskērglis, dzeltenais tārtiņš, dzērve, garkaklis, grieze, gugatnis, jūras ērglis, klinšu ērglis, ķikuts, ķīķis, lauku lija, lielais dumpis, mazais dumpis, mazais ērglis, mazais gulbis, mazais ķīris, mazais mušķērājs, mazais ormanītis, mazā gaura, mednis, melnais stārķis, melnais zīriņš, melnā dzilna, niedru lija, ormanītis, pelēkā dzilna, pļavu lija, purva pūce, purva tilbīte, ragainais dūkuris, rubenis, sējas zoss, sila cīruļis, svītrainais ķauķis, trīspirkstu dzenis, upes zīriņš, urālpūce, ūpis, vakarlēpis, vidējais dzenis, vidējais ērglis, ziemeļu gulbis, zilrīklīte, zivjērglis.
Zivju sugas	akmeņgrauzis, pīkste, platgalve, salate, strauta nēģis,
Bezmugurkaulnieku sugas	biezā perlamutrene, četrzobu pumpurgliemezis, divjoslu airvabole, dobumu māņskorpions, lapkoku praulgrauzis, lielais skābeņu zeltainītis, Mannerheima īsspārnis, spilgtā purvuspāre, Šneidera mizmīlis, zaļā upjuspāre
Rāpuļu sugas	lielais tritons,
Zīdītāju sugas	ūdrs
Ziedaugu un paparžaugu sugas	meža silpurene, platlapu cinna, spilvainais ancītis,
Sūnu sugas	spīdīgā āķīte, zaļā divzobe
Sikspārņu sugas	dīķu naktssikspārnis,

DL „Lubāna mitrājs” teritorijas aizsardzību un izmantošanu regulē ĪADT likums un Ministru kabineta 10.02.2009. noteikumi Nr.135 “Dabas lieguma “Lubāna mitrājs” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” (turpmāk – Noteikumi Nr.135), dabas liegumā esošo īpaši aizsargājamo biotopu un sugu aizsardzību arī Sugu un biotopu aizsardzības likums un uz tā pamata izsniegtie normatīvie akti.

ĪADT likumā un Noteikumos Nr.135 nav noteikti konkrēti aprobežojumi darbībām ārpus DL “Lubāna mitrājs” teritorijas, bet ĪADT Likums, t.sk. tā 43. pants, ietver vispārēju aprobežojumu veikt tādas darbības, kas var radīt būtiski negatīvu ietekmi uz ĪADT un tajās esošām īpaši aizsargājamām dabas vērtībām, ĪADT Likuma 43. panta pirmajā daļā nosakot, ka Natura 2000 teritorijās piemēro nepieciešamos aizsardzības pasākumus, lai saglabātu vai atjaunotu labvēlīgu aizsardzības statusu tiem biotopiem un sugu populācijām, kuru dēļ attiecīgā teritorija ir izveidota.

Saskaņā ar Noteikumu Nr.135 4. punktu un 1. pielikumu un DDPS “Ozols”, paredzētās darbības vietas tuvumā esošajai DL “Lubāna mitrājs” teritorijai ir noteikts funkcionālais zonējums Dabas lieguma zona, kura, atbilstoši Noteikumu Nr.135 16. punktā noteiktajam, izveidota, lai nodrošinātu Latvijā un Eiropas Savienībā īpaši aizsargājamu biotopu un sugu dzīvotņu aizsardzību un apsaimniekošanu.

Saskaņā ar DDPS “Ozols” datiem, paredzētās darbības vietas tuvumā un upes lejteces posmam piegulošajā teritorijā, Dabas lieguma teritorijā ir reģistrētas:

- ĪA meža biotopu 91D0* Purvaini meži, 9080*Staignāju meži, 91E0* Aluviāli meži (aluviāli krastmalu un palieņu meži) platības. Paredzētās darbības vietai tuvākie ĪA meža biotopi 91D0* Purvaini meži reģistrēti ~100 m un lielākā attālumā no upes (skat. 7.attēlu);
- ĪA purvu biotopu 7140 Pārejas purvi un slīkšņas platības. Tuvākās biotopu platības reģistrētas vairāk kā 670 m attālumā no paredzētās darbības vietas;
- ĪA zālāju biotopu 6450 Palieņu zālāji platības, arī biotopu 6510 Mēreni mitras pļavas, 6270* Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas, 6530* Parkveida pļavas un ganības platības;
- ĪA sugu:
- ĪA punu sugu – mazā mušķērāja, melnās dzilnas, baltmuguras dzeņa, mežirbes, u.c. sugu – novērojumi ar pazīmi par iespējamu ligzdošanu teritorijā;
- upes lejteces posma tiešā tuvumā, ~3.4 km attālumā no paredzētās darbības vietas, reģistrēts mikroliegums mazā ērgļa aizsardzībai, citi Dabas lieguma teritorijā tuvākie esošie mikroliegumi ar buferzonu medņu aizsardzībai atrodas ~2.5 km attālumā no paredzētās darbības vietas vai ~500 m un lielākā attālumā no upes lejteces posma;
- upes lejteces posma tiešā tuvumā ~2.2 km attālumā no paredzētās darbības vietas reģistrēts ĪA bezmugurkaulnieku sugas zaļās upjuspāres novērojums.

Saskaņā ar DDPS “Ozols” datiem, Bolupes lejteces posms DL “Lubāna mitrājs” teritorijā nav reģistrēts kā ĪA tekošu saldūdeņu biotops 3260 Upju straujtes un dabiski upju posmi, un upē vai tās tiešā tuvumā paredzētās darbības varbūtēji iespējamajā ietekmes zonā nav reģistrētas citas īpaši aizsargājamās dabas vērtības, bez jau iepriekš uzskaitītajām.

Vērtējot paredzētās darbības raksturu un vietas apstākļus, t.sk. zemes virsmas modeļus, būtiska ietekme uz DL “Lubāna mitrājs” un tajā esošajām īpaši aizsargājamām dabas vērtībām nav prognozējama, bet būvprojekta izstrādes laikā ir nepieciešams precizēt varbūtējo ietekmes zonu, neparedzot risinājumus, kas var radīt būtisku negatīvu ietekmi uz Dabas lieguma teritoriju.

Atbilstoši ĪADT Likuma 43. panta ceturtajai daļai, plānotām darbībām vai plānošanas dokumentam (izņemot aizsargājamo teritoriju dabas aizsardzības plānus un tajos paredzētās darbības, kas nepieciešamas īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu, ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu vai īpaši aizsargājamo biotopu apsaimniekošanai vai atjaunošanai, kā arī aizsargājamo teritoriju dabas aizsardzības plānos paredzētu publiski pieejamu dabas tūrisma un izziņas infrastruktūras objektu ierīkošanai), kas atsevišķi vai kopā ar citu paredzēto darbību vai plānošanas dokumentu var būtiski ietekmēt Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (*Natura 2000*), ir jāveic ietekmes uz vidi novērtējums. Izvērtējuma laikā nav konstatēti būtiski vai nenovēršami ietekmju riski uz DL “Lubāna mitrājs” teritoriju, t.sk. tādi, kas varētu negatīvi ietekmēt Natura 2000 teritorijas ekoloģiskās funkcijas, integritāti vai būtu pretrunā ar tās izveidošanas un aizsardzības mērķiem (ĪADT Likuma 43. panta piektajā daļā).

Paredzētās darbības ietekmes uz aizsargājamiem dabas pieminekļiem un DL “Lubāna

mitrājs” vērtētas arī U.Bergmaņa atzinumā un K.Daudziņas atzinumā, nekonstatējot būtiskas varbūtējas ietekmes uz ĪADT.

Saskaņā ar MK 21.11.2023. noteikumiem Nr.674 “Par dabas liegumiem” (turpmāk – Noteikumi Nr.674) un DDPS “Ozols” datiem, ~130 m un lielākā attālumā no upes atrodas arī valsts nozīmes ĪADT – dabas liegums “Bolupes palienes meži” (nav Natura 2000 teritorija), kura teritorija noteikta abpus Bolupei (skat. 8.attēlu), kas, saskaņā ar Noteikumu Nr.674 anotācijā pieejamo tiesību akta projektu, izveidota biotopu 9010* Veci vai dabiski boreāli meži, 9080* Staignāju meži, 91D0* Purvaino meži, 91E0* Aluviāli meži (aluviāli krastmalu un palieņu meži) aizsardzībai. ĪADT apstiprināta ar Noteikumiem Nr.674 Izvērtējuma procedūras laikā.

Dabas lieguma “Bolupes palienes meži” aizsardzību un izmantošanu regulē ĪADT Likums un Ministru kabineta 16.03.2010. noteikumi Nr.264 “Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”, kuri neparobežo darbu veikšanu dabas liegumam piegulošajās teritorijās un, vērtējot dabas lieguma “Bolupes palienes meži” teritorijas attālumu līdz Bolupei un paredzētās darbības raksturu, būtiska ietekme uz norādīto dabas liegumu nav sagaidāma, jo paredzētās darbības ietvaros nav paredzami nekāda veida darbi dabas lieguma teritorijā un nav sagaidāmas arī būtiskas hidroloģiskā režīma izmaiņas tā teritorijā.

Maksimālas piesardzības nolūkā, pastāv iespējamība noteikt aprobežojumus darbu veikšanai dabas lieguma teritorijā paredzētās darbības īstenošanas laikā.

6.attēls. Dabas lieguma “Bolupes palienes meži” atrašanās vieta – attēlā sarkanā krāsā iezīmēta kontūra (attēlu avots: DDPS “Ozols”).

Saskaņā ar DDPS “Ozols”, paredzētās darbības vietā vai tās tuvumā nav reģistrētas mikroliegumu vai mikroliegumu buferzonu teritorijas. Saskaņā ar DDPS “Ozols”, paredzētās darbības vietai tuvākās mikroliegumu teritorijas īpaši aizsargājamo putnu sugu – baltmuguras dzeņa, mazā ērgļa, medņa – aizsardzībai atrodas ~1.35 km un lielākā attālumā no paredzētās darbības vietas. Tāpat tuvākā mikrolieguma teritorija, noteikta Vecu vai dabisku boreālu mežu biotopa aizsardzībai, atrodas vairāk kā 1.2 km attālumā no paredzētās darbības vietas. Ņemot vērā mikroliegumu teritoriju novietojumu, nav sagaidāms, ka paredzētās darbības īstenošana varētu radīt ietekmi uz esošiem mikroliegumiem. Tāpat Paredzētās darbības tiešās ietekmes zonā nav reģistrētas sugas, sugu atradnes vai dzīvotnes, kuru aizsardzībai būtu veidojami mikroliegumi, izņemot zemes vienībā ar kadastra apzīmējumu 38740020008 konstatētu palu staipeknīša atradni (vērtējumu skatīt Izvērtējumā iepriekš).

Paredzamā ietekme uz pazemes ūdens ņemšanas vietām:

Saskaņā ar spēkā esošo Teritorijas plānojumu paredzētās darbības vietā vai tās tuvumā nav reģistrētas pazemes ūdens ieguves vietas, ūdens ieguves vietu aizsargjoslas.

Paredzētās darbības vietas tuvumā atrodas vairākas viensētas (skat. 4.tabulu), kurām ir lokāli ūdens ieguves risinājumi – grodu akas vai ūdens ieguves urbumi, līdz ar to teorētiski pastāv iespējamība individuālo ūdens ieguves vietu skārumam. Tomēr vērtējot viensētu dzīvojamās apbūves novietojumu pret upi (vairāk kā 10 m) un iespējamo hidroloģiskā režīma ietekmes zonu

(līdz ~100 m), tiešs un būtisks ūdens ieguves vietu skārums ir mazticams. Mazticama ir arī iespējamība, ka paredzētās darbības rezultātā būtiski kritīsies gruntsūdens līmenis upei piegulošajā teritorijā un viensētu akās, ievērojot apstākli, ka paredzētās darbības ir plānota esošās VNŪ atjaunošana, neparedzot tās padziļināšanu vai pārbūvi, mainot trases novietojumu.

Lai maksimāli novērstu ietekmi uz esošām pazemes ūdens ņemšanas vietām, inženierizpētes darbu ietvaros ir jāapzina šādu objektu esamība plānoto būvdarbu zonā un tiešā to tuvumā, novēršot pazemes ūdeņu piesārņošanu un nodrošinot to turpmākas izmantošanas iespējamību, atbilstoši Aizsargjoslu likuma 9., 35., 39. pantā un Ministru kabineta 20.01.2004. noteikumu Nr.43 "Aizsargjoslu ap ūdens ņemšanas vietām noteikšanas metodika" noteiktajām prasībām.

Paredzamā ietekme uz teritorijām, kurās piesārņojuma līmenis ir augstāks vai, kā agrāk tika konstatēts, bija augstāks, nekā paredz vides kvalitātes standarti, un kurās šāda neatbilstība ir iespējama:

Saskaņā ar LVĢMC uzturēto Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistru, Paredzētās darbības vietā un tās tuvumā nav reģistrētas piesārņotas un potenciāli piesārņotas vietas. Tuvākās (vairāk kā 1 km attālumā) piesārņotās un potenciāli piesārņotās vietas reģistrētas Balvu pilsētas teritorijā vai tās tuvumā, kas saistāmas ar katlumāju, kokapstrādes iekārtu un degvielas uzpildes staciju darbību. Ņemot vērā paredzētās darbības raksturu un piesārņotu un potenciāli piesārņotu vietu novietojumu, paredzētās darbības īstenošana neradīs papildus ietekmes uz vidi riskus no tuvākajām reģistrētajām piesārņotajām vai potenciāli piesārņotām vietām, t.sk. pazemes vai virszemes ūdeņu noteces rezultātā, jo paredzētās darbības ietvaros nav paredzamas hidroloģiskā režīma izmaiņas norādītajos objektos.

Saskaņā ar Dienesta rīcībā esošo informāciju²² un Teritorijas plānojumu, paredzētās darbības vietā vai tās tiešā tuvumā, nav reģistrētas un identificējamas piesārņojošas darbības, izņemot upes atjaunojamā posma augštecē esošo B kategorijas piesārņojošo darbību – Balvu pilsētas bioloģiskās notekūdeņu attīrīšanas iekārtas (turpmāk – NAI) (atļaujas Nr.RE13IB0017, adrese: "Salmaņi", Balvu pag., Balvu nov., zemes vienības kadastra apzīmējums 38460030133) ar NAI biodīķiem zemes vienībā ar kadastra apzīmējumu 38580090027 (tās A daļā, ~ 10 m attālumā no upes) un attīrīto notekūdeņu izlaides vietu Bolupē (N700507, 57,12886, 27.19322) ~ upes pik.351/80 un izplūdes vietu apejot biodīķus (N700077, 57,12805, 27.20113) ~ upes pik.357/20.

Ņemot vērā paredzētās darbības raksturu un attīrīšanas iekārtu atrašanās vietu, nav sagaidāms, ka paredzētās darbības īstenošana varētu radīt ietekmi uz attīrīšanas iekārtu darbību un attīrīto notekūdeņu atvades iespējām upē, atjaunošanas darbu laikā saglabājot esošās attīrīšanas iekārtu būves, t.sk. izlaides vietas, atjaunošanas darbu laikā neparedzot risinājumus, kas varētu radīt islaicīgus vai ilgstošus ūdens uzstādījumus upē un piegulošajās teritorijās, kas pēc būtības ir pretrunā ar paredzētās darbības mērķi – uzlabot esošās ūdens caurplūdes iespējas upē. Ilgtermiņā, lai nodrošinātu NAI netraucētu darbību un novērstu upes piesārņošanas risku, NAI iekārtas ir ekspluatējamas atbilstoši normatīvo aktu prasībām, t.sk. attiecībā uz būvju tehnisko stāvokli. Un arī VNŪ, tās regulētais posms, apsaimniekojams saskaņā ar normatīvo aktu, t.sk. Noteikumu Nr.714 prasībām, lai nodrošinātu gan VNŪ funkcionalitāti, gan novērstu ietekmi uz citu būvju funkcionalitāti.

7.attēls. Balvu novada NAI attīrīšanas iekārtu, sanitārās aizsargjolas atrašanās vieta (*attēlu avots: Teritorijas plānojums*).

²² <https://registri.vvd.gov.lv/piesarnojoso-darbibu-vietu-karte/>

Atbilstoši Teritorijas plānojumam, atjaunojamais Bolupes posms šķērso divu kapsētu teritoriju sanitārās aizsargjoslas (skat. 3.tabulu), atjaunojamā upes posma augštecē Salmaņu ciema teritorijā ~450 m attālumā atrodas Salmaņu kapsēta, kuras aizsargjosla neskar paredzētās darbības vietu (skat. 7.attēlu).

3.tabula. Kapsētas paredzētās darbības tuvumā.

Attēls no Teritorijas plānojuma	Nosaukums	Attālums līdz upei, m	Upes posma garums aizsargjoslā, pik., m
	Bolupes	~95 m	~pik.149/00-156/00, ~0.7 km)
	Gruzīšu	~190 m	~pik.182/00-188/00, ~0.6 km)

Paredzētā darbība nav pretrunā ar Aizsargjoslu likumā un Ministru kabineta 29.12.1998. noteikumos Nr.502 “Aizsargjoslu ap kapsētām noteikšanas metodika” noteiktajiem aprobežojumiem kapsētu sanitārajās aizsargjoslās un ņemot vērā kapsētu novietojumu pret upi, nav sagaidāms, ka paredzētās darbības īstenošana radīs būtisku ietekmi uz kapsētu teritoriju hidroloģisko režīmu. Iespējamība, ka paredzētā darbība veicinās būtisku virszemes ūdens vai gruntsūdeņu ūdens noteci no kapsētu teritorijām, vai radīs kapsētu teritoriju applūšanas risku ir mazticama.

Paredzamā ietekme uz blīvi apdzīvotām teritorijām:

Paredzētās darbības vietā un tās tuvumā neatrodas blīvi apdzīvotas vai blīvi apbūvētas teritorijas. Atjaunojamais upes posms tek caur mežu, lauksaimniecībā izmantojamām zemēm ar atsevišķu viensētu apbūvi.

Atjaunojamā upes posma augštece (pik.358/00) atrodas ~340 m attālumā no Balvu pilsētas teritorijai piegulošā Salmaņu ciema teritorijas robežas, ciema teritorijā esošo Samaņu kapu teritorijas, bet dzīvojamā ciema teritorijā atrodas ~1.1 km attālumā. Balvu pilsētas robeža atrodas aptuveni 1.5 km attālumā no paredzētās darbības vietas. Ņemot vērā paredzētās darbības raksturu un apdzīvoto vietu attālumu, būtiska ietekme uz tām nav sagaidāma.

Arī upes lejteces posms (pik.00/00-88/00) neatrodas apdzīvotās vietās vai to tiešā tuvumā, kas norādītu uz varbūtējiem paredzētās darbības ietekmju riskiem uz blīvi apdzīvotām teritorijām. Tuvākā apdzīvotā vieta leļpus paredzētās darbības vietas ir Lubānas pilsēta – ~ 23.5 km, attālumu mērot pa Bolupes, Vecpededzes, Aiviekstes upes vietām.

Ņemot vērā pieteiktās darbības raksturu un iespējamās ietekmes uz apbūves teritorijām, t.sk. potenciāli iespējamās trokšņa ietekmes būvniecības darbu laikā, Dienests Izvērtējumā izvērtējis līdz ~500 m platu zonu upes krastos, konstatējot, ka norādītajā zonā atrodas orientējoši 29 viensētas (skat. 4.tabulu). Esošā viensētu apbūve atrodas vairāk kā 10 m attālumā no upes krasta, ar atsevišķiem izņēmuma gadījumiem – atsevišķām ortofotokartēs identificējamam esošām nelielām būvēm attālumā līdz 10 m no upes krasta – viensētā Krasti identificējama pirmreģistrēta apvidū esoša būve ar kadastra apzīmējumu 38740030002014 (nav datu par būves likumību), viensētā Baķi identificētas divas vismaz 12 m attālumā no upes nodalījuma joslas esošas neregistrētas būves (nav datu par būves likumību).

Ņemot vērā paredzētās darbības raksturu un esošo viensētu apbūves zonu attālumu līdz upei, neskatot tās atsevišķās palīgēkas upes krastā, būtiska un ilgstoša ietekme uz viensētu iedzīvotājiem vai būvēm, to izmantošanas iespējām nav paredzama.

4.tabula. Viensētas paredzētās darbības tuvumā.

Attālums, m	Viensēta	Skaitis, kopā
līdz 100	Stepana mājas, Vaivari, Ozolkrausti, Mežupes, Maļinovka, Vēzis, Baķi, Krasti, Satekas	9
100-500	Mantinieku māja, Apīņlauki, Medņi, Mežsētiņas, Ieviņlauki, Sarkaņi, Lauziņi, Vecbērziņi, Jaunbērzi, Bērziņi, Dravas, Zači, Smēdeskalns, Vidučī, Atplūdi, Ozolkrausti, Cirtumi, Staigupe, Skoliņas, Lazdulejas	20

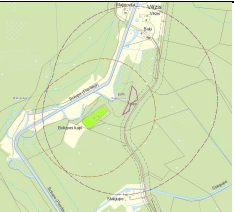
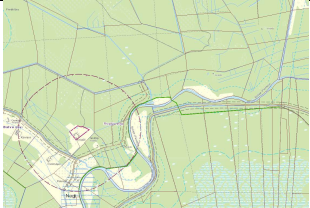
Upes posmu šķērso valsts reģionālā autoceļa P36 “Rēzekne-Gulbene” tilts (būves kadastra apzīmējums 38740030086001, ~pik.137/00), meža autoceļa “Stradi-Ezernieki” tilts (būves kadastra apzīmējums 38740010060001, ~pik.231/50). Konstatējami citi tilti, laipas – piemēram pašvaldības nozīmes autoceļa (kadastra Nr.38580030133, zemes vienības kadastra apzīmējums 38580050085) turpinājuma tilts (~pik.316/90), zemes vienību ar kadastra apzīmējumu 38580090020 (viensēta Stepana mājas) un 38580050057 savienošs tilts (~pik.146/50).

Ņemot vērā paredzētās darbības raksturu un norādīto upes šķērsojumu nozīmi un veidu, nav prognozējama būtiska un ilgstoša ietekme uz norādītajiem infrastruktūras objektiem un to izmantošanas iespējamību, t.sk. tādu, kas varētu radīt būtiskus satiksmes traucējumus. Paredzētās darbības īstenošana, lai nodrošinātu netraucētas ūdens novadīšanas upē, un, pēc nepieciešamības paredzētās darbības ietvaros, veicot esošo ceļu infrastruktūras būvju atjaunošanu vai pārbūvi, situācija upes šķērsojumu vietās esošo būvju vietās var pat uzlaboties.

Paredzamā ietekme uz vēsturiski, arheoloģiski un kultūrvēsturiski nozīmīgām ainavām un vietām:

Saskaņā ar spēkā esošo Teritorijas plānojumu un aktuālo informāciju Nacionālā kultūras mantojuma pārvaldes tīmekļa vietnē²³, paredzētās darbības vietā nav noteiktas vēsturiski, arheoloģiski un kultūrvēsturiski nozīmīgas ainavas un vietas, izņemot zemes vienībā ar kadastra apzīmējumu 38740030037 un 38740030039 reģistrētu valsts nozīmes arheoloģijas pieminekli Nr.292 “Vēžu senkapi”, zemes vienībā ar kadastra apzīmējumu 38740150048 reģistrētu vietējas nozīmes arhitektūras pieminekli Nr.2860 “Andzelmas Limanānes sēta” (skat. 5.tabulu).

5.tabula. Kultūras pieminekļi paredzētās darbības tuvumā.

Attēls no Teritorijas plānojuma	Attālums līdz upei, m	Upes posma garums aizsargjoslā, pik., m
	~130 m	~pik.149/00-159/00, ~1 km
	~340 m (~950 m līdz paredzētās darbības vietai)	nav

Ņemot vērā paredzētās darbības raksturu (atjaunošana) un kultūras pieminekļu atrašanās vietu, Dienesta ieskatā paredzētā darbība nevar radīt būtisku ietekmi uz reģistrētajiem kultūras pieminekļiem. Vienlaikus jāņem vērā, ka paredzētajai darbībai ir saistošas likuma “Par kultūras pieminekļu aizsardzību” un uz tā pamata izsniegto normatīvo aktu prasības, un Aizsargjoslu likuma 38. panta 1. punkta prasība – saņemt Nacionālā kultūras mantojuma pārvaldes atļauju paredzētās darbības veikšanai kultūras pieminekļa aizsargjoslā.

²³ <https://is.mantojums.lv/>

Izvērtējuma lietā Dienests nepieprasīja kultūras pieminekļu aizsardzības jomā kompetentās iestādes (Ministru kabineta 09.11.2004. noteikumi Nr.916 “Nacionālā kultūras mantojuma pārvaldes nolikums”) – Nacionālā kultūras mantojuma pārvaldes – viedokli par paredzētās darbības daļas – upes posma ~pik.149/00-159/00 (~1 km) tīrīšanas – ietekmi uz valsts nozīmes arheoloģijas pieminekli Nr.292 “Vēžu senkapi”, ņemot vērā iepriekš pausto viedokli.

Saskaņā ar paredzētās darbības Būvniecības lietā pieejamo dokumentāciju, lietā nav pieprasīta un saņemta Nacionālā kultūras mantojuma pārvaldes atļauja, kas paredzētajai darbībai ir jāsaņem būvprojektēšanas nosacījumu izpildes stadijā.

Attiecībā uz IVN likuma 11. panta trešās daļas 1. punktā noteikto, ka paredzētās darbības iespējamo ietekmi uz vidi vērtē atbilstoši šā panta pirmajā un otrajā daļā noteiktajiem kritērijiem, ņemot vērā paredzētās darbības “ietekmju apjomu un telpisko izplatību”, ir norādāms, ka Paredzētā darbība, ņemot vērā tās raksturu ir vērtējama kā apjomīga, kas radīs ietekmi uz plašu teritoriju, upes sateces baseina robežās, tomēr iespējamās ietekmes kopumā ir raksturojamas kā pozitīvas, uzlabojot zemes apsaimniekošanas iespējas teritorijā. Ņemot vērā Paredzētās darbības raksturu un apbūves blīvumu Paredzētās darbības vietā un tās apkārtnē, Paredzētā darbība nav saistāma ar ietekmēm uz plašu iedzīvotāju loku.

Attiecībā uz IVN likuma 11. panta trešās daļas 2.- 5. punktā noteikto, ka paredzētās darbības iespējamo ietekmi uz vidi vērtē atbilstoši šā panta pirmajā un otrajā daļā noteiktajiem kritērijiem, ņemot vērā paredzētās darbības “ietekmju raksturu un iespējamo pārrobežu ietekmi”, “ietekmju intensitāti un kompleksumus”, “ietekmju varbūtību” ir norādāms, ka pārrobežu ietekmes Paredzētajai darbībai nav identificējas. Savukārt attiecībā uz citiem kritērijiem norādāmas, ka ietekmes būs tiešas un salīdzinoši intensīvas īsā laikā posmā, jo darbības rezultātā tiks radīta tieša ietekme uz Bolupi un tās aizsargjoslu, ilgtermiņā radot ietekmi uz hidroloģisko režīmu teritoriju, kas norāda uz Paredzētās darbības kompleksu raksturu ilgtermiņā, t.sk. varbūtējas ilgtermiņā novērojamas ietekmes uz teritorijā esošām īpaši aizsargājamām dabas vērtībām. Īstenojot Paredzēto darbību un veicot VNŪ uzturēšanu atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajam ilgtermiņā, nav paredzama līdzšinējā stāvokļa atjaunošanās, kas arī nav pieļaujams, lai novērstu atkārtotas ietekmes uz vidi, vienlaikus neizslēdzot atjaunojamā posma dabiskošanās vai dabiskošanas iespējamību nākotnē.

Attiecībā uz IVN likuma 11. panta trešās daļas 6. punktā noteikto, ka paredzētās darbības iespējamo ietekmi uz vidi vērtē atbilstoši šā panta pirmajā un otrajā daļā noteiktajiem kritērijiem, ņemot vērā paredzētās darbības “savstarpējo un kopējo ietekmi”, ir norādāms, ka VNŪ uzturēšanu regulē meliorācijas jomu regulējošo normatīvo aktu prasības un Paredzētās darbības īstenošanai ir būtiska loma visa upes sateces baseina hidroloģisko apstākļu uzlabošanai ūdens atvades nodrošināšanai, ne tikai Paredzētās darbības vietas robežās. Upes sateces baseinā, bez jau īstenoti un tuvākajos gados plānoti un ir iespējami esošu VNŪ un citas nozīmes meliorācijas sistēmu atjaunošanas vai pārbūves darbi, nekonstatējot līdz šim veiktu darbu būtiskas negatīvas ietekmes uz vidi lokālā vai plašākā mērogā un šādas būtiskas ietekmes nav prognozējamās nākotnē, ka esošo meliorācijas sistēmu uzturēšanas, atjaunošanas vai pārbūves darbi tiek veikti atbilstoši normatīvo aktu prasībām, t.sk. piesārņojuma novēršanas un īpaši aizsargājamo dabas vērtību aizsardzības jomā, maksimāli saskaņojot jomu vajadzības.

Attiecībā uz IVN likuma 11. panta trešās daļas 7) punktā noteikto, ka paredzētās darbības iespējamo ietekmi uz vidi vērtē atbilstoši šā panta pirmajā un otrajā daļā noteiktajiem kritērijiem, ņemot vērā “iespēju pilnvērtīgi samazināt paredzēto ietekmi uz vidi”, ir norādāms, Izvērtējumā nav konstatēti apstākļi, kas norādītu uz būtiskām ietekmēm uz vidi, kuras nebūtu iespējams novērst vai samazināt, nosakot un ievērojot atbilstīgas prasības ietekmju mazināšanai, vienlaikus maksimāli saskaņojot meliorācijas jomu un citu jomu vajadzības, atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajam regulējumam.

Secinājumi:

1. Ivērtējuma priekšmets ir regulēta (taisnota un padziļināta) virszemes ūdensobjekta – Bolupes – posma atjaunošana 27 km kopgarumā, kuram ir noteikts valsts nozīmes ūdensnotekas statuss, kuras saglabāšana, nodrošinot zemes ilgtspējīgu izmantošanu, nepasliktinot citu zemes īpašnieku vai tiesisko valdītāju zemes izmantošanas iespējas un meliorācijas sistēmas darbību, ar normatīvajiem aktiem ir uzdots ZMNĪ, kuras pienākums ir veikt meliorācijas jomu regulējošajos normatīvajos aktos noteiktos valsts nozīmes meliorācijas sistēmu saglabāšanas preventīvos pasākumus, kopšanas, atjaunošanas vai pārbūves darbus.
2. Izvērtējumā konstatēts, ka Paredzētās darbības īstenošana ir saistāma ar salīdzinoši augstiem ietekmes uz vidi riskiem no bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas viedokļa, vienlaikus konstatējot, ka tā nav vispārēji aizliegta ar vides aizsardzību regulējošo normatīvo aktu prasībām, t.sk. Teritorijas plānojumu, Aizsargjoslu likumu, likumu “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”, Sugu un biotopu aizsardzības likumu, Meža likumu, u.c. saistošajiem normatīvajiem aktiem.
3. Paredzētās darbības vietas tuvumā ir vairākas īpaši aizsargājamas dabas teritorijas – dabas liegums “Lubāna mitrājs”, dabas liegums “Bolupes palienes meži”, vairāki dabas pieminekļi (aizsargājami koki). Paredzētā darbība netiek paredzēta īpaši aizsargājamo dabas teritoriju platībās un Izvērtējumā nav konstatēti apstākļi, kas norādītu uz būtisku vai nenovēršamu ietekmi uz tām.
4. Paredzētās darbības vietā vai tās tuvumā neatrodas esošas mikroliegumu teritorijas, bet teritorijā konstatētu īpaši aizsargājamu sugu, kuru aizsardzībai var tikt veidoti mikroliegumi, vai biotopu (potenciāli iespējamu mikroliegumu) aizsardzībai, kā arī citu sugu un biotopu aizsardzībai, pastāv iespējams noteikt prasības ietekmju novēršanai vai mazināšanai.
5. Paredzētās darbības īstenošana tiek veikta upē un tās aizsargjoslā, radot būtisku ietekmi uz upi un tās krastiem salīdzinot ar esošo situāciju, bet Izvērtējumā, ievērojot upes statusu, nav konstatētas tik būtiskas ietekmes, kas būtiski ierobežotu Paredzētās darbības īstenošanas iespējamību, turklāt konstatēts, ka pastāv iespējams noteikt prasības ietekmju novēršanai vai mazināšanai. Tāpat Izvērtējumā konstatēts, ka Paredzētās darbības rezultātā, veicot VNŪ atjaunošanu, to nepadziļinot un būtiski nepārveidojot krastus, netiks radīta būtiska ietekmi uz plūdu režīmu teritorijā.
6. Ietekmes sākotnējā izvērtējuma ietvaros kā būtiskākās ietekmes tika identificētas tās, kas ir saistītas ar likuma “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 11. panta pirmās daļas 1. punktu: apjoms un tehniskie risinājumi, kopsakarā ar pirmās daļas 3. punktu: dabas resursu, jo īpaši zemes dziļi, augsnes, ūdens un bioloģiskās daudzveidības izmantošana, 5. punktu: piesārņojums un traucējumi un otrās daļas 2. punktu: attiecīgajā teritorijā esošo dabas resursu [tostarp augsnes, zemes dziļi, ūdens un bioloģiskās daudzveidības (īpaši ņemot vērā aizsargājamās sugas, to dzīvotnes, īpaši aizsargājamās un Eiropas Savienības nozīmes biotopus)] relatīvais daudzums, pieejamība un pietiekamība, kvalitāte un atjaunošanās iespējas, 3. punktu un tā a) un d) apakšpunktu: dabiskās vides absorbcijas spēja, kas vērtējama, pievēršot īpašu uzmanību starptautiskas nozīmes mitrājiem, virszemes ūdensobjektu aizsargjoslām un upju grīvām, un īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, ņemot vērā trešās daļas 1.-7. punkta kritērijus.
7. Veicot Izvērtējumu, Dienests ir konstatējis, ka Paredzētā neatbilst likuma “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 4. panta kritērijiem un 1. pielikumā noteiktajām darbībām, kurām piemērojams ietekmes uz vidi novērtējums.
8. Paredzētā darbība un ar šo darbību saistītās ietekmes uz vidi, atbilstoši likuma “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 11. panta kritērijiem kopumā nav klasificējamās kā tik nozīmīgas, kompleksas un negatīvas, lai būtu nepieciešams piemērot ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru. Dienesta ieskatā iespējamās nelabvēlīgās ietekmes ir identificētas

un pārvaldāmas, to novēršanai vai mazināšanai ir iespējams noteikt un tehniskajos noteikumos iestrādāt atbilstīgas prasības.

9. Izvērtējumā laikā konstatēts, ka neskatoties uz to, ka atjaunojamais upes posms atrodas pašvaldības valdījumā esošos zemes īpašumos un Paredzētā darbība nav pretrunā ar Aizsargjoslu likuma 35. un 47. pantā noteiktajiem aprobežojumiem VNŪ ekspluatācijas aizsargjoslās, Paredzētās darbības būvprojekta izstrādes laikā maksimāli būs jāievēro Aizsargjoslu likuma 18. panta un Noteikumu Nr.306 3. punktā noteiktie ūdensnotekas esošie ekspluatācijas aizsargjoslas parametri, maksimāli novēršot papildus teritoriju skārumu. Un ievērojot īpašumtiesību jomu regulējošo normatīvo aktu prasības, visi Paredzētās darbības ietvaros paredzētie darbus būs nepieciešams saskaņot ar būvniecības darbu skarto zemes un būvju īpašumu īpašniekiem, īpašnieku saskaņojumus pievienojot būvprojektam.
10. Izvērtējuma rezultātā secināts, ka Paredzētā darbība nav saistīta ar būtisku ietekmi uz vēsturiski, arheoloģiski un kultūrvēsturiski nozīmīgām ainavām un vietām, bet paredzētajai darbībai ir saistošas normatīvo aktu prasības kultūras pieminekļu aizsardzības jomā. Paredzētajai darbībai valsts nozīmes arheoloģijas pieminekļa Nr.292 "Vēžu senkapi" aizsargjoslā, būvprojektēšanas nosacījumu izpildes stadijā ir jābūt saņemtai Nacionālā kultūras mantojuma pārvaldes atļaujai.

6. Izvērtētā dokumentācija:

1. Iesniedzējas 03.05.2023. BIS iesniegtais tehnisko noteikumu pieprasījums Nr.BIS-BV-6.18-2023-21245 (būvniecības lietas Nr.TMP-679538-175863, vēlāk būvniecības lieta Nr.BIS-BL-679538-20374) ar pielikumiem, t.sk. Institūta atzinums, U.Bergmaņa atzinums, VSIA "MELIRORPROJEKTS" atzinums, Iesniedzējas izstrādāts BMS.
2. Dienesta 15.05.2023. vēstule Nr.11.4/AP/5756/2023 "Par iesniegumu tehnisko noteikumu saņemšanai valsts nozīmes ūdensnotekas Bolupe, meliorācijas kadastra numurs 4254:01, pik.88/00-358/00, atjaunošanai" ZMNĪ un Iesniedzējam.
3. Dienestā 04.04.2023. reģistrētā Vides konsultatīvās padomes (reģistrācijas Nr. (turpmāk arī – VKP) 03.04.2023. vēstule Nr.1-11 "Par valsts nozīmes ūdensnotekas Bolupe atjaunošanas projektu pik. 88/00-358/00" un Dienestā 11.05.2023. reģistrētais biedrības "Zaļā brīvība" e-pasts ar pielikumā pievienotu VKP 03.04.2023. vēstules Nr.1-11 kopiju.
4. Dienesta 16.05.2023. informatīva vēstule Nr.11.4/AP/5794/2023 "Par iesniegumu tehnisko noteikumu saņemšanai valsts nozīmes ūdensnotekas Bolupe, meliorācijas kadastra numurs 4254:01, pik.88/00-358/00, atjaunošanai" VKP un biedrībai "Zaļā brīvība".
5. Dienesta 16.05.2023. vēstule Nr.11.4/AP/5798/2023 "Par atzinuma sniegšanu VNŪ Bolupe, meliorācijas kadastra numurs 4254:01, pik.88/00-358/00, atjaunošanai" Dabas aizsardzības pārvaldes Latgales reģionālai administrācijai (turpmāk – Administrācija) ar pielikumiem.
6. Dienesta 16.05.2023. vēstule Nr.11.4/AP/5799/2023 "Par atzinuma sniegšanu VNŪ Bolupe, meliorācijas kadastra numurs 4254:01, pik.88/00-358/00, atjaunošanai" Valsts meža dienesta Austrumlatgales virsmežniecībai (turpmāk – Virsmežniecība) ar pielikumiem.
7. Dienestā 22.05.2023. reģistrētā Virsmežniecības 20.05.2023. vēstule Nr. VM1.5-5/253 "Par VNŪ Bolupe atjaunošanu".
8. Administrācijas 25.05.2023. vēstule Nr. 3.27/3388/2023-N "Par valsts nozīmes ūdensnotekas "Bolupe" atjaunošanu".
9. Dienestā 21.07.2023. reģistrētais Iesniedzējas 20.07.2023. iesniegtais iesniegums "Par eksperta atzinumu valsts nozīmes ūdensnotekas "Bolupe" tīrīšanas vai padziļināšanas iespējamo ietekmi uz īpaši aizsargājamajiem ES nozīmes zālājiem ūdensobjekta posmā pik 88/00-358/00 (meliorācijas kadastra Nr. 4254:01)" un tam pievienotā K.Daudziņas atzinuma kopija (20.07.2023. pievienota arī BIS tehnisko noteikumu pieprasījumam Nr.BIS-BV-6.18-2023-21245).

10. Dienesta 28.07.2023. vēstule Nr.1.4/AP/8545/2023 "Par iesniegumu tehnisko noteikumu saņemšanai valsts nozīmes ūdensnotekas Bolupe, meliorācijas kadastra numurs 4254:01, pik.88/00-358/00, atjaunošanai" ZMNĪ, Iesniedzējai un informācijai VKP, kurā pieprasīts iesniegt visu Dienesta 15.05.2023. vēstulē Nr.11.4/AP/5756/2023 prasīto informāciju.
11. Institūta 28.07.2023. atzinums Nr. 30-1/231-e "Papildinājums sertificēta eksperta atzinumam par valsts nozīmes ūdensnotekas "Bolupe" atjaunošanas darbu ietekmi uz zivju resursiem".
12. ZMNĪ 08.08.2023. informatīva vēstule Nr.1-9.3/516 "Par valsts nozīmes ūdensnotekas Bolupe atjaunošanas projektu pik. 88/00-358/00" VKP un Dienestam par papildus informācijas iesniegšanas sagatavošanas virzību un interesentiem iespēju klātienē iepazīties ar aktuālajiem Bolupes projekta materiāliem.
13. SIA "ESTONIAN, LATVIAN & LITHUANIAN ENVIRONMENT" (turpmāk – SIA "ELLE") pārstāves 11.08.2023. e-pasts par konstatētām īpaši aizsargājamām dabas vērtībām Paredzētās darbības teritorijā varbūtēja vēja elektrostaciju parka izpētes ietvaros.
14. Dienestā 24.08.2023. reģistrētais ZMNĪ 24.08.2023. iesniegums Nr.1-17/531 "Par iesniegumu tehnisko noteikumu saņemšanai valsts nozīmes ūdensnotekas Bolupe, meliorācijas kadastra numurs 4254:01, pik.88/00-358/00, atjaunošanai", t.sk. iesniegumam pievienotā Iesniedzējas 24.08.2023. vēstule VKP Nr.ZVIDZE-2023[1] "Atbilde uz Vides konsultatīvās padomes pausto viedokli un priekšlikumiem vēstulē Nr. 1-11, par valsts nozīmes ūdensnotekas Bolupe atjaunošanas projektu pik. 88/00-358/00", maksājuma uzdevums par 07.08.2023. veiktu valsts nodevas apmaksu par Izvērtējuma veikšanu.
15. Dienesta 08.09.2023. vēstule Nr. 11.4/AP/9920/2023 "Par atzinuma sniegšanu VNŪ Bolupe, meliorācijas kadastra numurs 4254:01, pik.88/00-358/00, atjaunošanai" Administrācijai ar pielikumiem.
16. Dienesta 08.09.2023. informatīva vēstule Nr.11.4/AP/9927/2023 "Par iesnieguma tehnisko noteikumu saņemšanai valsts nozīmes ūdensnotekas Bolupe, meliorācijas kadastra numurs 4254:01, pik.88/00-358/00, atjaunošanai izskatīšanas virzību" ZMNĪ, Iesniedzējai, SIA "ELLE", VKP.
17. Administrācijas 20.09.2023. informatīva vēstule Nr.3.27/5788/2023-N "Par valsts nozīmes ūdensnotekas "Bolupe" atjaunošanu", kurā Dienests informēts par atzinuma sniegšanas termiņa pagarināšanu.
18. Iesniedzējas 26.09.2023. BIS iesniegtais tehnisko noteikumu pieprasījums Nr. BIS-BV-6.18-2023-43793 (būvniecības lietas Nr.BIS-BL-679538-20374) – papildus informācija Paredzētās darbības lietā.
19. Dienesta 02.10.2023. vēstule Nr.11.4/AP/10628/2023 "Papildus informācija atzinuma sniegšanai VNŪ Bolupe, meliorācijas kadastra numurs 4254:01, pik.88/00-358/00, atjaunošanai" Administrācijai un informācijai ZMNĪ, Iesniedzējai.
20. VKP 11.10.2023. vēstule Nr.1-19. "Par valsts nozīmes ūdensnotekas Bolupe atjaunošanas projektu pik. 88/00-358/00".
21. Dienesta 16.10.2023. vēstule Nr.11.4/AP/11134/2023 "Par iesnieguma ietekmes sākotnējā izvērtējuma veikšanai valsts nozīmes ūdensnotekas Bolupe, meliorācijas kadastra numurs 4254:01, pik.88/00-358/00, atjaunošanai izskatīšanas virzību" ZMNĪ, Iesniedzējai, Administrācijai un informācijai VKP, par papildus viedokļa sniegšanu.
22. Administrācijas 26.10.2023. vēstule Nr.3.27/6685/2023-N "Par valsts nozīmes ūdensnotekas "Bolupe" atjaunošanu".
23. Dienestā 27.11.2023. reģistrētā Iesniedzējas 26.10.2023. vēstule Nr.ZVIDZE-2023 [2] "Atbilde uz Vides konsultatīvās padomes pausto viedokli un priekšlikumiem vēstulē Nr. 1-19 (11.10.2023), pēc ietekmes uz vidi sākotnējā izvērtējuma uzsākšanas valsts nozīmes ūdensnotekas Bolupe pik. 88/00-358/00 atjaunošanas būvprojektam".
24. ZMNĪ 08.11.2023. vēstule Nr.1-17/632 "Par iesnieguma ietekmes sākotnējā izvērtējuma veikšanai valsts nozīmes ūdensnotekas Bolupe, meliorācijas kadastra numurs 4254:01, pik.88/00-358/00, atjaunošanai izskatīšanas virzību".

25. Valsts zemes dienesta Kadastra informācijas sistēma: <https://www.kadastrs.lv/#>.
26. Balvu novada Rugāju pagasta teritorijas plānojums – Rugāju novada teritorijas plānojums: https://geolatvija.lv/geo/tapis#document_9805
27. Balvu novada Kubulu un Balvu pagasta teritorijas plānojums – Balvu novada teritorijas plānojums 2012. – 2023.gadam: https://geolatvija.lv/geo/tapis#document_198
28. DDPS „Ozols”: <https://ozols.gov.lv/ozols/>.
29. ZMNĪ Meliorācijas kadastra informācijas sistēma: <https://www.melioracija.lv/>.
30. ZMNĪ tīmekļa vietne: <https://www.zmni.lv/hidroposteni/>
31. Zemkopības ministrijas tīmekļa vietne: <https://www.zm.gov.lv/lv/normativie-akti-1>
32. VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” tīmekļa vietnes: <https://videscentrs.lv/gmc.lv/iebuve/pludu-riska-un-pludu-draudu-kartes>
<http://parissrv.lv/gmc.lv/#viewType=pppvMapView&incrementCounter=1>
<https://videscentrs.lv/gmc.lv/lapas/zemes-dzilu-informācijas-sistema;>
33. Nacionālā kultūras mantojuma pārvaldes tīmekļa vietne: <https://karte.mantojums.lv;>
34. Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras Karšu pārlūks: <https://kartes.lgia.gov.lv/karte/>.
35. u.c. informācijas avoti, uz kuriem norādītas atsauces Izvērtējumā.

Piezīme: izvērtētās dokumentācijas sarakstā norādītās tīmekļa vietnes skatītas Izvērtējuma laikā – pēdējais skatīšanās datums 01.12.2023.

7. Sabiedrības informēšana:

Dienests, atbilstoši Ministru kabineta 27.01.2015. Noteikumu Nr.30 “Kārtība, kādā Valsts vides dienests izdod tehniskos noteikumus paredzētajai darbībai” 10. un 11. punktā noteiktajai kārtībai 15.05.2023. publicēja informatīvo paziņojumu par 03.05.2023. saņemto iesniegumu tehnisko noteikumu saņemšanai Dienesta tīmekļa vietnē²⁴, kas tīmekļa vietnē tika publicēts līdz 29.09.2023. ar iespēju norādītajā termiņā sniegt viedokli par pieteikto darbību.

Dienests, pamatojoties uz Ministru kabineta 13.01.2015. noteikumu Nr.18 “Kārtība, kādā novērtē paredzētās darbības ietekmi uz vidi un akceptē paredzēto darbību” 9. un 10. punktu, ar 08.09.2023. vēstuli Nr.11.4/AP/9918/2023 nosūtīja informatīvo paziņojumu par Paredzēto darbību Balvu novada pašvaldībai un biedrībai “Vides aizsardzības klubs”. Informatīvais paziņojums par Izvērtējuma veikšanu 08.09.2023. tika nopublicēts arī Valsts vides dienesta tīmekļa vietnē²⁵.

Līdz lēmuma pieņemšanas brīdim atsauksmes, priekšlikumi vai pretenzijas par paredzēto darbību nav saņemtas, izņemot saņemto VKP viedokli un SIA “ELLE” pārstāves sniegto informāciju, kas ņemts vērā Izvērtējuma procedūras ietvaros (skat. informāciju zemāk).

Paredzētās darbības lietā Dienestā pieejamas divas VKP vēstules – 03.04.2023. vēstule Nr.1-11 un 11.10.2023. vēstule Nr.1-19. – kurās sniegts viedoklis par Paredzēto darbību, uz kurām Iesniedzēja ir sniegusi atbildes, atbildes nosūtot gan VKP, Dienestam, saņemta SIA “ELLE” pārstāves sniegta informācija par Paredzētās darbības vietu, par kuru Dienests informēja ZMNĪ un Iesniedzēju, saņemot atbildes viedokli par to.

VKP 03.04.2023. vēstulē Nr.1-11 norādīja, ka VKP 15.03.2023. sēdē ir skatīts jautājums par Paredzēto darbību un Paredzētās darbības ietvaros plānoto darbu iespējamo ietekmi uz vidi, izsakot pateizību ZMNĪ un Dienesta pārstāvjiem par klātbūtni sēdē, sniegto informāciju un iespēju iepazīties ar lietā esošajiem ekspertu atzinumiem, norādot, ka VKP ir iepazīsies ar Bolupes projekta izstrādei sniegtajiem ekspertu atzinumiem u.c. ar projekta teritoriju saistītiem materiāliem, norādot uz sekojošiem ar projekta izstrādi saistītiem aspektiem:

- 1) darbi plānoti 27 km garā Bolupes posmā un saskaņā ar būves tehniskās apsekošanas atzinumā (I. Kupčs, 06.05.2022.) un VSIA “MELIORPROJEKTS” eksperta atzinumā (A. Teivens, 08.12.2022.) minēto ir paredzēts atjaunot sākotnēji projektētos (1952., 1956. g.) gultnes parametrus. Plānots izrakt aptuveni 189000 m³ grunts un sanešus, tos

²⁴ <https://registri.vvd.gov.lv/iesniegumi-un-informativie-pazinojumi/-informativie-pazinojumi-par-tn-iesniegumiem/>

²⁵ <https://registri.vvd.gov.lv/iesniegumi-un-informativie-pazinojumi/-informativie-pazinojumi-par-sivi-iesniegumiem/>

- izlīdzinot ūdensnotekas ekspluatācijas aizsargjoslā, novākt apaugumu un kritalas gultnes nogāzēs un ūdensnotekas aizsargjoslā, atjaunot 2 drenāžas iztekas, ierīkot aptuveni 90 virszemes ūdens noteku teknes, atjaunot 2 tiltu stiprinājumus, atjaunojamā posma lejasgalā izbūvēt sedimentācijas baseinu 50 m garā posmā;
- 2) saskaņā ar VSIA "MELIORPROJEKTS" eksperta atzinumā (A. Teivens, 08.12.2022.) minēto: "Ūdens plūsmas vienmērīgai nodrošināšanai visā kanāla garumā, paredzēts atjaunot kanāla gultnes šķērsriezumu, nodrošinot pavasara palu ūdeņu ar 10% varbūtīgumu aplēses caurplūduma uztveršanu un novadīšanu bez ūdens līmeņa uzstādījuma un pieguļošo teritoriju applūšanas.";
  - 3) MK 30.06.2015. noteikumi Nr.329 "Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 224-15 "Meliorācijas sistēmas un hidrotehniskās būves"" pieļauj zālāju applūšanu pavasara palos: "21. Ūdensnoteka un novadgrāvis nodrošina: 21.1. aplēses caurplūduma – pavasara palu maksimālo caurplūdumu ar 10 % pārsniegšanas varbūtību – izvadīšanu pa izvēlēto šķērsriezumu, neappludinot apkārtējās tīrumu platības, vai atkarībā no zālāju sugas pieļaujot zālāju īslaicīgu applūšanu ne ilgāk par 10 līdz 30 diennaktīm", norādot, ka šajos noteikumos nav iekļautas prasības nodrošināt meža zemju neapplūšanu;
  - 4) Aizsargjoslu likuma 1. panta 11. punkts nosaka, applūstošā teritorija ir ūdensteces ielejas vai ūdenstilpes ieplakas daļa, kura palos vai plūdos pilnīgi vai daļēji applūst un kuras platums ūdensteces vai ūdenstilpes aizsardzības nolūkos tiek noteikts vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā atbilstoši Aizsargjoslu likuma 7. panta sestajā daļā noteiktajai metodikai. Savukārt saskaņā ar MK 03.06.2008 noteikumiem Nr.406 "Virszemes ūdensobjektu aizsargjoslu noteikšanas metodika", nosakot teritorijas plānojumā applūstošo teritoriju, ņem vērā dabā konstatējamas regulāra applūduma pazīmes un applūstošo teritoriju robežas, un būves. Ja applūstošo teritoriju nevar noteikt atbilstoši pazīmēm dabā, tad izmanto inženiertehniskos aprēķinus un applūstošajās teritorijās iekļauj platības ar 10 % applūduma varbūtību.
  - 5) sertificēta sugu un biotopu eksperta atzinumā par valsts nozīmes ūdensnotekas "Bolupe" atjaunošanas darbu ietekmi uz zivju resursiem (E. Bērziņš, D. Ustups, 19.12.2022.) minēts, ka atjaunojamais Bolupes posms tiks apsekots 2023. gada jūlijā, pirms plānoto atjaunošanas darbu veikšanas, un tiks sagatavots atzinuma papildinājums par ūdensnotekas izpētes rezultātiem un nepieciešamības gadījumā papildināti ieteikumi darbu ietekmes uz zivju resursiem samazināšanai.
  - 6) Būves tehniskās apsekošanas atzinumā (I. Kupčs, 06.05.2022.) minēts, ka Bolupes posmā pik.100/00 līdz pik.137/00 abos krastos atrodas vecā atbērtne ar neizlīdzinātu izrakto grunti, un laika posmā no 1969. līdz 2022. gadam nav veikti pilnvērtīgi ūdensnotekas kopšanas darbi. Atzinumos nav minēts par Bolupes gultnes pārtīrīšanu šajā laika posmā, norādot, ka šajā laikā Bolupe ir attīstījusies dabiski un saskaņā ar biotopu eksperta atzinumā minēto (U. Bergmanis, 16.12.2022.) upes gultnē un krastos ir pamanāmas dabisku ūdensteču pazīmes – daudzviet upe meandrējas, ir izveidojušies stāvkrasti/krastu atsegumi, upes gultnē ir atsegušies akmeņi, norādot, ka Bolupes posms pik. 340/10 – 356/50 atzīts par Eiropas Savienības nozīmes biotopu 3260 Upju straujtecēs un dabiski upju posmi (<https://ozols.gov.lv/pub>).
  - 7) Bolupes krastos un iespējamajā applūšanas zonā sastopami vairāki Eiropas Savienības nozīmes biotopi, no kuriem lielākās platības aizņem ar palu režīmu tieši saistītais biotops 6450 Palieņu zālāji, norādot, ka šī biotopa izvietojums labi redzams DDPS "Ozols" (<https://ozols.gov.lv/pub>) un pārējo ES nozīmes biotopu veidu izvietojums norādīts arī Bolupes projekta izstrādei sniegtajā biotopu eksperta atzinuma pielikumos (U. Bergmanis, 16.12.2022.).
  - 8) Bolupes palieni iezīmē ne tikai reljefs un augstuma atzīmes, bet arī aluviālo augšņu izplatība (vēsturiskie lauksaimniecības zemju augšņu kartēšanas dati ir pieejami <https://data.gov.lv/lv>).

- 9) Aktuālā ortofoto karte un lauku bloku dati (skat. <https://karte.lad.gov.lv/>) liecina, ka Bolupes krastos atrodas galvenokārt meži un apsaimniekoti un dažādā pakāpē aizauguši zālāji, kā arī nelielas aramzemes platības, dažas viensētas un Balvu pilsētas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas.
- 10) Zaļā infrastruktūra tiek definēta kā “stratēģiski plānots pilnīgi vai daļēji dabisku teritoriju tīkls kombinācijā ar citiem vides objektiem, kas ir izveidots un tiek pārvaldīts, lai sniegtu plašu ekosistēmu pakalpojumu klāstu. Tas ietver zaļās zonas (vai zilās, ja attiecas uz ūdens ekosistēmām) un citus fiziskus elementus sauszemes (tostarp piekrastes) un jūras teritorijās.” (Eiropas Komisija, COM/2013/0249). Piemēram, arī ganības un ilgtspējīgi apsaimniekoti zālāji, meža zemes, upes un palienes ir zaļās infrastruktūras elementi (M. Knite, J. Brizga, 2014).
- 11) Būtiskākie ekosistēmu pakalpojumi, ko sniedz zemiņu upju zaļā infrastruktūra, ietver ūdens plūsmu regulēšanu un plūdu riska mazināšanu, barības vielu noteces aizturēšanu, augsnes erozijas kontroli, dzīvotņu nodrošināšanu apputeksnētājiem, vietējā un globālā klimata regulēšanu, kas palīdz uzlabot intensīvi izmantoto lauksaimniecības zemju vides kvalitāti (A. Ruskule, K. Veidemane, D. Strigune, 2020).
- 12) Ūdens apsaimniekošanas likuma 11. pantā noteiktie vides kvalitātes mērķi ūdensobjektiem ietver arī mērķi “novērst visu virszemes ūdensobjektu stāvokļa pasliktināšanos un aizsargāt tos, uzlabojot ūdens kvalitāti un, ja nepieciešams, veicot sanāciju, lai visos virszemes ūdensobjektos sasniegtu labu virszemes ūdeņu stāvokli”. Daugavas upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plānā un plūdu riska pārvaldības plānā 2023.-2027. gadam (turpmāk – Daugavas UBAP) ir minēts: “Taisnotie, meliorētie upju posmi izjauc upes laterālo nepārtrauktību jeb saistību ar upes palieni, samazina upes pašattīrīšanās spējas, līdz ar to palielina biogēnu slodzi un veicina eitrofikāciju un bioloģiskās daudzveidības samazināšanos. Lai nodrošinātu upes laterālo nepārtrauktību, piemērots pasākums “gultnes elementu izvietošana upē”, izmantojot akmeņus, granti, arī koku stumbrus un citus dabas elementus. Līkumojošos upju posmos hidroloģisko apstākļu dažādība – straujteses un lēnāki upju posmi – palīdz uzlabot bioloģisko daudzveidību un upes spēju pašattīrīties.” Daugavas UBA laterālo nepārtrauktību nepieciešams atjaunot 90 ūdensobjektos, tajā skaitā arī D451 Bolupe_2, kas ietver Bolupes projekta posmu. Daugavas UBAP sadaļā 8.D.1. *Preventīvi, gatavības un aizsardzības pasākumi nacionālas nozīmes plūdu riska teritorijās* ietvertajā pasākumā 10.8. *Bolupes upes atjaunošana* cita starpā paredzēts arī “saglabāt dabiskos un dabiski atjaunojušos ūdenstececes posmus un saglabāt ūdenstecei raksturīgos elementus; veikt ietekmes uz vidi sākotnējo izvērtējumu”.
- 13) Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna 2021.-2026. gadam (turpmāk – ANM plāna) 1.pielikumā principa “Nenodarīt būtisku kaitējumu” novērtējumā attiecībā uz aktivitāti “1.3.1.2.i. Investīcijas plūdu risku mazināšanas infrastruktūrā, t.sk polderu sūkņu staciju atjaunošana, aizsargdambju atjaunošana, potamālo upju regulēto posmu atjaunošana” cita starpā minēts, ka pasākumam nebūs kaitīgas ietekmes uz bioloģisko daudzveidību un ekosistēmām, jo prioritāri tiks īstenoti “zaļās infrastruktūras” risinājumi, vai arī kombinētās infrastruktūras izbūve, kas papildināta ar dabā balstītu risinājumu elementiem un pasākums mazinās negatīvo ietekmi uz bioloģisko daudzveidību, kā arī tiks izvērtēta ietekme normatīvo aktu noteiktajā apjomā un visi nepieciešamie mazināšanas pasākumi tiks noteikti un atspoguļoti katrā pasākumā²⁶. Savukārt izziņas par publiskās apspriedes ietvaros saņemtajiem komentāriem par Latvijas Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna projektu 55. punktā minēts, ka “tiks īstenoti projekti plūdu risku mazināšanai, laba ūdens ekoloģiskā stāvokļa sasniegšanai” un “videi draudzīgu meliorācijas sistēmu elementu izbūve uzlabos

²⁶ https://www.esfondi.lv/upload/anm/02_anm_plana_pielikums_nr.1_dnsh_18052021.pdf

meliorācijas sistēmu dabiskošanas un nodrošinās bioloģiskās daudzveidības uzlabošanas”²⁷.

Ņemot vērā iepriekš aprakstīto situāciju, kā arī Atveseļošanas un noturības mehānisma projektu mērķus un nosacījumus, VKP vēstulē sniegusi viedokli un priekšlikumus Bolupes pik. 88/00-358/00 atjaunošanas projekta izstrādei, norādot, ka:

1. Izstrādājot un īstenojot projektu nepieciešams ievērot biotopu eksperta (U. Bergmanis, 16.12.2022.) ieteiktos ietekmi mazinošos pasākumus: “Ūdenstece (teritorija) gultne un krastu nogāzes nav pārveidojamas. Ir pieļaujama un ir vēlama ūdens plūsmu kavējošu šķēršļu – iekritušu koku, sanesumu un bebru aizsprostu izvākšana.” Tāpat arī projektā pieļaujama infrastruktūras objektu – tiltu, caurteku, drenu izteku atjaunošana. Šāds veicamo darbu apjoms atbilst Daugavas UBAP un ANM plāna pasākumos minētajiem nosacījumiem Bolupes atjaunošanai – saglabās dabiski atjaunojušos ūdenstece posmus, saglabās ūdenstecei raksturīgos elementus un bioloģisko daudzveidību un veicinās upes dabiskošanas un kvalitātes uzlabošanas. Tāpat tas atbilst zivju sugu ekspertu (E. Bērziņš, D. Ustups, 19.12.2022.) ieteikumiem – iespēju robežās samazināt tieši ietekmētās Bolupes gultnes daļas platību un atstāt Bolupē un ar to savienotajos grāvjos atsevišķus kokus, siekstas, akmeņus un citus zivju dzīvotņu daudzveidību palielinošus elementus. Nepieciešams ievērot arī citus ekspertu (U. Bergmanis, 16.12.2022, E. Bērziņš, D. Ustups, 19.12.2022.) ieteikumus, kas mazina ietekmi uz Bolupes un to saistītajām dzīvotnēm un sugām.
2. Nepieciešams rūpīgi plānot bebru dambju un koku sanesumu izvākšanai nepieciešamās tehnikas piebraucamo ceļus un koku retināšanu, lai saglabātu vērtīgākos kokus (veselīgus resnākos kokus, melnalkšņus, platlapjus u.c. bioloģiski vērtīgus kokus) un novērstu upes krasta eroziju (saglabājami koki, kuru sakņu sistēmas nostiprina upes krastus. Bolupes projekta izstrādes un īstenošanas laikā nepieciešams konsultēties ar sertificētu biotopu ekspertu, lai pēc iespējas mazinātu ietekmi uz Bolupes un tās krastos esošajiem biotopiem. Jāņem vērā, ka palu un bebru darbības rezultātā lokālo upes gultnē esošo šķēršļu izvietojums var atšķirties no sākotnēji apsekotās situācijas.
3. Lai novērtētu iespējamo plūdu ietekmi, Bolupes projektam nepieciešams pievienot kartogrāfisko materiālu ar prognozēto applūstošo teritoriju ar 10 % varbūtību. Palieņu applūšana ir dabisks process, un tas ir nepieciešams Bolupes krastos sastopamo aizsargājamo palieņu zālāju pastāvēšanai. Pilnībā novēršot applūšanu, kā tas paredzēts būves tehniskās apsekošanas atzinumā (I. Kupčs, 06.05.2022.) un VSIA “MELIORPROJEKTS” eksperta atzinumā (A. Teivens, 08.12.2022.), sagaidāma negatīva ietekme uz ES nozīmes biotopu 6450 Palieņu zālāji, kā arī negatīvi var tik ietekmēti ES nozīmes mežu biotopi un palielināties applūšanas riski leņķus Bolupes projekta teritorijas.
4. Applūstošu dabisku un daļēji dabisku palieņu saglabāšana un atjaunošana atbilst zaļās infrastruktūras konceptam, nodrošinot vairākus ekosistēmu pakalpojumus – mazina plūdu riskus apdzīvotām vietām, sekmē bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, kā arī iespējama šo teritoriju izmantošana mežsaimniecībā vai pļavu un ganību ierīkošanai. Atbilstoši Aizsargjoslu likumā noteiktajam applūstošās teritorijas jāņem vērā, izstrādājot pašvaldības teritorijas plānojumu. Meliorācijas sistēmu un hidrotehnisko būvju būvnormatīvs pieļauj meža zemju un zālāju applūšanu.
5. Ja Bolupes projektu paredzēts īstenot būves tehniskās apsekošanas atzinumā (I. Kupčs, 06.05.2022.) un VSIA “Meliorprojekts” eksperta atzinumā (A. Teivens, 08.12.2022.) minētajā apjomā, atjaunojot sākotnēji projektētos Bolupes gultnes parametrus, novācot apaugumu Bolupes krastu nogāzēs un ūdensnotekas ekspluatācijas aizsargjoslā un novēršot vēsturisko palieņu applūšanu, nepieciešams izvērtēt iespēju piemērot projektam ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru atbilstoši likuma “Par ietekmes uz vidi

²⁷ (http://www.esfondi.lv/upload/anm/izzina_anm.docx)

novērtējuma” 3.² panta 5. daļai, lai pēc iespējas mazinātu projekta negatīvo ietekmi uz bioloģisko daudzveidību un ūdeņu kvalitāti, izvērtējot:

- 1) ietekmi ES nozīmes un Latvijas īpaši aizsargājamo biotopu Upju straujteses un dabiski upju posmi Bolupes pik. 340/10 – 356/50, kā arī ietekmi uz pārējo Bolupes posmu, ņemot vērā pašreizējo un pēc projekta īstenošanas sagaidāmo Bolupes ekosistēmas un ūdeņu kvalitāti un sugu sastāvu, tostarp nepieciešams izvērtēt projektēto gultnes parametru un mazūdens perioda ūdens līmeņa, kā arī plānotās krastu apauguma izciršanas ietekmi uz Bolupes ekosistēmu (dzīvotņu sastopamību, sugu sastāvu, aizaugumu, ūdens dziļumu un temperatūru u.c.);
- 2) ietekmi uz ES nozīmes un Latvijas īpaši aizsargājamo biotopu Paliēņu zālāji, kas sastopams Bolupes krastos, kā arī ietekmi uz ES nozīmes mežu biotopiem, kas atrodas Bolupes iespējamajā applūšanas zonā;
- 3) ietekmi uz zivju resursiem un ņemtu vērā sertificēta sugu un biotopu eksperta atzinumā par valsts nozīmes ūdensnotekas “Bolupe” atjaunošanas darbu ietekmi uz zivju resursiem (E. Bērziņš, D. Ustups, 19.12.2022.) minēto, ka atjaunojamais Bolupes posms tiks apsekots 2023. gada jūlijā, pirms plānoto atjaunošanas darbu veikšanas, un tiks sagatavots atzinuma papildinājums par ūdensnotekas izpētes rezultātiem un nepieciešamības gadījumā papildināti ieteikumi darbu ietekmes uz zivju resursiem samazināšanai;
- 4) izvēlēto risinājumu ietekmi Bolupes posmā pik. 100/00 līdz pik.137/00. kur abos krastos atrodas vecā atbērtne ar neizlīdzinātu izrakto grunti un kuras izlīdzināšana, ja tā nepieciešama tehnikas pārvietošanās ceļā, var radīt papildus ietekmi;
- 5) ietekmi uz Bolupes ūdens režīmu, tostarp plūdu riskiem apdzīvotām mājām un infrastruktūrai, kā arī iespējamām ūdens līmeņa un applūstošo teritoriju platību izmaiņām lejpus Bolupes projekta teritorijas;
- 6) iespēju izmantot zaļās infrastruktūras un dabā balstītus risinājumus, modelējot Bolupes paliēņu, kā arī Bolupes vēsturisko posmu pik. 100/00 – 131/00 atjaunošanu un šo risinājumu ietekmi uz Bolupes hidroloģiskos režīmu (tostarp lejpus Bolupes projektā iekļautā posma), bioloģisko daudzveidību, kā arī teritorijas apsaimniekošanas iespējām;
- 7) Balvu un Pērkonu ezeru ūdens līmeņus un iespēju ezeros uzkrāt kādu daļu palu ūdeņu, tādējādi mazinot plūdu riskus mājām un infrastruktūrai Bolupes krastos.

Vēstulē VKP lūgusi informēt to par Paredzētās darbības projekta virzību, lūdzot rast iespēju iepazīties ar izstrādāto būvprojektu minimālajā sastāvā un apspriest to ZMNĪ un projekta izstrādātājiem pirms būvprojekta minimālajā sastāvā akceptēšanas un iesniegšanas būvatļaujas saņemšanai.

Dienests 15.05.2023. vēstulē Nr.11.4/AP/5756/2023 par Izvērtējuma nepieciešamību un papildus iesniedzamo informāciju cita starpā ZMNĪ un Iesniedzējai pieprasīja sniegt viedokli par VKP vēstulē norādīto viedokli, ZMNĪ 08.08.2023. vēstulē Nr.1-9.3/516 norādot uz iespēju VKP klātienē iepazīties ar aktuālajiem Bolupes projekta materiāliem un ZMNĪ 24.08.2023. iesniegumā Nr.1-17/531 un tam pievienotajā Iesniedzējas 24.08.2023. VKP un Dienestam adresētajā vēstulē Nr.ZVIDZE-2023[1] sniedzot atbildes un viedokli par VKP vēstulē pausto viedokli, kā arī sniedzot informāciju par 11.08.2023. notikušu sapulci ar ZMNĪ, Iesniedzēja un VKP pārstāvjiem, kurā esot pārrunāti viedokļi saistībā ar Paredzēto darbību.

Iesniedzēja 24.08.2023. vēstulē Nr.ZVIDZE-2023[1] VKP un Dienestam, sniegusi atbildes, viedokli uz katru no VKP 03.04.2023. vēstulē Nr.1-11 norādītajiem punktiem Paredzētās darbības īstenošanai, norādot, ka:

1. DDPS “Ozols” biotops 3260 Upju straujteses un dabiski posmi VNŪ Bolupe ir reģistrēts posmā starp pik.339/10-355/00, savukārt posmā starp pik.88/00-339/10 biotops 3260 Upju straujteses un dabiski posmi nav iekļauts un reģistrēts DDPS “Ozols”, kā arī kādā citā publiski

pieejamā informācijas resursā. Savukārt komentējot U. Bergmaņa atzinumu, iesniedzēja norādījusi uz sekojošām svarīgām lietām:

- eksperts ūdensnotekas apsekošanu veicis 2022. gada novembra sākumā, kad pēc hidrometriskā posteņa Bolupe-Vēži hidrogrāfa, ūdenslīmenis ūdensnotekā atradās tuvu vasaras vidējā ūdenslīmeņa atzīmēm – visu novembri ūdens līmenis nepārsniedza 93.50 m LAS 2000.5, savukārt zemākais ūdenslīmenis postenī 2022. gada vasarā tika fiksēts 23. augustā, nokrītot līdz 93.18 m LAS 2000.5, respektīvi, ūdensnoteka apsekota pie zema ūdenslīmeņa. (Informācijai norādīts, ka 17.06.2022. tika fiksēts augstākais ūdenslīmenis gada griezumā, kas sasniedza 95.74 m LAS 2000.5. No publiski pieejamajiem datiem, sākot no 2012. gada, augstākais ūdenslīmenis fiksēts 2013. gadā, sasniedzot 96.62 m un tajā pat gadā fiksēts arī zemākais 92,90 m pēc LAS 2000.5). Iesniedzēja norādījusi, ka apsekojot ūdensnoteku pie zema ūdenslīmeņa ir labi redzams un atzinumā arī aprakstīts Bolupes gultnes šķēršļu daudzveidība un apjoms, tomēr ūdensnotekas apskati būtu vēlams veikt arī pie augstākiem ūdenslīmeņiem, kad pie ūdensnotekas krastiem var piekļūt tikai ar laivu – tas radītu pilnvērtīgāku ainu uz Bolupes caurvadāmo ūdensapjomu, kas tai jācaurvada ik gadu. Iesniedzēja vērsusi uzmanību uz jau iepriekš norādīto, ka Bolupes ūdenslīmeņa svārstības ir straujas, ar lielu amplitūdu, un neregulāras. Vēstulē Iesniedzēja norādījusi, ka analizējot hidrogrāfa datus un pieņemot loģiskus secinājumus, U. Bergmaņa atzinumā pieminētajam dzenītim Alcedo atthis, ligzdošana Bolupes krastu atsegumos un nobrukumos varētu būt izaicinājumu pilna, jo pirmkārt, palu režīms pēdējo 10 gadu laikā ir ārkārtīgi neregulārs – 2022. gadā tiem sākoties no februāra vidus un nevienmērīgi turpinoties līdz aprīļa vidum, jūnija otrā pusē atkārtoti atstājot ūdensnotekas nogāzes zem ūdens, 2018. gadā paliem pārejot pa aprīļa mēnesi, 2014. gadā palu ūdenslīmeņa augstākajam punktam sasniedzot maija vidu. Otrkārt, Bolupes krastu nobrukumi un atsegumi ir izveidojušies ūdensnotekas ārējos līkumos, kas tiešā veidā radušies dēļ nenoturīgā Bolupes gultnē un nogāzēs esošā grunts sastāva, kas pārsvarā ir smilts, un nepietiekamais ūdensnotekas šķērsgriezuma laukuma, kas gultnes trajektoriju virza uz ūdensnotekas ārējo līkumu, kur straumes ātrums ir lielāks un radot izskalojums, kas ik gadu turpina plesties plašumā. Šīs atsegtās nogāzes ir nestabilas, un jebkurā nākamajā pavasara palu vai vasaras-rudens plūdu laikā var atkārtoti deformēt nogāzi. Ja netiks veikta ūdensnotekas atjaunošana, ūdens plūsma turpinās degradēt ūdensnotekas ārējos līkumus un sekojoši no nogāzēm noslīdējušais grunts apjoms tālāk nonāks ūdensnotekas lejtecē, radot kārtējos sanesumus, un paaugstinot ūdenslīmeni ūdensnotekā.
- U. Bergmaņa atzinumā norādītie meandri galvenokārt ir nogāžu noslīdējumi vai izskalojumi, kas radušies bebru darbības rezultātā, aizsprostam nobloķējot ūdens plūsmu pa esošo gultni un ūdens apjomam atrodot ceļu pa sliktākas noturības grunti kādā no vai abos krastos. Citviet tie ir nogāžu noslīdējumi, kas apauguši ar krūmiem vai ūdensaugiem un vizuāli paspilgtina iespaidu, ka gultne meandrē. Tomēr, kā jebkurš grunts sanesums, tas būtiski samazina gultnes šķērsgriezuma laukumu un turpina radīt riskus un labvēlīgus apstākļus tālākai ūdensnotekas krastu izskalošanai. Bez tam, pie šādiem apstākļiem tam nav sakarības ar ūdens kvalitātes uzlabošanu, bet gan pretēji – turpinot erodēt krastiem, grunts daļiņas rada piesērējumu ūdensnotekas lejtecē. Iesniedzēja norādījusi, ka VNŪ Bolupes atjaunošanas būvprojekts tiek izstrādāts, un darbu laikā netiks mainīta ūdensnotekas ass, un sekojoši arī pamatnogāzes (nevis aizsērējuma) novietojums;
- posmā lejpus pik.339/10 dabā ir konstatēti vairāki bebru aizsprosti, kuru ietekmi šobrīd pastiprina gultnē iekritušo un straumes sanesto koku paliestu un sanesumu uzstādījumi, kas lokāli uzstādina ūdeni un pēc tiem rada straumes ātruma palielinājumu. Šie apstākļi arī lokālos ūdensnotekas posmos var radīt mākslīgus apstākļus straumes ātruma palielinājumam, taču tie būs tieši saistīti ar šķēršļa uzstādījuma augstumu un ūdenslīmeņu starpību, nevis ūdensnotekas straujtecēs esamību;
- lai mazinātu rakšanas darbu ietekmi uz Bolupes nepārtīrāmo posmu uz lejteci no pik.88/00, paredzēts veidot sedimentācijas baseinu Bolupes atjaunojamā posma lejtecē, pik. 88/00-

88/50. Lai mazinātu rakšanas darbu laikā radušos grunts daļiņu uzirdinājumu ūdensnotekā, sekojoši arī uz Bolupes nepārtīrāmo posmu, projektā paredzēts veidot ģeotekstila vairogus grunts smalkās daļiņas un sanešu ķeršanai, tādējādi novēršot to nonākšanu ūdensnotekas lejtecē. Ģeotekstila vairogu skaits un atrašanās vietas tiks precizētas un izvērtētas pilnā būvprojekta izstrādes laikā.

2. Lokālu koku sanesumu un esošo bebru aizsprostu izvākšana ir īstermiņa risinājumus. Pie tik aktīvas bebru darbības, kāda ir VNŪ Bolupe, pēc bebru dambju likvidēšanas, jau pirms objekta nodošanas ekspluatācijā parādīsies jauni bebru aizsprosti. Ja netiek mazināta bebru populācija, radītas grūtības bebrim dambju izejmateriāla iegūšanai – novācot apaugumu atbērtnes joslās un nogāzēs (ar piebildi atstājot vērtīgos, lielos kokus atbērtnē), un nodrošināta atbilstoša gultnes šķērsprofila atjaunošana, lai sekmētu vienmērīgāku ūdensnotekas tecējumu, tad pat projekta uzraudzīšanas laikā varam nonākt atkārtotā situācijā, kāda ir tagad. Tādēļ ir ārkārtīgi svarīgi veikt apauguma novākšanu ūdensnotekas ekspluatācijas joslā. Iesniedzēja vēstulē vērš uzmanību uz to, ka galvenokārt posmos, kur ūdensnotekas krastos pēc kartogrāfiskā materiāla tiešā tuvumā atrodas ES nozīmes zālāju biotopi, tie tiešā veidā nerobežojas ar ūdensnotekas krastu, jo vecās atbērtnes (arī izlīdzinātās) nav izlīdzinātas vienmērīgi un pietiekami, lai tās būtu iespējams apsaimniekot nopļaujot. Tās laika gaitā apaugušas ar kokiem un krūmiem, bebrī krastos izveidojuši alas, bebru dambju uzstādītais ūdenslīmenis pasliktinājis pieguļošo platību hidroloģisko stāvokli un palienēs novērojami sakrituši, nokaltuši koki, kas gadu laikā tikai samazinājuši apsaimniekošanas iespējas un iespējas nākotnē paplašināt šo dabīgo pļavu platības. Projekta ietvaros ir nepieciešams nodrošināt braucamu atbērtni visā ūdensnotekas posmā, lai nenāktos veidot papildus piebraucamos ceļus vai veikt lieku pārvietošanos ārpus ūdensnotekas ekspluatācijas joslas pa privātpašnieku teritorijām. Tīra atbērtnes josla mazinās arī iespēju bebrim atkārtoti iegūt materiālu dambju izveidei ūdensnotekas gultnē. Veicot apauguma novākšanu ūdensnotekas ekspluatācijas joslā un izlīdzinot esošās atbērtnes, tiks iegūta papildus apsaimniekojama josla gar ūdensnotekas krastu, kas nākotnē var potenciāli attīstīties (pie nosacījuma, ja tiks regulāri pļauta) un kļūt par palieņu zālāju. Iesniedzēja norādījusi, ka projekta risinājumos uz atbērtnēm tiks saglabāti liela izmēra koki $D > 30\text{cm}$, kas būtiski netraucē darbiem, nav bīstami, un nav ar potenciālu ekspluatācijas laikā izgāzties un atkārtoti aizsprostot ūdensnoteku plūsmu. Tāpat norādīts, ka BMS plānā norādītas atbērtnes un izdalīti atsevišķi posmi, kur darbi veicami saudzīgi, minimālā apjomā, lai projekta risinājums nenodarītu kaitējumu ES nozīmes biotopiem, savukārt posmā, pik.339/10-355/00, kurā reģistrēts biotops 3260 Upju straujtecē un dabiski upju posmi, darbus paredzēts veikt minimālā apjomā – saudzīgi izvācot kritālas, bebru veidotus aizsprostus un citus sanesumus, kas traucē vienmērīgai ūdens plūsmai un var radīt turpmākus izskalojumus ūdensnotekas nogāzēs. Ūdensnotekas posmos uz lejteci, kur pēc kartogrāfiskā materiāla ūdensnotekas tiešā tuvumā atrodas ES nozīme biotopi, atbērtni paredzēts veidot minimāli nepieciešamā apjomā, lai mehāniski netiktu skarti biotopi, atbilstoši jau iepriekš norādītajam. Iesniedzēja vēstulē norādījusi, ka vienīgajā vietā objektā, kur ūdensnoteka tieši skar meža biotopu, ir pik.250/00-251/00, kur biotopa saudzēšanas nolūkos attiecīgajā posmā netiks paredzēta atbērtne un tehnikas pārvietošanās.
3. BMS pievienots kartogrāfiskais materiāls ar applūstošo teritoriju pavasara palos ar pārsniegšanas varbūtību pie 1% un 10% varbūtības, gan tīrītai gultnei, gan pie esošās situācijas, norādot, ka Pēc būtības, veicot atjaunošanas būvprojekta izstrādi un veicot gultnes un ūdensnotekas šķērsprofila izveidi atbilstoši iepriekš realizēto projektu parametriem, nevar tikt nodrošināta pavasara palu ar maksimālo pārsniegšanas varbūtību 10% izvadišana pa izvēlēto šķērsriezumu, neappludinot apkārtējās tīrumu platības. Bolupes pieguļošās platības pavasaros turpinās applūst, kas no palieņu zālāju perspektīvas ir pozitīvs aspekts. Tomēr jāpiebilst, ka ņemot vērā Bolupes pieguļošo zemju lietošanas veidus, ko galvenokārt sastāda meža zemes un pļavas, pavasara palos ir pieļaujama pieguļošo teritoriju applūšana, ar piebildi, ka atkarībā no zālāja sugas pieļaujama zālāju īslaicīga applūšana ne ilgāk par 10 līdz 30 diennaktīm. Problēma rodas tajā, kad ūdensnotekas samazinātā šķērsriezuma dēļ un

ūdensnotekas gultnē esošo dažādo šķēršļu kopsumma paildzina palus, kas pie atsevišķiem apstākļiem applūšanas laiku var padarīt pat garāku par 30 diennaktīm. Savukārt augiem vairāk kā mēnesi atrodoties zem ūdens bezskābekļa vidē, tie atmirst. Un šāds scenārijs nav pieņemams, runājot par krastos esošajiem ES nozīmes biotopiem. Bez tam, pēdējo 7 gadu laikā arvien biežāk un apjomīgāk novērojams vasaras-rudens plūdu biežums un intensitātes kāpumums, kas arvien biežāk appludina pieguļošās teritorijas. Iesniedzēja vēstulē norādījusi uz pretrunu VKP vēstulē, citējot “kā arī negatīvi var tik ietekmēti ES nozīmes mežu biotopi un palielināties applūšanas riski leļpus Bolupes projekta teritorijas” ir tiešā pretrunā ar citu tekstu, ka “Izstrādājot un īstenojot projektu nepieciešams ievērot biotopu eksperta (U. Bergmanis, 16.12.2022.) ieteiktos ietekmi mazinošos pasākumus”, norādot, ka U.Bergmaņa atzinumā ir rakstīts sekojošais: “Tā kā teritorija tieši nerobežojas ar ES nozīmes un Latvijā īpaši aizsargājamiem meža biotopiem, Bolupes tīrīšanai/padziļināšanai nebūtu negatīva ietekme uz konkrētajiem meža biotopiem un īpaši to aizsardzības pasākumi nebūtu nepieciešami.”

4. Iesniedzēja lūdz VKP turpmāk neatspoguļot no normatīvajiem aktiem tikai savu argumentu pastiprinošus apakšpunktus, bet skatīt normatīvo aktu kopumā, norādot, ka Noteikumu Nr.329 (būvnormatīva) 21. punkts un tā apakšpunkti nosaka, ka ūdensnotekai ir jānodrošina: *21.1. aplēses caurplūduma – pavasara palu maksimālo caurplūdumu ar 10 % pārsniegšanas varbūtību – izvadīšanu pa izvēlēto šķērsgriezumu, neappludinot apkārtējās tūrumu platības, vai atkarībā no zālāju sugas pieļaujot zālāju īslaicīgu applūšanu ne ilgāk par 10 līdz 30 diennaktīm; 21.2. aplēses caurplūduma – vasaras - rudens plūdu maksimālo caurplūdumu ar 2 % pārsniegšanas varbūtību – izvadīšanu pa izvēlēto šķērsgriezumu, neappludinot apkārtējos tūrumus un ganības; 21.3. pārbaudes caurplūduma – vasaras - rudens plūdu maksimālo caurplūdumu ar 10 % pārsniegšanas varbūtību – izvadīšanu pa izvēlēto šķērsgriezumu, neappludinot apkārtējās pļavas vai mežus; 21.4. lai vasaras pusgada vidējie ūdens līmeņi ūdensnotekā vai novadgrāvī garantētu nosusināšanas tīkla (drenāžas, susinātājgrāvju, kontūrgrāvju, ceļa grāvju) aplēses caurplūduma uztveršanu un novadīšanu bez ūdens līmeņa uzstādīnājuma, norādot, ka pie esošās situācijas Bolupe neizpilda nevienu no augstāk minētajiem punktiem un turpinot vērtēt Noteikumu Nr.329 (būvnormatīva) prasības, 22. punkts paredz, ka, ja ūdenstece dabiskā stāvoklī nespēj nodrošināt šī būvnormatīva 21. punktā noteiktās prasības, projektē tās regulēšanu – palielina gultnes šķērsgriezumu vai garenlīpumu, samazina gultnes raupjumu vai apkārtējās platības aizsargā no applūšanas ar aizsargdambi un noteces pārsūkņēšanu, ierīkojot polderi.*
5. Atbildot uz 5. punktā norādīto, papildus jau iepriekš sniegtajām atbildēm, norādīts, ka:
  - 1) Biotopā 3260 Upju straujteses un dabiski upju posmi, pik.339/10-355/22 darbus paredzēts veikt saudzīgi un minimālā apjomā, izvēcot tikai lokālus šķēršļus – bebru aizsprostus un to paliekas, kritālas gultnē. Šajā posmā nav paredzēts veikt pilna apjoma atjaunošanas darbus. Darbu veikšana ar ekskavatoru paredzēta tehnisku iemeslu dēļ – ūdensnotekas virsplatums šajā posmā pārsniedz 20 m, nav iespējams veikt arī lokālu gultnes pielūžņojumu uzvākšanu ūdensnotekā tikai no viena krasta. Par piemēru – ekskavators ar garo strēli no viena krasta var aizsniegt tikai līdz 20m. Savukārt roku darbs šāda izmēra ūdensnotekā būs ārkārtīgi sarežģīts un pat bīstams, tādēļ darbus vēlams veikt ar ekskavatoru. Šajā posmā paredzēts izvākt tikai būtiskākos šķēršļus, kas kavē vienmērīgu ūdens plūsmu un darbu laikā iespēju robežās nepārveidojot ūdensnotekas nogāzes;
  - 2) Paredzētās darbības veikšanai tiks saņemts Institūta atzinuma papildinājums, tajā ietvertie atbilstošie ieteikumi tiks izvērtēti pirms būvprojekta pilnā sastāvā skaņošanas ar piekritīgajām institūcijām;
  - 3) vienīgā ietekme, ko var radīt vecās ūdensnotekas atbērtnes izlīdzināšana Bolupes posmā pik. 100/00 līdz pik.137/00, kas līdz šim nav veikta, ir labiekārtota josla VNU ekspluatācijas aizsargjoslā, kas nodrošina atvieglotu piekļuvi ūdensnotekai, tiks

- samazināts potenciālais neaizlīdzinātās atbērtnes erozijas risks – arī uz atbērtnes saaugušie koki ir ar augstu potenciālu pie spēcīgākiem pavasara paliem izgāzties;
- 4) attiecībā uz ietekmi uz Bolupes ūdens režīmu, tostarp plūdu riskiem apdzīvotām mājām un infrastruktūrai, kā arī iespējamām ūdens līmeņa un applūstošo teritoriju platību izmaiņām leļpus Bolupes projekta teritorijas, Iesniedzēja norādījusi, ka Bolupes atjaunojamā posmā krastos atrodas dažas apdzīvotas viensētas, šķērso 4 ceļus, to skaitā 1 valsts autoceļš (šķērsojumi ar tiltu), kājnieku laipa pie hidrometriskā posteņa. Iesniedzēja norādīsusi, ka klimata pārmaiņu rezultātā, kas īpaši jūtams pēdējo 10 gadu laikā, nokrišņu biežuma un intensitātes dēļ applūstošās teritorijas var strauji un neprognozējami paplašināties, tādēļ paļauties uz to, kad Bolupes tuvumā esošās mājas un infrastruktūra var justies droši pie neatjaunotas ūdensnotekas ir apšaubāmi, norādot, ka VNŪ Bolupe nespēj caurvadīt normatīvajos aktos noteikto ūdens apjomu bez pieguļošo teritoriju applūšanas. Iesniedzēja norādījusi, ka Bolupes gultnes atjaunošana neietekmēs hidroloģisko stāvokli ūdensnotekas leļtecē. Plānotās darbības būtiski samazinās suspensijas apjomu, kas nonāk VNŪ Bolupe leļteces neatjaunojamajā posmā ilgtermiņā, jo samazinās palu un bebru darbības rezultātā applūstošo teritoriju, sekojoši arī tās leļtecē nonāks mazāks biogēno elementu apjoms. Atjaunojot gultni – izvēcot šķēršļus ūdensnotekā, atjaunojot gultnes šķērsriezuma laukumu un nodrošinot vienmērīgu garenkritumu, ūdens apjoms Bolupes leļtecē, nepārtīrāmajā posmā pieplūdis vienmērīgāk – šobrīd liels ūdens apjoms un piesērējums akumulējas pirms bebru aizsprostiem – pie spēcīgiem pavasara paliem gultnē esošie šķēršļi var deformēties un sabrukt, rezultātā ar pastiprinātu ūdens apjomu un spēku var radīt straujāku ūdens apjoma pieplūdumu un ūdenslīmeņa kāpumu, kas var radīt negatīvas sekas esošā gultnes šķērsprofila noturībai. Savukārt pie atjaunotas gultnes ūdens promvade notiks vienmērīgāk, tā būs vieglāk prognozējama un ļaus noritēt dabiskajiem procesiem ūdens tecēšanai, kā arī paliēņu applūšanai maksimāli pietuvināti neregulētajiem posmiem (bez beru aizsprostiem un mākslīgiem šķēršļiem);
- 5) atbildot uz iespēju izmantot zaļās infrastruktūras un dabā balstītus risinājumus, modelējot Bolupes paliēņu, kā arī Bolupes vēsturisko posmu pik. 100/00 – 131/00 atjaunošanu un šo risinājumu ietekmi uz Bolupes hidroloģiskos režīmu (tostarp leļpus Bolupes projektā iekļautā posma), bioloģisko daudzveidību, kā arī teritorijas apsaimniekošanas iespējām, Iesniedzējs norādījis, ka šāds risinājums būtu ārkārtīgi sarežģīti izvērtējams no hidroloģiskā stāvokļa, skars vairāku papildus privātīpašnieku teritorijas, kā arī šāda darbība iet pretrunā ar šobrīd īstenojamā Eiropas projekta mērķiem, kas var rezultēties ar Eiropas finansējuma zaudēšanu. Bez tam, šāda upes gultnes pārveidošana radīs plašāku ietekmi uz pieguļošajām teritorijām, nekā šobrīd esošās gultnes atjaunošana. Vēsturiski, faktiski šobrīd un arī pēc projektējamo darbu veikšanas, VNŪ Bolupe, būs potomāla, kas nozīmē, ka ūdensnoteka, nespēs novadīt Qpp 10%, kas nozīmē, ka arī pēc būvdarbiem reljefa zemākās vietas – paliēnes palu laikā turpinās applūst, kas ļauj ievērot zaļās infrastruktūras (pareizāk sacīt būtu zilās, sasaistē ar ūdeni un Eiropas savienības dokumentācijā norādīts) pamatnosacījumus, ļaut pastāvēt dabiskajiem procesiem, un ļaut līdzās pastāvēt cilvēcei, ar tās saimnieciskajām interesēm’;
- 6) atbildot uz jautājumu par Balvu un Pērkonu ezeru ūdens līmeņu izvērtējumu un iespēju ezeros uzkrāt kādu daļu palu ūdeņu, tādējādi mazinot plūdu riskus mājām un infrastruktūrai Bolupes krastos, norādīts, ka VNŪ Bolupe pik.357/80 jau ir ierīkotas slūžas pārgāzne, kam leļas bjefs ir akmeņu krāvums, kas nārsta laikā darbojas kā zivju ceļš. Šīs hidrobūves mērķis ir nodrošināt noteiktu ūdens līmeni ezerā, t.sk. sargāt ūdensnotekas leļteci no applūšanas, savukārt tā pārbūve un ūdens līmeņa paaugstināšana ezerā būs saistīta ar ietekmi uz Bolupes augšteci un pagarinātu plūdu ilgumu gan augštecē gan Balvu pilsētas teritorijā, papildus norādot, ka mazūdens periodā Balvu ezera pieplūde ir negatīva, tā iztvaikošana ir lielāka nekā pietekošais ūdens apjoms, kas ir fiksēts gan BTAA foto fiksācijā, gan hidrogrāfa datos.

Apkopjot iepriekš norādīto, Iesniedzēja vēstulē secinājumu daļā norādījusi, ka VNŪ Bolupe ir potomāla upe, kas pavasara palos iziet un turpinās iziet ārpus krastiem. Veicot atjaunošanas būvprojekta īstenošanu atbilstoši šobrīd sagatavotajiem risinājumiem, tiks mazināti, nevis pilnībā novērsti pavasara palu ar 10% varbūtību applūšanas riski, un tiks samazināts applūstošo teritoriju laiks, ko tās pavada zem ūdens un tiks nodrošināta vasaras-rudens plūdu ar 10% pārsniegšanas varbūtību caurvade ūdensnotekā, neappludinot [piegulošās teritorijas. Tiks nodrošināts, lai vasaras pusgada vidējie ūdens līmeņi ūdensnotekā vai novadgrāvī garantētu nosusināšanas tīkla (drenāžas, susinātājgrāvju, kontūrgrāvju, ceļa grāvju) aplēses caurplūduma uztveršanu un novadīšanu bez ūdens līmeņa uzstādīšanas. Tiks sakārtotas un nostiprinātas infrastruktūra, tai skaitā ūdensnotekas profils zem tiltiem, drenu iztekas, atbilstoši normatīvo aktu prasībām. Šis risinājums uzlabos pieguļošu teritoriju hidroloģisko stāvokli un uzlabos iespējas veikt pieguļošās zemes apsaimniekošanu tai paredzētajiem mērķiem.

Iesniedzēja vēstulē izteikusi arī pretenzijas par VKP vēstulē pausto viedokli, kurā Iesniedzējas ieskatā tiek apskatīti jautājumi tikai no VKP skatupunkta, neņemot vērā meliorācijas jomu regulējošo normatīvo aktu prasības, kas arī ir būtiskas no vides aizsardzības – īpašumu apsaimniekošanas – viedokļa, norādot uz nepieciešamību rast kompromisu starp visām iesaistītajām pusēm, īpaši ZMNĪ, kam ir pienākums uzturēt VNŪ, gan privātīpašniekiem, kas liela daļa injicējusi paredzētos atjaunošanas būvdarbus, kam Bolupes krastos atrodas īpašumi, lai mazinātu pavasara palu ilgumu un novērstu biežus vasaras – rudens plūdus sev īpašumā esošajās zemēs, norādot, ka VKP vēstules 5. punktā norādītā veicamā darbība “*Ja Bolupes projektu paredzēts īstenot būves tehniskās apsekošanas atzinumā (I. Kupčs, 06.05.2022.) un VSIA “Meliorprojekts” eksperta atzinumā (A. Teivens, 08.12.2022.) minētajā apjomā...*” ir utopiska un pretrunā ar projekta īstenošanas mērķiem, kas nepamatoti pagarinās projekta izstrādes laiku un liegs iespējas īstenot projektu ar iespēju piesaistīt publisko un ES finansējumu.

Iesniedzēja vēstulē norādījusi, ka tā nenoliedz, ka dabas vērtības ir jāaizsargā, bet tam ir jānotiek samērīgi un loģiski balstoties uz visu iesaistīto speciālistu viedokļiem un attiecīgi sagatavotajiem dokumentiem, veiktajiem aprēķiniem un pamatojumiem (faktisko situāciju dabā, inženiertehniskajiem aprēķiniem, daudzu gadu praktiskos būvdarbu pieredzi), nevis balstoties tikai uz vides aizsardzības jomas speciālistu sagatavotajiem atzinumiem, ignorējot meliorācijas jomas speciālistu atzinumus, sertificētu melioratoru veiktos aprēķinus un meliorācijas jomu reglamentējošo normatīvos aktus.

VKP 11.10.2023. vēstulē Nr.1-19. lūgusi Dienestam Izvērtējumā ņemt vērā:

1. VKP 03.04.2023. vēstulē Nr.1-11 aprakstītos apsvērumus;
2. Atbilstoši Eiropas Padomes Direktīvas 92/43/EEK (21.05.1992.) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību 6.3 pantam, Bolupes atjaunošanas projektam ir nepieciešams veikt Ietekmes uz Natura 2000 novērtējumu, jo šo darbību rezultātā var tikt ietekmētas dabas vērtības DL “Lubāna mitrājs”, kas atrodas upes lejtecē;
3. 11.08.2023. Anete Pošiva-Bunkovska (Vides konsultatīvas padomes dalībniece, Latvijas Botāniķu biedrība) nosūtīja e-pastā Dabas aizsardzības pārvaldei un Valsts Vides dienestam informāciju par zālāju biotopu ekspertes D. Morozas papildus nokartētām dzīvotnēm un dabas vērtībām Bolupes krastos (aktualizēta informācija par dabas vērtībām nosūtīta Dabas aizsardzības pārvaldei 11.10.2023), lūdzot Dienestam ņemt šo informāciju vērā, pieņemot lēmumu par ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu, kā arī tehnisko noteikumu izdošanā;
4. biotopu un sugu ekspertu atzinumos ieteiktie ietekmes mazināšanas pasākumi rekomendē minimālu vai samazinātu ūdensteces gultnes un krastu nogāžu pārveidošanu (U. Bergmanis, 16.12.2022, E. Bērziņš, D. Ustups, 19.12.2022.), kā arī uzsver, ka upes krastos esošajiem ES nozīmes zālāju biotopiem novērota kvalitātes samazināšanās, ko rada nepietiekama applūšana (K. Daudziņa, 09.07.2023.). Norādām, ka neskatoties uz ekspertu ieteikumiem, paredzētās darbības iesniegumā (saņemts Dienestā 03.05.2023., 20.07.2023., 24.08.2023., 26.09.2023.), atjaunošanas darbu ietvaros prognozētais izrokamais grunts apjoms 180 000–190 000 m³ faktiski sakrīt ar to apjomu, kas norādīts sākotnējā būves tehniskās apsekošanas atzinumā (189

000 m³), kas pievienots iepirkuma “Valsts nozīmes ūdensnotekas – Bolupe un Meirānu kanāls - atjaunošanas būvprojekta izstrāde un autorizraudzība” nolikumam, izsludināts 19.10.2022, radot jautājumu par to, vai līdzšinējā projekta tapšanas gaitā ekspertu ieteikumi ir ņemti vērā pietiekošā apjomā;

5. ņemot vērā šī projekta sarežģītību, ko lielā mērā ietekmē upē, pieguļošajās teritorijās, kā arī upes lejtecē esošās dabas vērtības, rosinām noteikt, ka projektēšanas laikā, konkrēto gala risinājumu izvēlē nepieciešams piesaistīt biotopu un sugu ekspertus (papildus jau sagatavotajiem atzinumiem), kā arī nodrošināt saldūdens biotopu un zālāju biotopu ekspertu uzraudzību darbu veikšanai, lai nodrošinātu ekspertu atzinumos iekļauto rekomendāciju ievērošanu.

VKP vēstulē norādījusi, ka, VKP ieskatā, Bolupes atjaunošanas projektā risināma ne tikai plūdu risku mazināšanas, bet arī upes ekoloģiskā stāvokļa uzlabošanas jautājumi, kas iespējams vienīgi vispusīgi izvērtējot faktisko situāciju un ekspertu diskusijā vienojoties par labākajiem risinājumiem, tostarp veicinot Bolupes dabiskošanos un saglabājot un atjaunojot Bolupes applūstošās palienes.

Dienests 16.10.2023. vēstulē Nr.11.4/AP/11134/2023 informēja ZMNĪ un Iesniedzēju par Paredzētās darbības lietas virzību, lūdzot sniegt viedokli par VKP 11.10.2023. vēstulē Nr.1-19. pausto viedokli.

Iesniedzēja 26.10.2023. vēstulē Nr.ZVIDZE-2023[2] Dienestam un informācijai VKP, sniegusi atbildes, viedokli uz katru no VKP 11.10.2023. vēstulē Nr.1-19. norādītajiem punktiem, norādot, ka:

1. Iesniedzējai nav saprotams un pamatojams 1. punkta iekļaušanai vēstulē, jo jebkurā administratīvajā lietā vai procesā tiek vērtēti visi iepriekš iesniegtie dokumenti kā lietas dokumentu kopums. Šī punkta pamatojums no projektētāju puses tiek uztverts kā birokrātisks paņēmieni, kā aizpildīt vēstules apjomu un nepamatoti patērēt valsts un privātā sektora resursus. Uz šo punktu un vēstuli iepriekš sagatavota izsmeļoša un gara atbilde – Iesniedzējas 324.08.2023. vēstule Nr.ZVIDZE-2023[1], kas iesniegta visām procesā iesaistītajām pusēm;
2. 2. punktā izvirzītajam apgalvojumam - tēzei nav nekādā pamatojuma (tas nav minēts un norādīts arī VKP vēstulē), norādot, ka līdz šim veiktajos darbos – gan biotopu ekspertu atzinumos, gan administratīvā procesa dokumentācijā, gan meliorācijas sistēmas projektēšanas – inženieru veiktajos aprēķinos, mērījumos un tehniskajos risinājumos nav norādes par ietekmi uz Natura 2000 teritoriju, kas faktiski arī nav iespējama, jo plānotie darbi netiks veikti šajā teritorijā. Faktiskais ūdens līmeņa uzstādīnājums augšpus pik. 88/00 ir vairāk kā 600m garā posmā no nepārtīrāmā posma – Natura 2000 teritorijas. Jau pēc sākotnējiem datiem un BMS tehniskā risinājuma tiek paredzēts veikt normatīvajā bāzē norādītos vides risinājumus (sedimentācijas baseinu, kā paliekošu vides risinājumu – suspensijas ilgtermiņa samazināšanai, papildus piedāvāts uz būvdarbu laiku izmantot ģeotekstila vairogu, lai mazinātu tieši būvdarbu laikā peldošo daļiņu un sedimentu nonākšanu ūdensnotekas lejtecē), šie risinājumi aprobēti vairāku gadu projektēšanas un būvdarbu realizācijā atjaunojot meliorācijas sistēmas, kā arī apstiprināts iesaistītajām pusēm līdz šim, ieskaitot vides aizstāvības institūcijām. Meliorācijas sistēmu piekritīgās zemes īpašnieki atbilstoši Civillikumam faktiski var griezties ar prasību pret Natura 2000 teritorijas apsaimniekotāju, jo tiek uzstādīnāts ūdens līmenis vairāk kā 600 m garā ūdensnotekas posmā, pasliktinot to īpašumā hidroloģisko stāvokli un apgrūtinot īpašumu apsaimniekošanu, samazinot īpašuma vērtību. Papildus Iesniedzēja vēstulē norādīts, ka vēstulē interpretēts direktīvas panta formulējums un pielietojums, citējot: “ES tiesību aktu veidi – Direktīvas: Direktīvas nosaka pienākumu sasniegt rezultātu, bet dalībvalstis var pašas izvēlēties, ar kādiem līdzekļiem to sasniegt. ES valstīm ir jāpieņem pasākumi, kuru mērķis ir integrēt direktīvas savos valsts tiesību aktos (transponēšana), lai sasniegtu direktīvas noteiktos mērķus. Valstu iestādēm šie pasākumi ir jādara zināmi Eiropas Komisijai.” Šīs pašas direktīvas 6. panta 3. daļā, citējot: “Visos plānos vai projektos, kas nav tieši saistīti ar konkrēto teritoriju vai nav vajadzīgi tās

- apsaimniekošanai, bet kas atsevišķi vai kopā ar citiem plāniem vai projektiem varētu būtiski ietekmēt minēto teritoriju, attiecīgi izvērtēt ietekmi uz šo teritoriju, ievērojot tās aizsardzības mērķus. Ņemot vērā novērtējuma atzinumus par ietekmi uz minēto teritoriju, un saskaņā ar 4. punkta noteikumiem, kompetentā valsts iestāde piekrīt plāna vai projekta īstenošanai tikai tad, ja tā ir pārliecinājusies, ka netiks izjaukta attiecīgās teritorijas viengabalainība, un vajadzības gadījumā noskaidrojusi plašas sabiedrības viedokli.” Atbilstoši direktīvas kopējam traktējumam saprotams, ka ūdensnotekas atjaunošana ārpus tās teritorijas nekādā veidā neapdraud Natura 2000 viengabalainību vai turpmāko kvalitāti. Faktiski turpmākie gadi pēc atjaunošanas veikšanas atļaus uzlabot pietekošā ūdens kvalitāti (samazinot biogēnās vides un suspensijas apjomu ūdenī), papildus tam realizēt likuma par Ūdens apsaimniekošanu izvirzītās prasības ūdens kvalitātes celšanai un uzlabošanai.
3. Attiecībā uz 3. punktā norādīto, Iesniedzēja norādījusi, ka tai nav saprotams pamatojums šāda punkta iekļaušana vēstulē, jo piekritīgajām iestādēm – Dienestam un Dabas aizsardzības pārvaldei iesniegts papildināts sugu un biotopu ekspertes Kristīnes Daudziņas (sertifikāta Nr.083) 09.06.2023. atzinuma papildinājums – viedoklis par Paredzētās darbības lietā 14.08.2023. reģistrēto SIA “ELLE” pārstāves 11.08.2023 sniegto informāciju saistībā ar potenciāla vēja elektrostaciju parka izbūvi, SIA “ELLE” (sugu un biotopu ekspertes Daigas Morozas (sertifikāta Nr.204, sertificēta par biotopu grupu: zālāji) veiktās izpētes rezultātā konstatētiem īpaši aizsargājamiem biotopiem un īpaši aizsargājamām sugām, t.sk. Bolupes krastā konstatētu ļoti retas sugas – palu staipeknīša – atradni, kas nav reģistrēti DDPS “Ozols” un nav vērtēti ekspertes 09.06.2023. atzinumā. Atkārtoti jānorāda jebkurā administratīvajā lietā vai procesā tiek vērtēti visi iepriekš iesniegtie dokumenti kā lietas dokumentu kopums. Šī punkta pamatojums no projektētāju puses tiek uzverts kā birokrātisks paņēmieni, kā aizpildīt vēstules apjomu un nepamatoti patērēt valsts un privātā sektora resursus, kā arī tieša mēģināšana ietekmēt procesā iesaistītās puses., norādot, ka šīs vēstules 3. punktā minētais: “Lūdzam VVD ņemt šo informāciju vērā, pieņemot lēmumu par ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu, kā arī tehnisko noteikumu izdošanā” apliecina VKP pārstāvju tiešu mēģinājumu ietekmēt procesā iesaistītās procesa puses un iestādes, kā arī apstrīdēt to kompetenci;
  4. Attiecībā uz 4. punktā norādīto, Iesniedzēja norādījusi, ka šī vēstules punktā minētais visspilgtāk apliecina VKP pārstāvju kompetenci būvprojektu sagatavošanā un to sastāvā, hidromelioratīvās būvniecības jomā, hidroloģijas un hidraulikas pamatos, norādot, ka, lai arī tikšanās laikā ar VKP pārstāvjiem vairākkārtīgi tika atkārtoti un no dažādiem rakursiem, uztveres veidiem skaidroti ūdensnotekas atjaunošanas projektēšanas pamatprincipi un to savstarpējā mijiedarbība, kā arī padziļināti atbildēts uz visiem uzdotajiem jautājumiem, jāsecina, ka nekas no šajā sarunā minētā un skaidrotā nav saprasts vai arī ņemts vērā, norādot uz šaubām par VKP speciālistu kompetenci un spēju izvērtēt, kas ir vai nav ņemts vērā pie attiecīgās projekta stadijas gaitas, kā arī situācijas sarežģītību un cēloņu seku sakarības ilgtermiņā. Iesniedzēja norādījusi, ka tai nav saprotams pēc kādām metodēm - neveicot inženiertehnisko izpēti, balstoties tikai uz vizuālās apsekošanas pamata, VKP ar tās pārstāvjiem un vairākiem biotopu ekspertiem, spēj noteikt kopējo ūdensnotekas garenprofila kritumu un tās šķērsprofila aizauguma apjomus, kā arī kopējos būvdarbu apjomus. Līdz ar to, lai pilnā apjomā sniegtu atbildi un saprastu kopējo situāciju ar vēstulē norādītā punkta absurdumu, Iesniedzēja vēstulē lūgusi atkārtoti iepazīties ar detalizēti izklāstītu inženiertehnisko paskaidrojumu, kas atrodams Iesniedzējas atbildes vēstulē Nr.ZVIDZE-2023[1]. Kā arī lai pilnīgāk izprastu projektēšanas pamatprincipus, Iesniedzēja mudinājusi iepazīties ar MK 19.08.2014. noteikumiem Nr.500 “Vispārīgie būvnoteikumi” aktuālās redakcijas 3. daļu Būvniecības ieceres sagatavošana un inženierizpētes noteikumi un 4. daļu Projektēšana. Pēc kā secīgi ar sfēru regulējošajiem MK 16.09.2014. noteikumiem Nr.550 “Hidrotehniskās un meliorācijas būvju būvnoteikumi” 2. daļu Būvniecības ierosināšana un nepieciešamie dokumenti un tās apakšnodaļām, kā arī secīgi ar šo noteikumu 6. daļu Projektēšanu un tās apakšnodaļām. Iesniedzēja norādījusi, ka atbilstoši aktuālajai

- projektēšanas stadijai, šobrīd Balvu novada būvvaldē ir saņemta būvatļauja, pamatojoties uz iesniegto BMS, kas sastāv no saistošajā likumdošanā un projektēšanas uzdevumā paredzētās būvniecības ieceres dokumentācijas. Līdz ar to atbilstoši BMS nav veikti darba apjomi aprēķini, bet pamatrādītāju apjomi pielīdzināti būves tehniskajā apsekošanas atzinumā pieņemtajiem. Šajā punktā norādītais apgalvojums ir klaja faktu sagrozīšana un maldināšana neizprotot būvniecības procesa kārtību, norādot, ka šo apstākļu kopums ļauj izdarīt nepatīkamus secinājumus - sagatavojot vai izsakot viedokli par sarežģītiem inženiertehniskiem jautājumiem nepieciešamību būt kaut ar nelielām konkrētās sfēras priekšzināšanām, lai spētu kaut nedaudz iedziļināties un spriest par hidromelioratīvās jomas jautājumiem. Uz šo aspektu norādījām arī klātienē tikšanās reizē ar VKP pārstāvjiem, pēc neskaitāmiem elementārās hidroloģijas un hidraulikas darbības un mijiedarbības jautājumiem, uz kuriem pacietīgi un nenogurstoši arī sniedzām atbildes.
5. Attiecībā uz 5. punktā norādīto, Iesniedzēja norādījusi, ka atbilstoši saistošai likumdošanai būvobjekta piekritīgajā teritorijā notikusi vairākkārtīgā dabas vērtību apsekošana – 1. reize veicot dabas skaitīšanu, kas atbilstoši publiskai informācijai ir beigusies. 2. reize saskaņā ar SIA “ELLE” 11.08.2023 sniegto informāciju par Paredzētās darbības vietā, saistībā ar potenciāla vēja elektrostaciju parka izbūvi, SIA “ELLE” (sugu un biotopu ekspertes Daigas Morozas (sertifikāta Nr.204, sertificēta par biotopu grupu: zālāji)) veiktas izpētes rezultātā konstatētiem īpaši aizsargājamiem biotopiem un īpaši aizsargājamām sugām. 3. reize – DL “Lubānas mitrājs” dabas aizsardzības plāna (Natura 2000 aizsardzības plāns un tā izstrāde) izstrādes laikā. 4. reize – Paredzētās darbības projekta ietvaros visu saistošo speciālistu darbs, vēstulē norādot neizpratni, par VKP pausto viedokli par papildus sugu un biotopu jomas ekspertu piesaistes nepieciešamību Paredzētās darbības ietekmju izvērtēšanai, norādot viedokli, ka VKP 5. punktā minētais apliecina VKP pārstāvju tiešu mēģinājumu ietekmēt procesā iesaistītās procesa puses un iestādes, kā arī apstrīdēt to kompetenci. Šī punkta pamatojums no projektētāju puses tiek uztverts kā birokrātisks paņēmieni, kā aizpildīt vēstules apjomu un nepamatoti patērēt valsts un privātā sektora resursus, papildus izsakot šaubas par iespējamu konkrētu vides ekspertu lobēšanu un popularizēšanu no sabiedriskās organizācijas puses.
  6. Sniedzot viedokli par VKP nobeiguma tekstu, ka “Bolupes projektā risināma ne tikai plūdu risku mazināšanas, bet arī upes ekoloģiskā stāvokļa uzlabošanas jautājumi, kas iespējams vienīgi vispusīgi izvērtējot faktisko situāciju un ekspertu diskusijā vienojoties par labākajiem risinājumiem, tostarp veicinot Bolupes dabisko šķērsošanu un saglabājot un atjaunojot Bolupes applūstošās palienes”, Iesniedzēja vēstulē norādījusi, ka, veicot augstāk minētā teksta apgalvojumu pārrunas sanāksmē ar VKP pārstāvjiem tika norādīti kādi plānotie darbi veicami, uzradīti plāna materiāli (ieskaitot applūstošo teritoriju kartes pie esošās situācijas un pēc plānotajiem atjaunošanas darbiem), garenprofili, raksturīgie šķērsprofili, lai pēc būtības paskaidrotu plānoto darbību, to apjomu un ietekmi, norādot, ka pēc vairāku stundu ilgās tikšanās, Iesniedzēja izdarījusi secinājumus, ka sagatavojot vai izsakot viedokli par sarežģītiem inženiertehniskiem jautājumiem nepieciešamību iesaistītajām pusēm ir jābūt kaut ar nelielām konkrētās sfēras priekšzināšanām, lai spētu kaut nedaudz iedziļināties un spriest par hidromelioratīvās jomas jautājumiem un ar to saistītajām likumsakarībām, uz ko Iesniedzēja norādījusi arī klātienē tikšanās reizē ar VKP pārstāvjiem, pēc neskaitāmiem elementārās hidroloģijas un hidraulikas darbības un mijiedarbības jautājumiem, uz kuriem arī sniedzām atbildes un skaidrojumus. Norādot, ka, ņemot vērā, ka jebkādas darbības, kas tiek veiktas vai tieši pretēji netiks veiktas saistībā ar Bolupes atjaunošanu ilgtermiņā, tiešā veidā ietekmēs Bolupei pieguļošo zemes īpašnieku īpašumus un Bolupei tuvumā dzīvojošo cilvēku ikdienu, izsakot aicinājumu VKP uzņemties atbildību un veikt publisku sabiedrības iepazīstināšanu ar visiem iespējamajiem riskiem, veicot darbus atbilstoši Jūsu sniegtajiem priekšlikumiem, kā arī uzņemties visas iespējamās sekas neļaujot veikt ZMNĪ Meliorācijas likumā uzliktos pienākumus apsaimniekot un atjaunot regulētos valsts nozīmes ūdensnoteku posmus, kā rezultātā – pieņemtajiem lēmumiem, to katastrofālajām sekām, ko tie radīts.

Iesniedzējas vēstulē sniegta arī cita papildus informācija saistībā ar Iesniedzējas un VKP pārstāvju līdzšinējo komunikāciju.

Papildus Iesniedzējas 26.10.2023. vēstulei Nr.ZVIDZE-2023[2], Izvērtējuma lietā saņemta arī ZMNĪ 08.11.2023. vēstule Nr. 1-17/632, kurā sniegts ZMNĪ viedoklis par VKP 11.10.2023. vēstulē Nr.1-19. pausto viedokli, norādot viedokli par katru no VKP 11.10.2023. vēstulē Nr.1-19. norādītajiem punktiem, norādot, ka:

1. viedoklis par 1. punktā norādītajiem apsvērumiem tika sniegts jau iepriekšējā sarakstē;
2. upes lejas gals, kas atrodas Natura 2000 teritorijā, kas šā projekta ietvaros netiek skarts un pārtīrāmā posma lejtecē paredzēts ierīkot videi draudzīgas meliorācijas būves, kas samazinās paredzamās darbības ietekmi līdz minimumam;
3. viedoklis saistībā ar zālāju biotopu ekspertes D.Morozas papildus nokartētām dzīvotnēm un dabas vērtībām Bolupes krastos un papildināts biotopu ekspertes Kristīnes Daudziņas atzinums sniegts jau iepriekšējā sarakstē;
4. pēc Dienesta lūguma ZMNĪ ir iepazīstinājis VKP pārstāvjus ar būvprojektā aprēķinu rezultātā gūtajiem darba apjomu rezultātiem, sīki izskaidrojot darbu daudzumu apjomu aprēķinu metodiku. Vairāk kā divu stundu garumā būvprojekta autors prezentēja VKP speciālistiem būvprojekta sastāvu un inženiertehniskos risinājumus, kur varēja pārliecināties par ekspertu ieteikumu un prasību ievērošanu veicot būvprojekta izstrādi, norādot, ka izvērstāks skaidrojums pieejams Iesniedzēja 26.10.2023. vēstulē Nr.ZVIDZE-2023[2];

ZMNĪ vēstulē izteikts lūgums izvērtēt VKP 5. punktā izvirzītās prasības pamatotību un lietderību un ņemt vērā, ka darbu īstenošanu paredzēts veikt piesaistot ES finanšu līdzekļus saskaņā ar MK 13.07.2023. noteikumi Nr. 392 "Eiropas Savienības Atvēršanas un noturības mehānisma plāna 1. komponentes "Klimata pārmaiņas un vides ilgtspēja" 1.3. reformu un investīciju virziena "Pielāgošanās klimata pārmaiņām" 1.3.1.2.i. investīcijas "Investīcijas plūdu risku mazināšanas infrastruktūrā" īstenošanas noteikumi", kuros kā attiecināmās nav paredzētas izmaksas būvdarbu uzraudzības veikšanai piesaistīt saldūdens biotopu un zālāju biotopu ekspertu. Tāpat ZMNĪ vēstulē izteikts lūgums iespējami īsā laikā izsniegt tehniskos noteikumus Paredzētās darbības īstenošanai, jo projekta realizācijas laiks ir ierobežots.

Dienests, vērtējot VKP vēstulēs un ZMNĪ, Iesniedzējas atbildes vēstulēs, sniegto informāciju un viedokli, konstatējis, ka vēstulēs saskatāms konflikts starp meliorācijas jomu pārstāvošo un ĪA dabas vērtību jomu pārstāvošo organizāciju viedokļiem, kas identificēts arī Izvērtējumā, Dienestam veicot Paredzētai darbībai saistošo normatīvo aktu un iespējamo ietekmju izvērtējumu, konstatējot, ka neviens no jomām nav vērtējama, kā pārāka par otru, turklāt atjaunojamais VNŪ Bolupes posms ar normatīvajiem aktiem ir noteikts kā valsts nozīmes ūdensnoteka, ar būtisku lomu hidroloģisko apstākļu uzlabošanai ievērojamā valsts teritorijas platībā, ievērojot IVN likuma 11. panta pirmās daļas 2., 3. punktā, otrās daļas 1. punktā un 3. punkta "a", "c" apakšpunktā un trešās daļas 1., 5., 7. punkta kritērijus no Paredzētās darbības pozitīvo ieguvumu aspekta. Tāpat Dienests konstatējis, ka VKP vēstulēs norādījusi uz augstas detalizācijas pakāpes inženierizpētes un būvprojekta risinājumu iesniegšanas nepieciešamību Paredzētās darbības iecerei, kas attiecināms uz būvprojekta izstrādes procesu, zinot Paredzētai darbībai saistošas vides aizsardzības prasības. Dienesta ieskatā ir iespējams saskaņot meliorācijas jomu un ĪA dabas vērtību aizsardzību regulējošo normatīvo aktu prasības, ņemot vērā normatīvajos aktos noteiktos Paredzētās darbības vietas statusus un vietas apstākļus.

Paredzētās darbības lietā Dienestā tika saņemta SIA "ELLE" pārstāves, t.sk. VKP dalībnieces no Latvijas Botāniķu biedrības, 11.08.2023. sniegta informācija, par SIA "ELLE" zālāju ekspertes Daiga Moroza (sertifikāta Nr.204) veiktu teritorijas apsekošanu varbūtēja vēja elektrostaciju parka būvniecības vietas izpētes ietvaros un konstatētām īpaši aizsargājamām dabas vērtībām Paredzētās darbības teritorijā, norādot, ka Izvērtējuma lietā esošajā K. Daudziņas atzinumā ir apskatīti tikai jau DDPS "Ozols" reģistrētie biotopi, savukārt, SIA "ELLE" veiktajā izpētē ir mērķtiecīgi meklētas nezināmas biotopu teritorijas, nokartējot papildus zālāju biotopus,

kā arī konstatējot ļoti retas sugas – palu staipekniša – atradni Bolupes krastā, iesniedzot informāciju par no jauna konstatētajiem vai precizētajiem zālāju un parkveida biotopiem, kā arī ģeotelpiskos datus un biotopu anketas, lūdzot šo informāciju ņemt vērā Izvērtējuma laikā, informāciju nosūtot arī Dabas aizsardzības pārvaldei.

Izvērtējuma lietā, pamatojoties uz Dienesta 08.09.2023. vēstulē Nr.11.4/AP/9927/2023 norādīto, Iesniedzēja iesniedza K.Daudziņas 23.09.2023. atzinuma papildinājumu, ņemot vērā 11.08.2023. saņemto informāciju par Paredzētās darbības vietā konstatētām papildus īpaši aizsargājamām dabas vērtībām.

Dienests SIA "ELLE" pārstāves 11.08.2023. iesniegto informāciju un K.Daudziņas 23.09.2023. atzinuma papildinājumā ietvertu informāciju ir ņēmis vērā Izvērtējumā.

8. Administratīvā procesa dalībnieku viedokļi:

ZMNĪ un Iesniedzēja viedoklis par Paredzēto darbību iekļauts iesniegumos Dienestam, t.sk. sniedzot atbildes uz Dienesta papildus informācijas pieprasījumiem.

ZMNĪ un Iesniedzēja sniegtā informācija un viedoklis ir ņemts vērā veicot Izvērtējumu.

Izvērtējuma lietā, ņemot vērā Paredzētās darbības vietas apstākļus, Dienests pieprasīja un saņēma īpaši aizsargājamo dabas teritoriju un īpaši aizsargājamo sugu un biotopu jomā kompetentās iestādes (Ministru kabineta 02.06.2009. noteikumi Nr.507 "Dabas aizsardzības pārvaldes nolikums") – Dabas aizsardzības pārvaldes – viedokli par pieteikto darbību:

1.Dienests ar 16.05.2023. vēstuli Nr.11.4/AP/5798/2023 Administrācijai nosūtīja Iesniedzējas 03.05.2023. iesniegumu ar pielikumiem un Dienesta 15.05.2023. vēstuli Nr.11.4/AP/5756/2023 par papildus iesniedzamo informāciju (t.sk. zālāju biotopu un vaskulāro augu sugu jomā sertificēta eksperta atzinuma nepieciešamību), lūdzot Administrācijai atzinumu par Paredzētās darbības ietekmi uz Paredzētās darbības vietā un tās tuvumā esošajām īpaši aizsargājamām dabas teritorijām un īpaši aizsargājamām dabas vērtībām, Paredzētās darbības atbilstību teritorijā esošo īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, biotopu, sugu aizsardzību regulējošo normatīvo aktu prasībām, nosacījumiem ar kādiem būtu pieļaujama Paredzētās darbības īstenošana, kā arī viedokli, vai Dabas aizsardzības pārvaldes ieskatā Paredzētajai darbībai būtu piemērojama ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra.

2.Dienestā 25.05.2023. tika reģistrēta Administrācijas 25.05.2023. vēstule Nr.3.27/3388/2023-N, kurā Administrācija norādīja, ka Paredzētās darbības objektīvai un vispusīgai izvērtēšanai nepieciešams saņemt informāciju, kas ZMNĪ un Iesniedzējai pieprasīta Dienesta 15.05.2023. vēstulē Nr.11.4/AP/5756/2023, norādot, ka sertificētajam dabas ekspertam, sniedzot atzinumu par Paredzēto darbību, mērķtiecīgi ir jāiegūst informācija par visām īpaši aizsargājamajām sugām un biotopiem, kas konstatējamās Paredzētās darbības teritorijā, jāveic ietekmes izvērtējums uz konstatētajām īpaši aizsargājamajām sugām un biotopiem un jāsniedz priekšlikumi Paredzētās darbības ietekmi mazinošiem pasākumiem, ka eksperta par zālāju biotopu grupu un sugu grupu – vaskulārie augi – atzinuma lauku apsekojums veicams veģetācijas periodā.

3.Dienests ar 08.09.2023. vēstuli Nr.11.4/AP/9920/2023 Administrācijai nosūtīja ZMNĪ 24.08.2023. iesniegumu Nr.1-17/531 un Iesniedzēja 20.07.2023. iesniegto K.Daudziņas atzinumu, atkārtoti lūdzot sniegt atzinumu par Paredzēto darbību.

4. Administrācija 20.09.2023. vēstulē Nr.3.27/5788/2023-N norādīja, ka Administrācija 11.09.2023. ir saņēmusi 08.09.2023. vēstuli Nr.11.4/AP/9920/2023 kurai pievienota Administrācijas 25.05.2023. vēstulē Nr.3.27/3388/2023-N lūgtā papildu informācija, t.sk. K.Daudziņas atzinums, norādot, ka Administrācija ir iepazinusies ar lietā esošajiem materiāliem un, ņemot vērā faktu, ka Paredzētās darbības vietā un tās tiešā tuvumā ir apzināts ievērojams aizsargājamo dabas vērtību daudzums, tāpat faktu, ka Administrācijas rīcībā ir iesniegta papildu informācija saistībā ar Paredzētās darbības tiešā tuvumā esošām dabas vērtībām, Administrācijai, lai vispusīgi un objektīvi izvērtētu tās rīcībā esošo informāciju, ir nepieciešams papildu laiks. Pamatojoties uz minēto un Administratīvā procesa likuma 64. panta otro daļu, Administrācija vēstulē Dienestu informēja, ka tai ir nepieciešams papildu laiks, lai objektīvi un vispusīgi izvērtētu

Paredzētās darbības iespējamo ietekmi uz tās tuvumā esošajām dabas vērtībām, norādot, ka Atzinumu atzinumu par Paredzēto darbību sniegs iespējami īsākā laika periodā.

5. Dienests ar 02.10.2023. vēstuli Nr.11.4/AP/10628/2023 Administrācijai nosūtīja papildus informāciju Paredzētās darbības lietā – Iesniedzēja 26.09.2023. iesniegto papildus informāciju, t.sk. papildinātus Bolupes garenprofilus, kuros uzrādītas pēc arhīva materiāliem projektējamās dibena augstuma atzīmes un projektētie ūdenstece dzīļumi, K.Daudziņas atzinuma papildinājumu – viedokli par Paredzētās darbības lietā 14.08.2023. reģistrēto SIA “ELLE” pārstāvja 11.08.2023 iesniegto informāciju par Paredzētās darbības vietā, saistībā ar potenciāla vēja elektrostaciju parka izbūvi, SIA “ELLE” (sugu un biotopu ekspertes Daigas Morozas (sertifikāta Nr.204, sertificēta par biotopu grupu: zālāji)) veiktas izpētes rezultātā konstatētiem īpaši aizsargājamiem biotopiem un īpaši aizsargājamām sugām, t.sk. Bolupes krastā konstatētu ļoti retas sugas – palu staipeknīša – atradni, kas nav reģistrēti DDPS “Ozols” un nebija vērtēti K.Daudziņas 09.06.2023. atzinumā.

6. Dienestā 26.10.2023. tika reģistrēta Administrācijas 26.10.2023. vēstule Nr.3.27/6685/2023-N, kurā Administrācija norādījusi uz Administrācijas 25.05.2023. vēstulē Nr.3.27/3388/2023-N un 20.09.2023. vēstulē Nr.3.27/5788/2023-N norādīto, kā arī norādījusi, ka Administrācija ir iepazinusies ar U.Bergmaņa atzinumu, norādot, ka Paredzētā darbība plānota posmā pik. 88/00-358/00, ka posms pik.88/00 atrodas pie DL “Lubāna mitrājs” robežas, un DL “Lubāna mitrājs” teritorijā nav plānots veikt Paredzēto darbību. Atzinumā norādījusi, ka U.Bergmaņa atzinumā sniegts Paredzētās darbības izvērtējums attiecībā uz īpaši aizsargājamiem biotopiem un izvirzīti Paredzētās darbības negatīvās ietekmes mazinošie pasākumi, vienlaikus norādot, ka Bolupe tek virzienā no ZA uz DR – attiecīgi daļa no upes tek caur DL “Lubāna mitrājs” teritoriju, kurā Bolupes upes krastos konstatēti vairāki īpaši aizsargājami biotopi²⁸, sugu atradnes²⁹, kas tiešā veidā ir atkarīgas no palu procesiem, bet tajā pašā laikā konstatētas dabas vērtības, kurām ilgstoši pārmitri apstākļi nav piemēroti un var radīt minēto vērtību degradēšanos. Administrācija norādījusi, ka viens no Paredzētās darbības mērķiem ir samazināt palu ilgumu un nodrošināt palu ūdeņu ātrāku novadīšanu no upei piegulošajām teritorijām, ka īstenojot Paredzēto darbību, straujāka ūdens novadīšana tiks nodrošināta Bolupes atjaunotajā posmā, bet upes tālākajā posmā, kur Paredzētā darbība nav plānota, ūdens straume saskarsies ar šķēršļiem, un straumes ātrums un upes ūdens novadīšanas spējas samazināsies, norādot, ka šādā situācijā ar nokrišņiem bagātos gados vai to atsevišķos periodos var tikt veicināta strauja piegulošo zemju applūšana leļpus atjaunošanai paredzētā posma, kas galvenokārt skars DL “Lubāna mitrājs” teritorijā iekļautos īpašumus. Ņemot vērā norādīto, Administrācija norādījusi, ka tādēļ ir būtiski izvērtēt, vai Paredzētās darbības rezultātā netiks appludinātas līdz šim ūdenslīmeņu svārstību mazāk ietekmētas teritorijas, kas ilglaicīgā periodā varētu veicināt dabas vērtību samazināšanos vai, strauzei saskaroties ar Bolupē esošiem šķēršļiem, upes krastu izskalošanu. Pamatojoties uz iepriekš minēto, Administrācija vēstulē norādījusi, ka būtiski ir uzzināt Paredzētās darbības ietekmi uz Bolupes lejteci – upes posmu, kas tiks atstāts nepārtīrīts no šķēršļiem leļpus pārtīrītā posma – un tam piegulošajām platībām, vai netiks palielināta applūstošo teritoriju platība un palu ilgums šim upes posmam piegulošajās platībās, ja applūstošās platības palielināsies, vai netiks radīta negatīva ietekme uz Dabas liegumu un tajā konstatētajām dabas vērtībām, norādot, ka informācija ir jānorāda izmērāmās vienībās un uz aprēķiniem balstītos datos. Administrācija vēstulē norādījusi, ka tās ieskatā U.Bergmaņa atzinums papildināms ar plašāku Paredzētās darbības izvērtējumu attiecībā uz DL “Lubāna mitrājs” un tajā sastopamajām dabas vērtībām, analizējot un izvērtējot Bolupes caurplūdes iespējas tās lejtecē, kas netiks pārtīrīta, norādot, ka, ja negatīva ietekme uz DL “Lubāna mitrājs” ir saskatāma un pierādāma, tad U.Bergmaņa atzinums papildināms arī ar negatīvo ietekmi mazinošiem pasākumiem.

Dienests, vērtējot Administrācijas sniegto viedokli kopsakarā ar DL “Lubāna mitrājs” aizsardzību un izmantošanu regulējošo normatīvo aktu prasībām, Izvērtējumā secinājis, ka

²⁸ Ministru kabineta 20.06.2017. noteikumi Nr.350 “Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu”.

²⁹ Ministru kabineta 14.11.2000. noteikumu Nr.396 “Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu” pielikumi.

Paredzētās darbības ietekmes apjoms uz Paredzētās darbības vietā un lejteces posmam piegulošajās teritorijās esošajām īpaši aizsargājamām dabas vērtībām ir identificējams pie augstas detalizācijas pakāpes inženierizpētes rezultātiem un konkrētiem būvprojektēšanas risinājumiem, secinot, ka Paredzētās darbības īstenošana ir pieļaujama un iespējama, neradot negatīvu ietekmi uz DL "Lubāna mitrājs", nepieciešamības gadījumā mainot Paredzētās darbības apjomu un tehniskos risinājumus, vienlaikus identificējot upes lejteces posma atjaunošanas vai tīrīšanas (lokālu šķēršļu) darbu nepieciešamību vienlaikus ar Paredzēto darbību vai tuvākajā nākotnē, būvprojektēšanas procesa ietvaros, konstatējamās papildus ietekmes uz DL "Lubāna mitrājs" teritorijā esošajām teritorijām gadījumā, piesaistot sugu un biotopu ekspertu, ietekmju izvērtēšanai, lai noteiktu iespējamās ietekmju mazinošos pasākumus un veiktu atbilstošus pasākumus ietekmju mazināšanai, ievērojot DL "Lubāna mitrājs" aizsardzību un izmantošanu regulējošo normatīvo aktu prasības. Dienestā nav saņemtas pamatotas iebildes par citiem U.Bergmaņa atzinumā ietvertajiem faktiem un apsvērumiem vai iebildumi par K.Daudziņas atzinumā ietverto vērtējumu.

Izvērtējuma lietā, ņemot vērā Paredzētās darbības vietas apstākļus, Dienests pieprasīja un saņēma meža apsaimniekošanas jomā kompetentās iestādes (Ministru kabineta 30.07.2013. noteikumi Nr.449 "Valsts meža dienesta nolikums") – Valsts meža dienesta – viedokli par Paredzētās darbības atbilstību meža apsaimniekošanu un izmantošanu reglamentējošo normatīvo aktu prasībām:

1. Dienests ar 16.05.2023. vēstuli Nr.11.4/AP/5799/2023 Virsmežniecībai nosūtīja Iesniedzējas 03.05.2023. iesniegumu ar pielikumiem un Dienesta 15.05.2023. vēstuli Nr.11.4/AP/5756/2023 par papildus iesniedzamo informāciju (t.sk. zālāju biotopu un vaskulāro augu sugu jomā sertificēta eksperta atzinuma nepieciešamību), lūdzot Virsmežniecībai sniegt atzinumu par Paredzētās darbības atbilstību meža apsaimniekošanu un izmantošanu reglamentējošo normatīvo aktu prasībām, viedokli par paredzētās darbības ietekmi uz mežu konkrētajā teritorijā, t.sk. informāciju, ja paredzētās darbības vietā Meža valsts reģistrā ir reģistrēti īpaši aizsargājami meža iecirkņi, nosacījumus ar kādiem būtu pieļaujama paredzētās darbības īstenošana, kā arī viedokli, vai Valsts meža dienesta ieskatā paredzētajai darbībai būtu piemērojama ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra.

2. Dienestā 22.05.2023. reģistrētā Virsmežniecības 20.05.2023. vēstule Nr.VM1.5-5/253, kurā Virsmežniecība informējusi Dienestu par Virsmežniecības veiktu Paredzētās darbības kamerālu izvērtēšanu, izmantojot Meža valsts reģistra datu bāzi, mežu digitālo karti un DDPS "Ozols", norādot, ka atjaunojamais Bolupes posms robežojas ar īpaši aizsargājamu iecirkni "aizsargājams meža biotops" zemes vienībā ar kadastra apzīmējumu 38580050072 73. kvartāla 39., 40. Nogabalos, kuros, saskaņā ar Ministru kabineta 18.12.2012. noteikumu Nr.936 "Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā" 20.4. punktu, ir aizliegts veikt darbības, kuru rezultātā paredzama atmežošana. Virsmežniecība vēstulē arī norādījusi, ka tā papildus konstatējusi, ka ūdensnotekas tiešā ietekmes zonā atrodas vairāki ES nozīmes īpaši aizsargājami biotopi, kā arī DL "Lubānas mitrājs", norādot, ka lai neiznīcinātu un nelabvēlīgi neietekmētu īpaši aizsargājamās biotopus un DL "Lubānas mitrājs", Virsmežniecība iesaka ievērot U.Bergmaņa atzinumā izvirzītos ietekmes uz vidi mazinošos pasākumus, vienlaikus norādot, ka Virsmežniecības ieskatā Paredzētajai darbībai būtu piemērojama ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra. Tai pašā laikā arī norādot, ka plānojot būvniecību mežā, saskaņā ar Meža likuma 41.pantu, ir nepieciešams veikt platības atmežošanu, pirms tam kompensējot valstij ar atmežošanas izraisīto negatīvo seku novērtēšanu saistītos izdevumus un saņemt kompetentās institūcijas izdotu administratīvo aktu, ka pirms uzsākt koku ciršanu mežā ir nepieciešams saņemt apliecinājumu Valsts meža dienestā, ka būvniecības darbu veikšanas procesā nav pieļaujama paliekošo koku bojāšana. Tāpat Virsmežniecība vēstulē norādījusi, ka, lai neradītu nelabvēlīgu ietekmi uz meža dzīvniekiem, putniem un apkārtējām meža platībām, kā arī, lai nodrošinātu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanos, Paredzētā darbība ir jāveic saskaņā ar Ministru kabineta 18.12.2012. noteikumu Nr.936 "Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā" prasībām.

Dienests, vērtējot Virsmežniecības sniegto informāciju par Paredzētās darbības vietas

apstākļiem un prasībām Paredzētās darbības veikšanai, secina, ka Paredzētā darbība kopumā atbilst meža apsaimniekošanu un izmantošanu reglamentējošo normatīvo aktu prasībām, neradot būtiski negatīvu ietekmi uz meža resursiem, ja tiek ievērota Noteikumu Nr.936 20.4. punkta prasība attiecībā uz zemes vienībā ar kadastra apzīmējumu 38580050072 73. kvartāla 39., 40. nogabalos esošo īpaši aizsargājamo meža iecirkni, ievēroti U.Bergmaņa atzinumā ietvertie nepieciešamie ietekmju mazinošie pasākumi, u.c. meža apsaimniekošanu regulējošie normatīvie akti. Vērtējot Virsmežniecības vēstulē pausto viedokli par ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras nepieciešamību, vēstulē nav sniegts detalizēts viedokļa pamatojoms, vien nojaušams, ka tas izriet no teritorijā esošo īpaši aizsargājamo dabas vērtību aizsardzības viedokļa. Dienesta ieskatā, ņemot vērā Izvērtējumā ietverto vērtējumu, pastāv iespēja noteikt atbilstīgas prasības īpaši aizsargājamo dabas vērtību aizsardzībai, tās maksimāli salāgojot ar normatīvo aktu prasībām esošo VNU atjaunošanas un ekspluatācijas jomā.

Izvērtējuma lietā Dienestā nav saņemti citu Administratīvā procesa dalībnieku viedokļi.

9. Piemērotās tiesību normas un lēmuma pieņemšanas pamatojums:

1. Administratīvā procesa likuma 5.-10., 13., 14., 51. pants, 55. panta 1. punkts, 59. pants, 64. panta pirmā un otrā daļa, 65.-67., 75.-77., 78., 79., 81. pants.
2. Likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 3. pants, 3.² panta pirmās daļas 2., 5. punkts, 4. panta pirmā daļa, 8. pants, 10., 11., 13. pants.
3. Vides aizsardzības likuma 3. panta pirmās daļas 3. un 4. punkts.
4. Ūdens apsaimniekošanas likuma 7. panta 2. un 4. punkts.
5. Likuma „Par piesārņojumu” 5. panta 1., 5. un 7. punkts.
6. Atkritumu apsaimniekošanas likuma 1. panta 4. punkts, 4. panta otrā daļa, 15. panta pirmā un otrā daļa, 16. pants un 17. panta pirmā un otrā daļa.
7. Aizsargjoslu likuma 5., 7.-11., 18., 28., 35., 37.-39., 47., 55. pants.
8. Likuma “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 6., 7., 15.-17., 27. pants 43. pants un pielikums.
9. Sugu un biotopu aizsardzības likuma 6.¹, 7.-9., 11.-13. pants.
10. Būvniecības likuma 4., u.c. panti.
11. Meža likuma 1.-4., 7., 35., 37., 41., 43., 44. pants.
12. Meliorācijas likuma 3., 8., 13.¹, 19., u.c. panti.
13. Ministru kabineta 13.01.2015. noteikumu Nr.18 „Kārtība, kādā novērtē paredzētās darbības ietekmi uz vidi un akceptē paredzēto darbību” 2.-7., 9., 10., 13., 13.¹, 14. punkts.
14. Ministru kabineta 27.01.2015. noteikumu Nr.30 „Kārtība, kādā Valsts vides dienests izdod tehniskos noteikumus paredzētai darbībai” 2., 13., 21.-28. punkts un pielikuma 1.4., 8.14. punkts.
15. Ministru kabineta 13.06.2006. noteikumu Nr.475 „Virszemes ūdensobjektu un ostu akvatoriju tīrīšanas un padziļināšanas kārtība” 3.-5., 24., 25., 27., 29., 30. punkts.
16. Ministru kabineta 20.06.2017. noteikumu Nr.350 „Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu” pielikums.
17. Ministru kabineta 14.11.2000. noteikumu Nr.396 „Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu” 1., 2. pielikums.
18. Ministru kabineta 21.11.2023. noteikumu Nr.674 “Noteikumi par dabas liegumiem” 1.50., 1.53. punkts un 50., 53. pielikums.
19. Ministru kabineta 10.02.2009. noteikumu Nr.135 “Dabas lieguma “Lubāna mitrājs” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” 4. punkts un II., IV. nodaļa un 1. pielikums.
20. Ministru kabineta 16.03.2010. noteikumu Nr.264 “Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” 16.-23. punkts, 38. punkta 38.2. apakšpunkts, 41., 42., 44. punkts, 2. pielikums.
21. Ministru kabineta 08.05.2001. noteikumu Nr.188 „Saimnieciskās darbības rezultātā zivju resursiem nodarītā zaudējuma noteikšanas un kompensācijas kārtība” 2., u.c. punkti.

22. Ministru kabineta 30.06.2023. noteikumu Nr.329 "Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 224-15 "Meliorācijas sistēmas un hidrotehniskās būves"" 2., 9. nodaļa, u.c.
23. Ministru kabineta 16.09.2014. noteikumu Nr.550 "Hidrotehnisko un meliorācijas būvju būvnoteikumi" 99.-104., 107. punkts.
24. Ministru kabineta 03.08.2010. noteikumu Nr.714 "Meliorācijas sistēmas ekspluatācijas un uzturēšanas noteikumi" 2., 3. punkts 4. punkta 4.3. apakšpunkts, 7. punkts.
25. u.c. normatīvie akti uz kuriem atsauces iekļautas Izvērtējumā.

Lēmums:

Nepiemērot ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru VSIA "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi" ierosinātajai darbībai – valsts nozīmes ūdensnotekas Bolupe, meliorācijas kadastra numurs 4254:01, pik.88/00-358/00, atjaunošanai Balvu novada Rugāju, Kubulu pagasta zemes vienībās ar kadastra apzīmējumu: 38580090061, 38740010041, 38740020053, 38740100111, 38740110195, 38940150120, un upes posmam piegulošās zemes vienībās.

Šis starplēmums, ar kuru tiek atzīts, ka ietekmes uz vidi novērtējums nav nepieciešams, nav atsevišķi pārsūdzams.

Ņemot vērā Dienesta pieņemto lēmumu, pamatojoties uz Novērtējuma likuma 13. panta otro un ceturto daļu un Ministru kabineta 27.01.2015. noteikumu Nr.30 „Kārtība, kādā Valsts vides dienests izdod tehniskos noteikumus paredzētajai darbībai” 15. punktu, Dienests 7 darbdienu laikā izsniegs tehniskos noteikumus paredzētajai darbībai.

Atļauju pārvaldes

Būvniecības un attīstības departamenta direktore

D. Rudusa

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO
PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

Rita Vilkausa 68206924
rita.vilkausa@vvd.gov.lv